

ARTI VE EKSİLERİYLE HAYÂTIMIN BİRİNCİ SINIF VATANDAŞLIK DÖNEMİ VE ORTA YOL^ρ

*Hayâtımda İzlediğim 'Orta Yol'da Hatâlarım Var mı Yok mu Bilmiyorum?**

Bunun Kararını Ancak Okuyucu Verebilir[‡]

Prof. Dr. Mustafa TEMİZ[♥]

"Canım kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki sizler îman etmedikçe Cennet'e giremezsiniz. Birbirinizi sevmedikçe de îman etmiş olmazsınız. Yaptığınız takdirde birbirinizi seveceğiniz bir şey söyleyeyim mi? Aranızda selâmu yaysınız!.."

Hadîs-i Şerif

Ameller (yapılan maddî ve mânevî işlerin hepsi), (özgür irâde ile oluşturulan) niyete göredir.

Hadîs-i Şerif

GİRİŞ

İnanmış insanlar olarak hiç birimizin Cennet'e gitme arzûsunda olmadığını söylemek mümkün değildir. Bu Dünyâ'da ebedî olarak kalmak mümkün olmadığına göre; maddî ve mânevî bir hastalığı olmayan normal her bir Müslüman'ın; niyet, davranış, iş ve meşgûliyetlerini elden geldiğince bu çerçevede düzenleyeceğine inanıyorum. Cennet'e gitmenin gerek ve yeter şartının ise, *îman* olduğunu biliyoruz.

Hâl böyle olunca yukarıdaki ilk hadîs-i şerif ışığında görülüyor ki *îman* ancak insanların, özellikle de Müslüman'ların, birbirlerini sevmeleriyle olgunlaşabilmektedir. Şimdiye kadar çeşitli hayat mücâdelesinde bu gerçekleri görme fırsatına kavuşamamış ya da "es" geçmiş olduğumu düşünüyorum; bu yüzden açıkçası şimdi biraz da üzgünüm. Bir

^ρ Bu yazı 23.01.2013'te yeniden gözden geçirilerek güncellenmiştir.

* Aknef adlı bir filozof, "*Ben başkalarının hatâlarını görüp onları yapmamak sûretiyle bu makâma ulaştım.*" diyor. Yaşamımı bu kadar uzun yazarak geleceğe not düşmemin bir sebebi de budur. Az da olsa başkaları için olumlu bir gelişmeye sebep olursam ne mutlu bana!..

[‡] Okuyucu memnûniyeti ve kararı önemlidir.

[♥] 11.11.2011 târihine kadar böyle bir yazı yazacağım aklımdan kenârından bile geçmemişti. Günümüzde rahatlık, zenginlik ve her türlü olanaklar olduğu halde, son derece başarısız ve tembel olan öğrencileri gördükçe üzülüyordum. En sonunda böyle bir yazı yazmak aklıma geldi Bu nedenle düşündüklerimi geleceğe ve öğrencilerin dikkatlerine aktarmakla rahatlamış bulunuyorum: Elhamdülillah!.. Şu anda içimde sorumluluktan kurtulmanın sevinci var. Ayrıca, bir de şu var: Geçmişte çoğu insanların hayatlarını okuyarak onlardan kendimce dersler çıkarıp faydalandığımı hatırlıyorum. İyi kötü benim de bir hayâtım var. Bu sebeple, yukarıda arzettiğim nedenler de dâhil, son zamanlarda içimde hayâtımı anlatarak geleceğe bırakmayı sanki bir zorunlulukmuş gibi hissediyordum. Uzun zamandır bu histen kurtulamadığım için bu yazıyı kaleme almayı düşündüm. Ancak burada şahsen çok önem verdiğim kendi kültürel yönelimlerime biraz iltimas geçtiğimin farkındayım. Bu da bilerek yaptığım, sizce benim, kusur olduğunu belirtirsem, bunu hoş göreceğinizden eminim. Bu bir hatâ ise, tabî ki okuyucunun bundan da bir ders çıkarması yine aynı amaca hizmet ediyor. Ama sizin kusur olarak niteleyebileceğiniz taraflarımı, kendim sevmesem, burada ondan bahsedebilir miyim? Eğer bu tarafımı seviyorsam, "*Sizden biriniz kendi nefsi için sevdiğini kardeşleri için de sevmedikçe kâmil bir îman sâhibi olamaz.*" kadîm düsturu (hadisi) gereğince, bunu başkalarına duyurmakla asıl ümit ettiğim noktayı da her halde belirtmiş oluyorum.

ayağımın ‘mezar çukurluğuna daha da yaklaştığı’ şu sıralarda aklım başıma yeni yeni gelmeye başladı.

Annemiz, babamız ve çevremizdekileri çoğunlukla hepimiz severiz. İş bu kadarla bitiyor mu? Bitmediğini zannediyorum. Çünkü hadîs-i şerifteki, “Birbirinizi” sözünün, bütün insanları, özel olarak ilişki kurduğumuz insanlarla yakın, uzak bütün arkadaşlarımızı ve de daha özel olarak mü’min kardeşlerimizi kapsadığını düşünüyorum.

Dolayısıyla, “Şimdi, geriye kalan süre içinde ne yapmalıyım ki, mânevî açıdan bütün eksik ve gediklerim, elden geldiğince, tamamlansın...” diye kendi kendime düşündüğümde, geriye doğru giderek önce “Canciğer arkadaşlarımı, ayırım yapmadan, hatırladıklarım kadarıyla, gıyaplarında olsa bile **anarak**, Allâhü Teâlâ[▲]’nın huzûrunda **yazılı bir belge bırakmalıyım.**” dedim ve başladım çala-kalem yazmaya... Çünkü ‘ameller niyete göredir.’ Hadîsi Şerif’ini biliyordum. Başardığım takdirde şüphesiz bunun daha çok ilâve faydaları da olmayacak değildi, şüphesiz...

İlişkiler arasında insanın en çok haz aldıklarından biri de kendi arkadaşlarıyla dertleşip sohbet etmektir. Bu işe niyet edip koyulduktan sonra, sırf yazı ile bile olsa, başka hiçbir şeyin bunun hazzını veremeyeceğini bizzat hissettim ve yaşadım. Bu nedenle okul ve sınıf arkadaşlığını şimdi daha iyi anlamış bulunuyorum.

Bu husus, insanoğlunun tabiatına (fitratına) konmuş ilâhi bir özelliktir.

Allâhü Teâlâ Âdem (AS)[€]’a:

“İstersen senin ömrünü Kıyâmet’e kadar uzatayım.” der.

Âdem (AS), bu teklif karşısında önce şu sorunun cevâbını öğrenmek ister:

“Benimle berâber arkadaşlarımın ömürlerini de uzatacak mısınız?”

Allâhü Teâlâ, “hayır” cevâbını verince, Âdem (AS) da bu teklifi “hayır” diyerek kabul etmez.

Bütün bu gerçekler, insanın yaratılışına (fitratına) en uygun olan, güzel Kültürümüz’ün^h inceliklerindedir.

Meslek alanı olarak bu konularda bir tahsilim olmadığı için, ancak incelemelerim sırasında Kültürümüz’ün inceliklerini öğrenme fırsatını yakalayabildiğim anlarda heyecan ve mutluluğum eskisine oranla daha da artmaktadır. En son, halkımız arasında eskiden beri uygulanan ve en güzel bir yaşam tarzı olarak saydığım, “Ya olduğun gibi görün ya da görüldüğün gibi ol!..” sözünün, Mevlânâ’nın bir eğitim düstürü olduğunu görmüş

[▲] CC kısaltması, “Celle Celâlühû - O’nun şâni çok yücedir.” demektir.

[€] AS kısaltması, “Aleyhisselâm - Allah’ın selâmi üzerine olsun.” demektir.

^h Kültürün *Din, Dil, Târih* başta olmak üzere, *Bilim, Sanat, Edebiyat, Örf, Âdet ve Gelenekler* olarak bir milleti meydana getiren değerler yığını olduğunu biliyoruz. Kültürümüz’de baskın olan Din ve Dil’dir. Foullie şöyle diyor: “Her büyük milletin bir dehâsi vardır. Onun birliğini ve kuvvetini teşkil eden de budur. Bu dehâ çökerse, yıkılırsa millet mahvolur. Kendini bulur canlanırsa, millet ilerler, yükselir. Bu dehâ ise din ve dildir.” diyor (Baştürk, R., Sessiz Savaş, Sayfa 53, Kum Saati Yayınları, 2005, İstanbul). Yazılarımda, ‘Kültürümüz’ dendiğinde özellikle baskınlığı nedeniyle, daha çok *Din, Dil* ve *Târihî Değerlerimiz* kastedilmektedir.

bulunuyorum. Bana burada mutluluk veren asıl nokta, modern dünyânın henüz yeni yeni tartıştığı ve günümüzde “şeffaflık” adı verilen bu tarzın Milletimiz tarafından yüzyıllardan beri bir hayat tarzı olarak yaşanıyor olmasıdır. Prof. Dr. Oktay Sinanoğlu, Amerika’da Gazâli’nin *Kimyâ-yı Saadet* adlı eserinin tam orijinalini incelediği zaman, “Gördüm ki bu eserini yazdığı zaman Gazâli Batı’dan 600 sene öndeymiş...” demiştir. Bütün bunlar, Kültürümüz’ün üstünlüğünü vurgulayan özelliklerdendir.

Çocukluk, sınıf ve okul arkadaşlıkları ve hâtıraları, çocukluğun bütün sâf ve temizliği ile benliğimize (ruh ve hâfizalarımıza) işlenmiş olduğu için, her an hatırlandığında, insan bütün varlığıyla o günlerine yolculuk yapmaktadır. Bu sâyede içinde bulunduğu zamandan, mekândan, daha çok yorulmuş, yaşlanmış maddî ve mânevî varlığından, gerilim (stres) ve meşgalelerinden bir an olsun kurtulmaktadır. Bu, sanki geçmişe tatlı ve canlı bir yolculuk yapmak gibidir. Zamanda yolculuğun insanı gençleştirdiğini teorik olarak biliyordum¹. Şimdi ise bu gençleşmenin verdiği mânevî hazzı da ayrıca tatmış bulunuyorum. Onun için hayâtımda en fazla rahatlık, haz ve mutluluk duyduğum anlar, yaşamımı kaleme alırken geçirdiğim şu anlar olmuştur.

Ama Milletimiz yıllarca süren çabalarla Kültürümüz’den soğutulmuştur². Kültürümüz önemsiz, değersiz hattâ tehlikeli bile gösterilmiştir³. Ne yazık ki günümüz insanları arasında, şu anda bile bunların kalıcı etkileri nedeniyle gerçek ve güzel Kültürümüz’e henüz güven duyamayacak ürkek davrananlara rastlanabilmektedir. Bâzıları ise, çocukları için Kültürümüz’ü sakıncalı, başka kültürleri ise daha güvenli görme eğilimi içinde bulunuyor. Bunlara bugün en belirgin olarak Memleketimiz’de yıllarca sürdürülen İmam Hatip Karşıtlığı örnek olarak verilebilir⁴.

Yıllarca sürdürülen mâneviyat karşıtlığı, en acı meyvelerini vermeye başlamış bulunuyor. PKK’sından tutun da günümüzde geçmişe göre daha fazla bir oranda, insanlarımız arasında her düzeyde yaşanan çeşitli şiddet olaylarının, kadınlarımızın çektiği şiddet ve ıstırapların, insanlarımız arasında birbirlerini öldürme olaylarının, kânunsuzlukların ve polisiye olaylarının gittikçe artma eğilimi göstermesinin temel

¹ Temiz, M., *Bilimsel ve Dinî Açıdan Zaman ve Tayyimekân*, Alındığı İnternet Elektronik Adresi, <http://mtemiz.pamukkale.edu.tr/bilim/Bilimsel%20ve%20Dinî%20Açıdan-ZAMAN%20VE%20TAYYİMEKÂN.doc> YA DA <http://gayalo.net/dosyalar/Bilimsel%20Ve%20Dinî%20Açıdan%20Zaman%20Ve%20Tayyimekân.doc> <http://gayalo.net/dosyalar/Bilimsel%20Ve%20Dinî%20Açıdan%20Zaman%20Ve%20Tayyimekân.pdf> YA DA YA DA YA DA, En Son Erişim Târihi: 30.05.2012.

² Anonim, Bizim İktidarımızda Dini Neşriyat Olmayacak!”, Alındığı İnternet Elektronik Adresi, <http://hakaretyokhakikatvar.wordpress.com/2012/10/04/bizim-iktidarimizda-dini-nesriyat-olmayacak/>, En Son Erişim Târihi: 03.01.2013.

³ Temiz, M., *Cumûriyet Dönemi’nde Nerden Nereye-Bu Aziz Millet “Allah” kelimesinin*

Yasaklandığı Dönemleri bile Yaşamıştır, Alındığı İnternet Elektronik Adresi, <http://gayalo.net/dosyalar/Cumhûriyet%20Döneminde%20Nerden%20Nereye.pdf> YA DA <http://gayalo.net/dosyalar/Cumhûriyet%20Döneminde%20Nerden%20Nereye.doc> YA DA <http://mtemiz.pamukkale.edu.tr/bilim/CUMÛRİYET%20DÖNEMİNDE%20%20NERDEN%20NEREYE....doc>, En Son Erişim Târihi: 30.05.2012.

⁴ Temiz, M., *İlim, İnsan, İmam Hatipli Kafası, Kültür Fukâralığı ve Ümit*, Alındığı İnternet Elektronik Adresi,

<http://gayalo.net/dosyalar/İlim,%20İnsan,%20İmam%20Hatipli%20Kafası,%20Kültür%20Fukâralığı%20Ve%20Ümit.pdf> YA DA

<http://mtemiz.pamukkale.edu.tr/bilim/İlim,%20İnsan,%20İmam%20Hatipli%20Kafası,%20Kültür%20Fukâralığı%20Ve%20Ümit.doc> YA DA

<http://gayalo.net/dosyalar/İlim,%20İnsan,%20İmam%20Hatipli%20Kafası,%20Kültür%20Fukâralığı%20Ve%20Ümit.doc>, En Son Erişim Târihi: 2.01.2013.

nedenlerinden en önemlisi, işte insanlarımızda oluşturulan bu mâneviyat boşluğudur. Hayrete düştüğüm nokta, kimsenin bu eksikliği dile getirememesidir. Bu husus, insanlarımızın yıllarca süren çabalarla Kültürümüz'den soğutulma ve sindirme gayretlerinin çok şiddetli bir şekilde uygulanmış olduğunun bir ölçüsü olsa gerek... Milletimiz ne kadar yıl Kültürümüz'den ve mânevî eğitimden alıkonulmuşsa, şu anda hemen tedbirler alınmaya başlansa bile, Kültür'üne bağlı nesillerin çoğunluğa geçebilmesi için, en az o kadar süren bir zamânın geçmesi gerektiği de bilimsel bir gerçek olarak ortadadır.

Onun için şimdi bu yaşlarda çocukluğumu, sâf çocukluk günlerimi, çocukluk, sınıf ve okul arkadaşlarımı, günümüzdekilere göre nispeten daha karakterli olan, çocukluk yıllarımdaki insanları şiddetle ve özlemle arıyorum.

Eskiden Ne İdik Şimdi ne Olduk

Bugün Milletimiz'in aydınları saydığımız, sırasıyla, günümüzdeki Atatürkçü'leri, rütbeli askerlerimizi, öğretmenlerimizi, öğrencilerimizi, hattâ ayrıca dindar ve gayrı müslim bütün vatandaşlarımızı ayrı ayrı düşünelim. Bütün bu kesimlerin her birini çocukluğum dönemindekilere göre kıyasladığımda büyük bir gurur duyacakken, ne yazık ki bu kesimlerin her birinde daha fazla yozlaşma, disiplinsizlik, ölçsüzlük, ciddiyetsizlik, çekişmeli politik ya da şiddete dayalı ruh yapısını gördükçe kahroluyorum!.. Ne zaman meşgûliyetim bitse, ister istemez, kafamı hep bu konular işgal ediyor, Târih'teki asıl atalarımızın torunları olan bizlere bunlar yakışıyor mu diye...

Eskiden neydik^Ω, şimdi ne hâle düştük⁵...

Gücüm, imkânım olsa bugün yetmiş milyonda bir kişi olarak önce eski günlerimizdeki o Atatürkçü'lerimizi, rütbeli askerlerimizi, öğretmenlerimizi, öğrencilerimizi ve topyekûn insanlarımızı üstün meziyetleri ile birlikte ortaya döker sonra da bugünlükere "*Geçmişinize bakın da^ε şimdi utanın!..*" diyeceğim geliyor.

Neden?

Çünkü günümüzdeki Atatürkçü'lerimizin, rütbeli askerlerimizin, öğretmenlerimizin, öğrencilerimizin ve topyekûn insanlarımızın, kısacası, her bir kesimin büyük çoğunluğunun ana meşgûliyetlerinin, taşıdıkları ya da anıldıkları iş ve isimlerle, kısacası asıl görevleriyle hiç uyuşmadığını görüyoruz. Ama bunların kendi görevlerinin dışındaki bütün işlerle, sanki esas görevleriymiş gibi, uğraşmak olduğu ve '*durumlardan vazife*' çıkardıkları ve bu sapmalarını en basit bir deyimle büyük mârifet (vatan borcu?) saydıkları çok acı ve esef verici bir gerçek olarak ortaya serilmiştir.

^Ω Meşhur Arap İlim Adamı İbni Haldun diyor ki, "*Ben bütün Milletleri inceledim. Bunların en üstünü Türk'lerdir. Bunu böyle bil ha!...*" Gazâli ise, "*Bir iş yaptıracağın zaman bu işi Türk'lere ver. Çünkü onlar hile yapmazlar.*" diyor. Nerd e e n nereye!..

⁵ Temiz, M., **Konuşa Konuşa Elde Var Sıfır Düşünme Zamanı Cumhûriyetimizin 78. Yılında Bir Değerlendirme** Alındığı İnternet Elektronik Adresi,

<http://gayalo.net/dosyalar/Konuşa%20Konuşa%20Elde%20Var%20Sıfır.doc> YA DA

<http://gayalo.net/dosyalar/Konuşa%20Konuşa%20Elde%20Var%20Sıfır.pdf> YA DA

<http://gayalo.net/dosyalar/Konuşa%20Konuşa%20Elde%20Var%20Sıfır.doc> YA DA

<http://mtemiz.pau.edu.tr/bilim/Konuşa%20Konuşa%20Elde%20Var%20Sıfır.htm>,

En Son Erişim Târihi: 5.01.2013.

^ε *O zaman dilim varır mı, varmaz mı bilmiyorum...*

Bence bütün bu sapmaların temelinde kendi esas Kültürümüz'ün câhili oluşumuzun gerçekliği yatıyor. Kültürümüz'de ümitsizliğe düşmenin büyük bir günah olduğunu bilmesem köşeme çekilir, öyle beklerdim. Ama Allah'tan (CC) ümit kesilmez!.. Bu nedenle, herkesin karınca kararınca bir şeyler yapması gene Kültürümüz'ün bir emri gereğidir¹.

Hayâtımın anlatılmasını bir sebep addederek ilişkili olduğum kadarıyla o eski Atatürkçü'lerimizi, askerlerimizi, öğretmenlerimizi, öğrencilerimizi ve kısacası, çocukluğumdaki her bir kesimi elimden geldiğince günümüze aktararak târihe bir kayıt düşmeyi sorumluluktan bir kurtuluş olarak düşündüm. Bu işlere hayâtımı karıştırmamın sebebi olarak kendimi bir örnekmiş gibi düşündüğüm aslâ akla gelmemelidir!..

Ben neyim ki!.. Bu Türk Yurdu, Türkiyemiz, beni kat kat gölgeleyecek güzel ve üstün örneklerle dopdoludur. Keşke onların çoğu, meseleleri yeteri kadar ele alsalardı da bana bu sorumluluğu hissettirmeselerdi!..

Bu nedenlerle anılan bu kesimlerle bir nebze ilişkili olduğum için burada asıl maksadım karınca kararınca kendime düşen vicdanî sorumluluktan kurtulmaktır.

Bu ana sebebin dışında yazı, ayrıca, okuyucunun algısına göre ilâve faydalara ya da akla gelmeyen başka ibretli durumlara da elbette işâret edebilir; yeter ki, temennim odur ki, zararlı yönlenelemelere sebep olmasın!..

KÜLTÜRÜMÜZ

*Sizin en hayırlınız, başkalarına daha fazla faydalı olanınızdır
Hadis-i Şerif*

Giriş

Şu anda geriye dönüp baktığımda, *Eşsiz ve Yüce Kültürümüz*'ü öğrendikçe gerek davranış ve gerekse iç huzûru bakımından gittikçe normalleştiğimi gördüm / görüyorum. Onun için Kültürümüz bizim *Enerji, Maddî ve Mânevî Ölçü Kaynağımız*'dir. Bu nedenle Kültürümüz'ü bilmeyen ve ona yabancı olan bir kişinin, aşırılık ve benlik hatâsına düşmesi ihtimâli çok büyüktür. Kendini beğenmişlik de bunların ardından gelir. Zâten bunların binlercesini artık her gün görüyoruz ve biliyoruz.

Çünkü başka kültürler, mutluluk yollarını mensuplarına daha çok '*kendi menfaatlerini*' düşünerek; Kültürümüz ise '*başkalarının menfaatlerini*' düşünerek bulmayı gösteriyor. Bu nedenle başka kültürlerin özünde '*benlik ve bireysellik*' kavramı varken,

¹ Allah (CC), Peygamber (SAV) Efendimiz'e ne diyor? Diyor ki, "*Sen doğru yola getiremezsin!.. Sen sâdece bildir (tebliğ et) ama doğru yola getirici olan sâdece benim.*" Bu kadîm kurala göre boş durmayıp hayırlı olduğuna inandıklarımızı kardeşlerimize anlatmakla görevliyiz. Bu görev terk edilemez. Çünkü görevi terk etmenin sonucu ağır olmaktadır: Topyekün felâketlerin en önemli nedenlerinden biri, bu tür görevlerin çoğunluk tarafından ihmal edilmesidir. O zaman kurunun yanında yaş da yanmaktadır. Bu husus Dinimiz'in temel esaslarından olup adına "*Emr-i Bil Ma'ruf Nehy-i Anil Münker-İyiliği emretmek, kötülükten kaçındırmak*" deniyor. Lut Kavmi'nin yerin dibine batırılmasının esas sebebi bu kuralın Müslümanlar tarafından ihmal edilmesiydi. Bu yüzden felâket toptan gelmiş, kötülükler karşısında "*İyiliği emredip kötülükten sakındırmadıkları*", yâni "*Bana dokunmayan yılan bin yaşasın.*" dedikleri için o gece teheccüt namazı kılan 80 000 Müslüman da, suçlularla birlikte yerin dibine batırılmıştır.

bizim Kültürümüz'ün özünde 'biz' kavramı bulunuyor. Başka bir ifadeyle, başka kültürlerin esâsında 'ego-benlik', bizim Kültürümüz'ün esâsında 'biz ve paylaşma' kavramı vardır^o.

On beş, yirmi yıl önce bir gazete, Almanya'da Müslüman olan bir gençten bahsediyordu. Gencin, Müslüman olunca, duygularını şöyle ifade etmiş olduğunu okumuştum:

“Müslüman olmadan önce sâdece kendimden sorumlu olduğumu, şimdi ise bütün insanlardan sorumlu olduğumu hissediyorum.”

Bu nedir biliyor musunuz?

Bu, bakış açısının îman nûru ile fitrî (yaratılış) mecrâsına girmesidir.

Gerçekten, Kültürümüz'ü inceledikçe zamanla insanlara ve yaratılmışlara karşı şartsız katıksız ve karşılıksız olarak daha çok sevgi duymaya, Yunus'un dediği *“Yaratılanı hoş gör, Yaratan'dan ötürü”* felsefesine daha çok yaklaşılmaya başladığımı ben de hissettim/hissediyorum. Hattâ şu sıralarda, kim olursa olsun, günah işleyen insanları gördükçe onlara durmadan duâ etmeden geçemediğimi itiraf etmek zorundayım⁹. İnsanları saflaştıran Kültürümüz'ün bu özelliğini aman göz ardı etmeyiniz!..

Yüksek Lisans'ta danışmanlığını yaptığım bir araştırma görevlimiz, Boğaziçi Üniversitesi'nde Doktora'sını yaparak Bölümümüz'e geri döndüğünde orada iken bir yaşlı hocanın, birçok başarılar imza atan bir öğrencisini şiddetli bir şekilde kışkırdığını, onun başarılarını gölgelemeye çalıştığını söyleyince buna önce hayret etmiştim. Ama şimdi bu durumu, kendisine inanılan ve atmosferi içinde yetişilen, yabancı kültürler açısından kolayca izah edebiliyorum.

^o Ama ne yazık ki, insanlarımızın bir kısmı, Kültürümüz'den haberleri olmadığı ya da ondan soğutulduğu için, gün geçtikçe başka kültürleri yaşama gayretine girmekte, bencillikleri giderek artmakta, ayrılmaya, yalnızlaşmaya doğru yol almaktadır.

⁹ Bu dönüşümümde, elime sıçrayan kaynamış çay suyunun ıstrâbını yaşayınca, Cehennem'in dehşetini kavradığımda buna kimsenin dayanamayacağını hissedişimin büyük etkisi olmuştur. Bu gerçekleri bilmeyenlere ancak en etkili olarak duânın fayda verebileceğini düşünüyorum. Çünkü Müslüman'ların birbirlerine yaptıkları duâlarla anne ve babanın çocukları için yaptığı duâların reddedilmediğini biliyoruz. Allah'ın (CC) sevgili bir kulu, eğlenen coşkulu genç kızların yanından geçiyormuş... Kızlar, ondan *“bize duâ et”* dediklerinde Allah (CC) kulunun nasıl davranacağını bir düşününüz!.. Onun *“Allâhü Teâlâ sizleri Cennet'te de böyle sevinçli ve mutlu etsin!..”* şeklinde yaptığı duâ beni müthiş bir şekilde değiştirmiştir.

Çocukların okuduğu kitaplar husûsunda seçici olmalıdır. Gençliğimde bozuk kitaplar okumuş olsaydım böyle güzel davranışlardan haberim olur muydu? Düşününüz!.. Marksist kitapları okuyanların Marksist, Leninist olduklarını; sağcı Masonik kitapları okuyan çocukların kapitalist olduklarını; halkçı kitapları okuyanların, kültürlerinden bihaber oldukları ve aşırıya kaçtıkları için militarist solcu ve anarşist olduklarını; kültürel ve dinî ölçüleri zorlayarak aşırılığa kaçmış bâzı Müslüman yazarların kitaplarını okuyanların şiddet yanlısı gruplara karıştıklarını; Atatürk'ün doğru dürüst tanımadan Atatürkçü kesilenlerin önemli bir kısmının İslâm'a karşı tavır aldıklarını, Müslümanları Cumhûriyet düşmanı olarak vasıflandırdıklarını görmüyor muyuz? Atatürk'ün Türkiye Büyük Millet Meclisi'nden karar ve ödenek çıkartarak, sırf Medrese'de yetişmiş, yurt dışına hiç gitmemiş, Sunî İslâm âlimlerinden Elmalılı Hamdi Yazır'a Kur'an'ı tercüme ettirdiğini bilmeyen Atatürkçü'lerin hem Müslümanları Cumhûriyet düşmanı saymaları hem de Atatürkçü geçinmeleri apaçık Kültür câhili olduklarının bir örneği değil mi? Bütün bu sapmaların temelinde kendi Kültürümüz'ün temel esaslarını yeteri kadar bilmemek yatıyor. Bu nedenle bu zehirlere karşı kestirme panzehir, okutulsun - okutulmasın kavgaları nedeniyle yıllarca okullarımızda okutulmayan, kendi Kültürümüz'ün temel esaslarının yeni nesillere olsun bir an evvel okullarda doğru-dürüst öğretilmesidir.

Meğer ‘Sünnet’in Anlamı Ne İmiş...

İnsanın küçüklüğünde duydukları hiç unutulmuyor. Bunlardan biri de küçük iken çok sık duyduğum “*Ehli Sünnet’tenim*” sözü idi. Dinî eğitimim olmadığı için bunun ne anlama geldiğini son yıllara kadar bilmiyordum. 2000’li yılların başlarında bir öğrencimin bir münâsebetle “Sünnet” kelimesinin “*Orta Yol*” anlamına geldiğini söylediğinde önce şaşırılmış, sonra da son derece sevinmişim^o.

Şaşırılmışım!..

Çünkü o ana kadar Kültürümüz’ün temel kırıntılarından saydığım bu sözün bu kadar zengin bir kavramı ifâde ediyor olması ve de yıllarca bu gerçeği öğrenmek için yarım saatlik bir araştırma ve öğrenme çabası göstermemiştim.

Hâlbuki yaşayışımda, her türlü iş ve davranışlarımda aşırılıktan kaçmak, orta bir yolu ve ölçüyü izlemek âdetâ benim karakterimdi. Daha doğrusu, Kültürümüz’ü bütün yönleriyle öğrendikçe farkında olmadan bu ölçüler benim karakterimle çakıştığını gördüm / görüyorum. Bu yönümle şimdi daha mutluyum, daha sevinçliyim.

Böyle bir birikim içinde iken anlamını hiç de merak etmediğim “*Ehli Sünnet’tenim*” sözcüğünün ne önemli ve ne de büyük bir prensibi içerdiğini görmekle, Kültürümüz’ün önemsiz gibi görülebilen her mütevazı söz ve kavramının bile büyük zenginlikleri içinde barındırdığını anladım.

Aslında bu örnek, Kültürümüz’ün ne derece mükemmel ve kusursuz tabiatının eşsiz olduğunun bir deliliydi.

İşte, bu basit gibi görünen sözcüğün son derece içerikli ve hârikulâde anlamlı oluşunu şimdiye kadar öğrenmeyişiime şaşırılmışım.

Sevinmişim!..

Çünkü bu küçük, basit fakat o kadar önemli olan anlamıyla Kültürümüz’ün karşısında câhilliğim biraz daha azalmış, biraz daha aydınlanmışım.

Yukarıda da söylediğim gibi, her hususta orta bir yolu izlemek âdetâ benim bir hedefimdi. Bu nedenle, bu sıralarda hayat ve yaşayışımın Kültürümüz’e yaklaşımını kaleme alma ve gelecekle paylaşma heyecanımı yenemedim, bağışlayınız!..

Çünkü Türkiye’imizde akliselîm istikâmetinde, orta ölçüleri izleyenler çok azaldı. Zannediyorum, günümüzde yalnızlık çekenlerin çoğu da bu gibi insanlar içinden çıkıyor.

Neden mi?

Çünkü kendimden biliyorum:

^o Kültürünü bilmeyen *bir Müslüman*’ın aşırılığa kaçması çok kolaydır [Bu karara ancak yaşadığım tecrübelerimle ulaşmış bulunuyorum. ‘*Bir Müslüman*’ dememin sebebi şudur: Diğer milletlerin kültürleri insan tabiatına (fitratına) uymamaktadır. İnsanın yaratılışına (fitratına) en uygun kültür sâdece bizim kültürümüzdür].

Hiçbir kesime ve hiçbir hizip ya da politik gruba dâhil olmadığım, her yerde, her hususta ve herkese karşı mâkul ve iyi niyetli olduğum halde, kimseye yaranamadım da ondan[¥]!.. Sâdece akliselîmim sâyesinde izlediğim ölçülü davranışlarım (Orta Yol) beni yönlendiriyor da ondan!..

Bu ölçülü davranışlarımın farkına varan bir öğretim üyesi arkadaş yakın bir geçmişte bu özelliğimden dolayı bana, “*Sen hiç kimseye kendini kullandırmamışsın!..*” demişti de “*yaranamadım*” sözünün üzerimdeki olumsuz psikolojik baskısı bu nedenle biraz hafiflemişti:Çünkü, ‘*kimseye yaranamadım*’ sözünün rahatlatıcı bir yorumunu dumuştum da onun için...

‘*Demek ki*’, “*Mustafa!.. ‘kullandırmamışsın’ kelimesinden anlaşıldığına göre, sen şu ana kadar hep özgür kalmışsın!.. Yolun Doğru Yol’dur. Bu Yol’dan ayrılma!..*” dedim kendi kendime...

Bu yüzdendir ki, ben aslında beni kendilerinden saymayanların hepsindendim / hepsindenim. Ama bu çılgınlıklar dünyâsında akıldışı olaylar o kadar çoğaldı ki ölçülü davranışın bilim ve teknolojik araştırmalar dışında kullanılması çoktan unutuldu.

Öyle bir devirde yaşıyoruz ki, sanki bir kimse illâ bir gruba girmek zorundaymış... Ama bir insan, kültüründen habersiz olursa esen rüzgâra kolayca kapılabildiği için kültürün verdiği inanç ve kuvvet kararlılığı enerjisinden mahrum olduğundan, bir gruba katılmayı zorunlu imiş gibi bir zayıflığa düşüyor. Ondan sonra ölçülü davranışların insanı bir bir ayrılışını görürsünüz!.. Artık ölçülü davranışların yerleri, uzun süreden beri, nefis, hırs, ihtiras, şiddet ve zevkü sefâ, ... gibi, mânevî hastalıklar ile yer değiştirmiş durumda olan bir yaşam...

Şimdiye kadar, benlikten korktuğum için, tarafsız davranışımın reklâmını hiç yapmamışım^³. Bu yüzden de tanınmıyor; böylece kimse beni kendinden saymıyor ve çoğunlukla da insanlar bana hep mesâfeli davranıyorlardı.

Sürüp giden bu çoğu soğuk bakışlar üzerine yeni aklıma geldi. Kendi kendime dedim ki:

“*Mustafa!.. Kendinden bahsetmeyi sevmediğini biliyorum ama ne kadar çok sevmiyorsan da kendinden biraz olsun bahsetsen ne olur? Herkes seni şöyle iyice bir tanısa bundan ne zarar gelir? Belki bunun da bir faydası vardır.*”

Birkaç ay evvel bir münâsebetle bir okul arkadaşıma biraz açılmıştım da cevap olarak bana “*Şimdi seni biraz daha iyi tanıdım...*” diye yazmıştı. Demek ki bu tutumum yüzünden arkadaşım bile zamanında beni tam olarak tanıyamamış... Biraz daha tanınmanın faydası olmuş olacak ki, arkadaş böyle yazıyordu. Kendimi o an geçmiş adına biraz ilgisiz ve suçlu hissettim doğrusu!..

İşte bu kadar!..

Ne oldu? Bunun bir zararını mı gördüm!..

[¥] Bir gruba yaslanmış olsaydım, benim için, o grubun baş tacı olabilmek de elbette zor değildi.

^³ Şu yazıda zorunlu olarak kullandığım “*ben*” leri telaffuz ederken bile o kadar zorlanıyorum ki...

Hayır!..

Arkadaşım bu sözü beni biraz yumuşatmış olacak ki sonunda aşağıdaki kanaate varmak benim için zor olmadı.

İnsanlar birbirlerini ne kadar iyi tanırlarsa, memleket sathındaki çekişmeler, sen-ben kavgaları belki daha az olur, insanlar birbirlerine daha çok güvenirler... Bunu, aslında, genel bir kâide olarak biliyordum[♦]. Fakat başka baskın kanaatlerim olmuş olacak ki, ihmal etmişim / etmişim. Yeni uyandım.

Okul arkadaşım tarafından tetiklenen bu kararım beni *'hem şaşırttı, hem de rahatlattı'* desem yerinde olur.

Şimdiye kadar kendimden bahsedeceğim hiç aklımdan geçmiyordu. En yakınımnda bulunan arkadaşım da *"Şimdi seni biraz daha iyi tanıdım."* diyorsa, her halde bu tavrımdan vaz geçerek birkaç kelime ile de olsa kendimi şimdi biraz daha açmam gerekiyor, zannediyorum. Binbir etki içindeki gençlik yıllarında çok açılmak, dallanmak belki daha zararlı ve kontrolsüz olabilirdi ama bu yaşa gelmiş birisinin bu benlik açılımının eskisi kadar zararlı olamayacağı da bir gerçek... Şimdiki cesâretim belki bu son teşhisten geliyor.

Geçenlerde seminer şeklindeki bir toplantıya katılmışım. Toplantıda öğrendiklerimden çok memnun kaldım. Meğer insanın kendini tanıtmayı, Kalite Yönetimi'nde *"Yaygın Etki"* sınıfındanmış... Bunu da duyunca yukarıda bahsettiğim kararımdan biraz daha memnun oldum.

Ama tecrübelerime göre, aşağıdaki husûsu da peşin olarak söyleyebilirim. Sakın alınmayınız!..

Ne yaparsan yap, ideolojinin kurbanı olanlarla uç fikirlerest sâhip olanlarda akıl ile sağlıklı düşünce ve fikirler kısa devre edilir[£]. Bu nedenle bu sözler, dünyânın en akıllı, en faydalı, en meşhur ve en ölçülü bir insanı tarafından dahî söylenmiş olsa bile bunun, ideolojik gruplarla aşırılığı benimseyenler üzerinde, hiç bir etkisinin olamayacağı artık herkes tarafından bilimsel olarak biliniyor.

Bir de:

Her insanın en sevmediği bir şey vardır. Benim de karakter olarak en sevmediğim insan tipleri var:

[♦] Konfüçyüs, *"İnsanlar birbirlerini ne kadar fazla anlarırsa çözümsüzlükler o kadar az olur."* diyor.

st Aşırı uçlara *ifrat ve tefrit* diyorlar (İfrat ortalamanın üstündeki maksimum; tefrit ise ortalamanın altındaki maksimumdur).

[£] İdeoloji, *öfke, cezbe (trans hâli), aşırı sevgi, aşk* gibi durumlarda akıl, bunların dereceleri nispetinde kısa devre olur (işlemez), bu yüzden kişi sağlıklı karar veremez. Meselâ, William Shakespeare, *"İnsan sevdiğinin aptallıklarını ağıbaşlılığına yorumlar."* diyor. İnsan bünyesindeki dengenin dışında kalan bu uç durumlar, devamlı olursa bunlar birer psikolojik hastalık olur. Geçmişte, kısa süre de olsa, ben de bu psikolojik hastalıkların bir kısmına farkında olmadan yakalanmışım. Din ve Kültürümüz'ü tanıdıkça normalleştim. Şimdi kesin olarak inanıyorum ki bugünkü Yeryüzü'nde insanın yaratılışına en uygun din ve kültür, sırasıyla, bizim Dinimiz ve Kültürümüz'dür.

En sevmediğim insan tiplerinden biri, kendisi ‘beş para’ etmediği halde, karşısındaki insana insan olarak değer vermeyen, karşısındakine yukarıdan bakan kibirli kimselerdir^Ω.

Bu yazı, mütevazılığı bir davranış biçimi kabul edip her zaman olgun davranan çoğu saygın insanlar karşısında, günümüz dünyasında sayıları oldukça artmış bulunan, “*Ne oldum delisi*” olup da “*elifi mertek zanneden*”^ε tipler için faydalı bir uyarma işareti de olabilir. Öyle ki bu yazı, çevresine her zaman tepeden bakarak bir istihzâ tavrı sergileyenleri kendi kapasite ve yeteneklerini gözden geçirerek seviyelerini tesbite de yarayabilir.

Ve de böylece bu tiplerin belki bâzıları, insanlık seviyelerine dönerek insanî değerlerini kazanmış olabilirler. Bu da herhalde bir hizmet olabilir, kafaları havada olup istihzâ ile bakanların çoğunun gerçek seviyelerini bulmaları sâyesinde...

“*Peki!.. Kendini duyurmanın başka ne faydaları olacak?*” dersiniz, benim gibi aşırılıklardan kaçanların sayısını da, ayrıca, 1 artırmış oluruz, o kadar... +1 de az değil... -1 değil ya, sen ona bak!.. ‘*Hak bildiğin yolda*’ 1 artmak... Bu da bir fayda değil mi?

Üniversitede ateist bir hocam vardı^Υ. O derdi ki, “*Hak bildiğin yolda tek de olsa gideceksin!..*” Şimdiye kadar benlik konusunda hocamın bu prensibini uyguladım. Gördüm ki bu mütevazılık, şimdiye kadar bana sâdece tepeden ve yan bakışları artırmış...

Mütevazılığın iyi bir davranış olduğunu zannediyordum. Ama ne gariptir ki ben de bu hususta aşırı gitmişim, tâ ki yakın bir zamanda:

“*Aşırı derecede mütevazı görünmeyiniz!.. Çünkü yetersiz ve kapasitesiz kimseler, bu davranışınızı sizin âcizliğinize yorumlarlar*”[®] anlamına gelen bir veciz sözü görüp bunu tecrübelerimle karşılaştırmama kadar...

Ama şuna seviniyorum:

Şimdi fazlasını bir hatâ olarak değerlendirebileceğim bu aşırı mütevazılığımın, bereket versin ki, çoğu hususlarda Orta Yol’dan uzaklaşmama pek fazla yol açmamış olduğunu görüyorum.

Orta Yol’da tek olduğumu zannetmiyorum. Sayılarımızı 1 artırdığım için de şimdi daha da mutluyum.

Haa!.. Az kalsın unutuyordum. Peygamberimiz (SAV)* demiş ki:

^Ω Sevmediğim diğer bir tipi de şu sıralarda (2012 Eylül) yeni keşfetmiş bulunuyorum: Sana dost görünüp de senin kuyunu kazmaya çalışan fakat bu niyet içinde bile, gerektiğinde yüzüne gülerken senden faydalanmaktan da vaz geçmeyen kimse... Ne kötü bir kişilik...

^ε Günümüzde bâzı parası bol fakat câhil olan ya da birkaç şey öğrenip, hele bir de bir makam ya da makamcık yakalamış ise, bu yüzden kafaları havada olanların da yanlarına yaklaşılmıyor. Aslında çok şey bildiklerini zanneden bu insanlar, kendilerini açacak seviyede olamadıkları için, hadlerini de bilemezler. Bunlar, “*Bütün bildiğim, hiçbir şey bilmediğimdir.*” diyen Aristo’nun mütevazılığından çok uzaktırlar. Bunlar dalında olgunlaşamayarak kozak kalmış, Güneş ışığı ile kıvamına gelememiş, dalında sipsivri dik duran acı meyveler gibidirler. Yeteri kadar bilgi ve beceriye sâhip olanlar ise, olgunlaşmış oldukları için, dallarında başını aşağıya doğru çevirmiş tatlı meyveleri hatırlatırlar. “*Elifi mertek zanneder.*” sözü bu gibi ‘kozak’ları tasvir edebilmek için kullanılabilir.

^Υ Vefât etmiş olabilir düşüncesiyle adını söylemeyeyim.

[®] Buna benzer bir söz de aşırı merhâmet için söylenir: “*Fazla merhâmetten maraz doğar.*” derler.

“Sizin en hayırlınız başkalarına daha fazla faydalı olanınızdır.”

Bu nedenle bir insan, çoğu insanların yaptıkları gibi, hayat ve tecrübelerini aynı zamanda târihe not düşmeli ki, kendisi ile birlikte yok olmaktan kurtulan bu notlardan birileri belki faydalanabilir^u, tıpkı Aknef adlı filosofun dediğindeki gibi benzer olarak...

Aknef:

“Ben bu mertebeye insanların hatâlarını görüp onlardan dersler çıkararak o hatâları yapmamak sûretiyle geldim.” diyor.

İnsanların güzel davranışlarından faydalanıldığı gibi, hatâlarından da dersler alınabilir. Bizzat göremediğim hatâlarımıTM sergileyerek böylece ben de başkalarına faydalı olabilirim, ne mutlu bana!.. Bu da insan için güzel bir azık olmalı, her halde...

Kendimden bahsetmem için sizce de bunlar yetmiyor mu?

BÖLÜM I

*Anladım ki Dünyâ'yı ayakta tutanlar, hayvanlar,
çocuklar, ibâdet eden yaşlılar, gençler, iyi niyetler ve sevgi,
bilimsel tâbiriyle pozitif dalgalardır.*

Prof. Dr. Mustafa TEMİZ

Atalarım

Atalarımın, Gümüşâne'nin *Torul* civârına Tokat tarafından, Tokat'a ise Orta Asya'dan gelmiş olmaları kuvvetle muhtemeldir. Babamın lakâbı *Gayaloğlu* idi. Bunun *Kayıoğlu*'ndan geldiğini zannediyorum. Ama *Soyadı Kânunu* çıkınca soyadı olarak babam 'Temiz' i seçmiş... Annem tarafının lakâbı ise *Bediroğlu*' ydu. Bu yüzden olmalı ki, dayımın soyadı *Bedir* idi. Geçmişimizin lâkaplarından anlaşıldığına göre, baba tarafından Türk'lerin *Kayı Boyu*'na âit olduğumuzu zannediyorum.

Babam, sık sık dedemin Balkan Savaşı'nda kaldığını söylerdi. Çocukluklarında Ruslar'ın tâ Memleket'e kadar her yeri işgal ettiklerini, yol açmak için, onları işçi olarak çalıştırdıklarını, sonra 1917'de Rusya'da Çarlık idâresinin yıkılmasından sonra kendiliklerinden geri çekildiklerini, ardından çok büyük bir *kıtlık ve yoksulluk* çektiklerini uzun uzun anlatırdı.

Öyle ki, o kıtlık ve yoksulluk günlerinde ekmek bile yokmuş... Ormanlardan, meselâ, kızılçık meyvesini toplayıp kuruttuktan sonra değirmende öğütüp un hâline

* SAV kısaltması “*Sallallâhü Aleyhi Ve Sellem-Allah'ın rahmeti üzerine olsun*”) demektir.

^u Bendeniz de geçmişte hayatlarını okuduğum kimselerden çok şeyler öğrenmişim.

TM Bu yazıyı okuduğunuzda eleştirilerinizi bildirirseniz bu daha iyi bir insan olmam için etkin bir sebep olabilir (mustafatemiz@pau.edu.tr ya da mustafatemiz@yahoo.com).

getirerek ekmek yapıp yerlermiş... Yerlermiş ama bu da onları kabız yaparmış... Benzer şekilde kırlardan başka ot ve yemişleri de toplar, kurutur ve bunlardan gıda olarak faydalanırlarmış...

Askerliğini *Sarıkamış*'ta yapan babam, bâzen uzun kış gecelerinde arkadaşları bize geldiğinde askerlik hâtıralarını, katıldığı savaşları, Atatürk'ün kendilerini teftişi sırasında nasıl heyecanlandıklarını uzun uzun anlatırdı. Ben doğmadan önce muhtarlık da yapmış... Çevresinde sevilir, sayılır, sözü dinlenir bir kimseymiş...

Çocukluğum

Ben, 5 erkek 4 kız olmak üzere, 9 kardeşin sondan ikincisi olarak doğmuşum. İsmimi **Mehmet** koymuşlar. Doğum yılım, kesin olarak bilinmiyor.

Eskiden çeşitli imkânsızlıklar sebebiyle birkaç çocuk doğduktan sonra, Gümüştâne'nin *Torul* nahiyesine, günlerce süren yaya yolculuktan sonra, gidilir, nüfus idâresine çocukların hepsi birden bir defâda toplu olarak yazılmış... Ben de toplu yazılanlar arasında olanlardan biriyim. Bu yüzden yaşıam, kesin olarak bilinmiyor.

Memleketteki evimiz, Tirebolu'da Karadeniz'e kavuşan Harşit Çayı*'nın Uluköy ile Harşit arasındaki bir yamacında, eğimi yaklaşık 25°-30° bulunan *Toluş Tamı* adı verilen yerde evimizden başka iki akraba evi daha vardı. Evlerin bulunduğu yerden uzaklıkları yer yer 200-300 m aşağısından başlayan ağaçlı ya da sarp kayalıklar, 300-400 m'ye varan mesâfelerle Harşit Çayı'na kadar iner. Sarp kayalıklar, Harşit Çayı'nın karşı kenârından tekrar yükselmeye başlamakta vâdinin bu yamaçları *Tönnük*, *Şıflı* ve *Taşlıca* köylerine kadar yükselmektedir.

Toluş Tamı'na yaklaşık 1-2 km uzaklıkta ve Harşit Çayı çevresinde *Bük* adı verilen ve 3-5 evin bulunduğu bir yerleşim yeri daha vardır. *Toluş Tamı*'ndan *Tönnük*'e gitmek için bu *Bük*'ten geçiliyor.

İnsanlar paçalarını yukarı çekerek gerektiğinde Harşit Çayı'nın belli sığ yerlerinden karşı tarafa geçebilmektedirler. Böyle durumlarda derenin suyu, diz-bel arasına, bâzen bele kadar, yükselmektedir. Ama bu geçiş belli cesâretli insanlar içindir, herkes geçemez. Halkın birleşerek topluca yaptıkları köprülerle bu geçişler bâzen kolaylaşsa bile büyük bir taşkın ânında bu köprülerin dere tarafından yıkılarak götürüldüğü sık sık olan bir durumdur. Köprüsüz durumlarda geçişlerin yine eski usulde olduğunu tahmin edebilirsiniz. Böyle durumlarda çok can kaybının olduğunu sık sık duymak mümkündür.

Babamın *Evrüksin* adında bir arkadaşı vardı. Onu hayal meyal hatırlıyorum. Biz çocuklar, gerek köyden yaylaya ve gerekse yayladan köye giderken yeni birer durum olma nedeniyle çok sevinçli oluyorduk.

Hatırlıyorum:

Bir gün yanımda babam ve o arkadaşı *Evrüksin* olduğu halde, yayladan köye gitmek için köy yoluna geçip ilerlerken sevinçli olduğum her hâlimden belliydi. Babam bu durumumu görünce, daha önce öğretmiş olacak ki, bana "*Hadi bir evriksin türküsü söyle*

* Harşit Çayı, bâzen mahalle göre Harşit Deresi ya da Harşit Nehri diye de anılabiliyor.

bakalım!.. dedi. O sevinç içinde ben kurulu bir saat gibi başladım adı geçen türküyü söylemeye:

“Ah Evriksin, Evriksin, eski çaruk yer misin?”

“Ah Evriksin, Evriksin, daha var mı dermisin?”

şeklinde başlayıp gidiyordu. Ben hem onların arkasından sevinçli sevinçli köye doğru yol alıyor ve hem de bu nakaratı tekrarlarken, babam ve arkadaşı Evriksin de hem gülüyorlar ve hem de Evriksin Amca, “Söyle kuzu, söyle!..” diyordu.

Evriksin Amca’nın 10-15 yaşlarında, adı Güllü ya da Gülsüm olan bir kızı vardı. Biz Samsun’a göç ettikten bir müddet sonra bu kızcağızın Harşit Çayı’nda boğulduğunu duymuştuk:

Bir gün baba ve kız, köprü olmadığı için, Harşit Çayı’nın en sığ yerinden diğer yakasına geçmek istemişler. Böyle geçişlerde suyun içinde yürürken, suya değil, hep karşı taraftaki yerlere bakmak gerekiyor. Eğer geçen kişi, suyun içinde bir taraftan yürüyüp bir taraftan da suyun akışına direnirken devamlı suya bakarsa o kişinin ‘gözü akar’, başı, gözü döner ve denge ve kontrolü kaybolur.

Paçalarını yukarı çeken baba ve kız, baba önde kızı arkada olmak üzere, Harşit Çayı’nı geçmeye başlamışlar. Baba Çay’ın bir yerinde, kızının arkasından gelip gelemediğini anlamak için arkasına baktığında, kızının ortalıkta olmadığını görünce iş anlaşılmış... Ne yazık ki, kızcağızın gözü akmış, suya kapılıp gitmiş fakat durumdan babası habersiz kalmış...

Bir varmış, bir yokmuş... “*Bir garip ölmüş diyeler / Üç gün sonra duyular / Şöyle garip bencileyin...*” Bu kızcağız da bir gün vardı ama bir gün de yoklar, garipler sınıfına katılmış oldu... Bu garip kızın cesedi de bulunamadı, gitti^N...

Oldukça yağmurlu havalarda taşan Harşit Çayı, çamur rengini almakta, taşarak çevresindeki geniş sahaları işgal etmektedir. Böyle durumlarda karşıdan karşıya geçişlerin mümkün olmadığı açıktır.

Bizim oralarda kartal, böyle köpek ve kedi yavrularının bir numaralı düşmanıdır. Kartalların, fırsatını bulduklarında gözlerine kestirdiklerini iki ayaklarının tırnaklarıyla yakalayıp havalanarak ormana götürüp yediklerini herkes bilir.

Toluş Tamı’nda bir köpeğimiz ve bir kaç yavrusu vardı. Bir gün evin önünde oynuyordum. Bizim köpek uzaktan koşarak geldi. Yanımdan hızlı bir şekilde geçerken bana çarptı, yere düştüm. Köpek durmadı ve hızla koşarak biraz uzaktaki yavrularının yanına vardı. Meğer o sırada bir kartal gelmiş, yakın ve yüksek bir yere konmuş, 3-5 yavrunun en büyüğünü seçmek için incelerken, köpek nasıl olduysa duymuş olmalı ki, acele olarak yavrularının imdâdına yetişmek için onların yanına gelmiş bulunuyordu. Köpek tam yavrularının yanına geldiğinde, kartalın bulunduğu yerden eli boş olarak havalandığını görmüştüm.

^N Kültürümüz’ün esasları, Müslüman’lardan boğulma, yanma gibi, felâketlere uğrayan böyle garip ve güçsüzlerin şehit olduklarına hükmediyor.

Köyde ara ara fırında ekmek pişirirdik. Fırınımız evden 100 m kadar ileride bir taş fırındı, küçük bir kulübe gibidi. Pişen ve somun adı verilen ekmekler, sepetlerle eve taşınırdı. Bu ekmekler bize birkaç ay yeterdi.

Köyde bâzen şiddetli yağmur yağar, 30°-40° eğimli tarlarımızın topraklarını yukarıdan aşağıya doğru sürükler, Harşit deresine doldururdu. Biz bu duruma Sel derdik. Her Sel sırasında annem çoğu kere tarlarımız topraksız kalyor diye ağlardı. Gerçekten tarlaların topraksız kalan ve yalnızca şert kısımlardan oluşan o topraksız yerlerde hiç mahsul olmazdı.

Devlet yetkilileri her sene mahsul tarladan kalkmadan gelir, tarlaya bakarak o tarladan devletin payını belirlemiş... Bu belirlenen miktar tarladan ürün kalktıktan sonra yürüme 3-4 günlük mesâfedeki devlet yetkililerine insan sırtında taşınarak teslim edilmiş... Demokrat parti gelince bu vergiler hepten kalkmış... O devirde devlet kapısında yönetici olanlarla şehirlerde *'bir eli yağda bir eli balda büyüyenler'*in şu anda hayatta olanları tabiatıyla bunları bilmiyorlar... Bâzen TV'deki tartışmalarda bunlara rastlıyorum. Bu konulara değinildiğinde onları inandırmanın mümkün olmadığını görüyorum^h.

Ekili alanların ürün vermediği bir yılda vergi memurları yine gelmişler, başlamışlar tarlaları gezmeye... Bir tarlanın başında durmuşlar. Tarlada hiç ürün yokmuş... Sâdece kurumuş sapsarı mısır sapları... Vergi memuru, başlamış tarlayı dolaşmaya... Dolaşırken gâyet küçük bir mısır koçanı bulmuş, talaşını soymuş, başlamış mısırın mevcut olan tâlerini saymaya... Tânelerin sayımı bittikten sonra demiş ki:

"Bu tarla bire 10 verir..."

Babam içindeki öfkeyi dışarı vurmadan şöyle demiş:

"Bey Efendi!.. Şu tarladan öyle bir mısır koçanı daha bulsanıza!.."

Bu ve buna benzer zulümler yüzünden bunalan köylüler, 1950'de Demokrat Parti kazanınca sanki bayram etmişler...

Köyden yaylaya göç edişimizi ve yayla hayâtını hatırlıyorum. Göç sırasında sığırlar süslenir, keçilerin boyunlarına kelek^o, koyunların boyunlarına çanlar^p takılır, bunların çıkardıkları sesler göçe hoş bir hava eklerdi. Sırtlarına çeşitli rekrlerde kilim ve dastar yüklenmiş, alın ve boyunları nazarlık boncukları ile süslenmiş, püsküllü sığırlarla keçi ve koyunlar çobanlarının yönetiminde yaylaya doğru yol alırlardı.

Bizim daha çok sığır ve keçilerimiz vardı. Keçilere, haftada bir tuz ziyâfeti yapılırdı. Keçi ağıllarından yaklaşık 300-400 m uzaklıkta bulunan büyük düz taşlar üzerine tuz dökülürdü. Keçiler haftada bir verilen tuz zamanını ipe çekerler, salıverildiklerinde aradaki

^h O devirde devleti yönetenlerin *'bir eli yağda bir eli balda büyüyen'* çocuklarından bugünün yaşayanları arasında, TV oturumlarında konuşanlardan biri, O dönemde Kur'an öğrenmenin yasak olduğuna, okuyan çocukların jandarma tarafından devamlı tâkip edildiğine inanmadığını şu sözlerle ispata çalışıyordu: *"Bunlar söylenti, ben hatırlıyorum. Kur'an evlerimizde hep asılı duruyordu."*

^o Keçilerin ve özellikle tekelerin boyunlarına takılan, kalınca tenekeden yapılan ve yürürken ses çıkaran bir şey...

^p Koyunların ve özellikle koçların boyunlarına takılan, sarıdan dokülen (yapılan) yürürken ses çıkaran bir çingirak.

mesâfeyi hızla koşayarak tuzlak denilen mahalle giderler, taşların üzerindeki tuzları iştahla yalarlardı³.

Aşağıda yaylalarımızdan bir kısım manzaralar görülüyor:

Kütüklü Yurt Yaylası'ndan bir manzara

Yayladan bir manzara

³ “Anne ve baba tuz taşıdır, çocuklar yalamayınca doymazlar.” atasözü muhtemelen buradan geliyor.

Yayladan bir manzara

Bizim yayladan (Kümbet'ten) bir manzara

Elciğez Alanı'nda Kümbet'te bir tepe
[Yayladaki evlerimiz baktığımız (Mustafa Temiz'in baktığı) tarafta 100-150 m
mesâfade bulunuyor]

Yayladan bir manzara

Kütüklü Yurt Yaylası'ndan bir manzara

Yaylanan bir manzara

Yayladan bir manzara

Toluş Tamı denilen köyümüzde daha çok mısır ekilirdi. Köyde meyve ağaçları da vardı. Ormanda yüksek kayalıklar üzerine yerleştirilmiş peteklerde yapılan arıcılıkla bal elde edilirdi. Bâzi kereler, aylar bir kolayını bulur o yüksek kayalara çıkarak peteklerdeki balları yer petekleri darmadağın ettikleri oluyordu. Hâliyle o yıl balsız kalırdık.

Mısır tarlalarındaki mısırın en büyük düşmanı ayı idi. Aylar, gece olunca tâze mısırları yedikleri için bu tarlalar, mısır olgunlaşmaya başlarken geceleri beklenirdi. Bunun için tarlaların ortasına *Sayfan* denilen ahşap kulübeler yapılırdı gece orada geçirilirdi. Sayfan'da bekçilik yapanlar gece birkaç kere sesli olarak gürültü yapar ya da silah atardı. Böylece ayıların oralara yaklaşması önlenirdi. Çocukluğumda bu Sayfan'larda büyüklerimle birkaç kere kaldığımı hatırlıyorum.

Her hafta Cumâ günü *Güvende* adı verilen bir mahalde pazar kurulur ve bütün yakın yaylalardaki insanlar orada toplanırlardı, Cumâ Namazı'nı da bu şekilde edâ ederlerdi. Güvende'ye gitmek için biz çocuklar can atardık. Gittiğimizde satın aldığımız lâstik balonları ve ancak Toluş Tamın'nda ve bayramlarda giyebildiğimiz yeni çarıkları hatırlıyor ve onları giydiğimizde çok seviniyorduk. Çünkü yaylada **Döl** denilen oğlak ve kuzulardan oluşan sürüleri yayla çimenlerinde otlatırken herkes gibi biz de çıplak ayakla (yalın ayakla) dolaşırdık. Haftada birkaç kere her tarafı kaplıyarak örten yağmur bulutları Çimenleri kaplar, birkaç metre ötesini göremezdik. Bu bulutlara yayla dumanı denir, küçük su damlacıklarından oluşurdu. Bu su damlacıkları, elbiselerimizde ve çimenler üzerinde su damlaları şeklinde yoğunlaşırdı. Bâzen daha fazla ıslanmamak için çuvaldan **Çoban Çepkeni** yapar, giyerdik. Çimenler üzerinde topuk denilen ve sık bulunan bir tip iğne

biçimli otlar ayak parmaklarımızın vücûdumuza birleştiği yerleri yaralar, kırmızı yarıklar oluşur, çok acırdı. Ama bu sıkıntıları herkes yaşadığı için normal hal alır, kimse bu sıkıntılardan dert yanmazdı.

Daha çok köyde giydiğimiz çarıkların her birinin yarım metre kadar iki (çarık) bağı vardı. Bu bağlar, çarığı giydikten sonra ağzını büzen iplerin iki uçtaki uzantılarından oluşuyordu. Çarık ayağa giyildikten sonra bu bağlarla çarığın ağzı büzülür, geri kalan kısımları bacaklara helezonî biçimde bağlanarak çarığın ayakta sağlam durması sağlanırdı. Genel olarak 3-5 günde bir çarıklarımızı Köy'de (Toluş Tamı'nda) Suyanı denilen ve suyumuzu temin ettiğimiz akarsu başında akşamları suya daldırıp çıkarıp kayalara çarpmak sûretiyle yıkardık. Yıkadığımız çarıklarımızı evde bağlarından duvardaki tahta çivilere asarak kuruturduk.

O zamanlar, ayakkabı denilen bir şey yoktu, hayvan derisinden dikilen çarık vardı. O sıralarda ilk kez lâstik ayakkabı adını duyduk. Nitekim birkaç yıl sonra babam Trabzon'dan ilk defâ anneme bir çift lâstik ayakkabı satın almıştı da ona Trabzon Lâstiği adını vermiştik. O sıralar âile çevremizde bu lâstik ayakkabılar, çarığa karşı Trabzon lâstiği olarak ün salmıştı. Çarığın karşısında ortaya çıkan lâstik ayakkabılar o sıra bizim için bir devrim sayılırdı.

Yaylada çobanlar o yemyeşil çimenler ortasında çikrik kurarlardı. Yere sımsıkı çakılan bir direğin ucu yuvarlak hâle getirilir, buraya içine kömür tozu katılmış tereyağı sürülür. Çikrik olarak kullanılacak sırıgın tam ortasında direğin ucuna uydurulmuş bir yuva açılır. Sonra sırıgının ortasındaki yuva direk ucuna yerleşecek şekilde çikrik sırığı kaldırılarak direğin üstüne oturtulur.

Çikrik sırıgının birer ucuna binen kişiler ayakları ile yerden kuvvet alarak çikriği döndürmeye ve dönme esnâsında kişilerden biri havada dönerken diğerinin ayağı yere dokunup havaya sıçrar, aynı anda karşı ucundaki kişi hava da bulunurdu. Müteakiben aynı roller kişiler arasında değişir, çikrik oyunu bu şekilde dâiresel dönme hareketi ile devam ederdi. Aynı zamanda kömür sürülmüş tereyağı da dönerken gıcır gıcır bir ses çıkardırı.

Bir gün ben de çikriğe binmiş, çikrikten düşmüş şiddetli bir şekilde yere vurmıştım. Ardından ağzımdan kanlar akıyordu. Dişlerimin bâzıları kırılmış, bâzıları gevşemişti. Böyle bir durumda bugünkü neslin aklına hemen doktora gidip dişlerin gözden geçirilmesinin akla geleceği açıktır. Ama bunu bir de bana sorunuz. O zaman bizde doktor ya da doktor kavramı diye bir fikir bile yoktu. Dişlerimin iyi olmasının zaman geçtikçe kendi kendine iyileceği o zamanların tedâvi şekliydi. Nitekim şu sırada ön dişlerimdeki uyumsuz durumlar ve bâzı dişlerimin eğik durumda olması o olaydan kalan birer hatıradırlar.

Birgün yaylada iken *Kütüklü Yurt* denilen karşı yayladan Fadime Abla'mın kızı Muazzez bize (Kümbet'e) gelmiş, evimizin aşağısındaki taşlık alanda oynarken, nasıl oldu bilemiyorum, onu dövmüş olacağım ki, ağlamaya başlamıştı. Bugün Samsun'da oturan Muazzez'den ben bir yaş büyümüşüm. Onun da bu gün öğretim üyesi olan ya da başka makamlarda bulunan yetişkin çocukları var. Muazzez'in ağladığını gören annem, "*Siz hep yanınıza geleni dövecek misiniz...*" diyerek bana iyice bir dayak atmıştı.

Yiyecekler ve özellikle un, turfanda meyveler köyden yaylaya hep sırtta taşınırdı. Sırtlarda yükler olduğu halde, köyden yaylaya gitmek için 30°-35° eğimli dağın eteklerinden başlayarak ağaç, çalılık ve kayalıkların içinden keçi yollarını izlemekten başka çâre yoktu.

Dağın yamacında köyle Fındıcak arasında yaklaşık yarı yolda bir mola yeri vardı. Orada ağaçların arasından köye bakıldığında, köyün her yeri ayağımızın altında, sanki uçaktan bakar gibi, çok güzel görünüyordu. Mola yerinde taştan çıkan bir su sızıntısı hiç kesilmezdi. Her varıldığında taşın oyuğunda 1-1.5 litrelik su bulmak mümkündü. Yorgun, argın olarak orada mola veren herkes, o sudan içmeden yolculuğuna devam edemiyordu. Suyun üstünde toplanmış yaprak ve ot parçaları ya da böcekler eksik olmuyordu. Su içmek isteyen, bunların boğazına gitmemesi için, mendilini suyun üstüne serer, suyu süzen mendilin üzerinden içerdi. Fındıcak'tan bizim yaylaya bir o kadar daha gitmek gerekiyordu.

Bir Yuvarlanma Kazâsı

Küçük yaşlarda Köy'de bir gün keçi çobanlığı yapan Salim Ağabey'imın yanında bulunuyordum. O sıralarda *Harşıt Çayı*'nin sarp yamaçlarındaki kayalıklarda, kırmızı renkte olan ve "*Aylı Güllü*" denen çiçekleri toplarken, dağdan aşağı yuvarlanmışım. Ağabeyim ılık ve sesle kaybolduğumu evdekilere iletmış... Bütün âile fertleri beni bulmak için seferber olmuşlar. Beni sonbaharın şiddetli serinliği ve akşamın loş karanlığı içinde kayalıklar arasında buldukları zaman, sâdece bir soluğum hissediliyormuş... İlk gören de Vesîle Ablam olmuş... Ablam beni görür görmez, haykırarak bağırmağa başlamış...

Başım, çeşitli yara-bere ve kurumuş kan içinde olduğu halde, sonbaharın akşam serinliğinde soğuktan katılaşıp, çenem açılmıyormuş... Eve getirdiklerinde, hemen sobayı yakmışlar, ısıtmışlar. Alt-üst dişlerimi birbirinden kaşık sapı ile ayırarak süt vermeye başlamışlar.

O zamanlar, şimdiki ulaşım imkânları olmadığı için imkânsız gibi bir şey olan "*doktora götürmek*" işi akla bile gelmemiş... Ancak yaptıkları köy usûlü tedâvi yanında hemen bir tavuğu kesip etini başıma sarmışlar. Bir hafta, on gün kadar dış dünyâ ile tamâmen ilişkisiz yatmışım. Babam, sağlığıma kavuşursam bir kurban kesmeyi vaat etmiş... Ben bunları tabiatıyla hiç hatırlamıyorum.

Üniversiteyi bitirdiğimde yaptığım ilk ziyâretimde, yuvarlandığım bu yerleri şöyle bir gezmişim:

Oralar anlatılır gibi değil... O kadar muazzam kayalıklar ki, eğim 60° - 65°... Ya da çoğu yerlerde 70° - 85°... Hattâ yuvarlandığım yerlerde eğim 80° civârında taşlı, kayalıklı yamaçlar... Buralarda eğimin 90° olduğu kısımlar da var... Nitekim bir çalıya takılarak kaldığım yerden sonra 90° eğimli bir uçurum başlıyor.

Samsun'a Göç Ediyoruz

Bu yuvarlanma hâdisesi, babamın oraları terk edip başka yerlere gitme fikrinin ateşleyicisi olmuş... Geçim darlığı da buna eklenince, 1950'lerin ilk yıllarının birinde bir Sonbahar günü Samsun'a göç ettik. Bu göçü de hatırlıyorum.

Bir sabah komşularla helallaşıp ağlaya ağlaya çoluk çocuk Toluş Tamı'nı terk ettik. Bir kervan gibi yürüyerek Harşıt Deresi'nin kenarına indik. Harşıt Deresi üzerinde kurulmuş olan köprüden geçerek Bük'ten ve Tönnük Köyü'nün altından geçip yaya olarak Harşıt'a vardık. Yanımızda yatak, yorgan gibi eşyâlarımızla inek ve öküzlerimiz vardı. Bunların

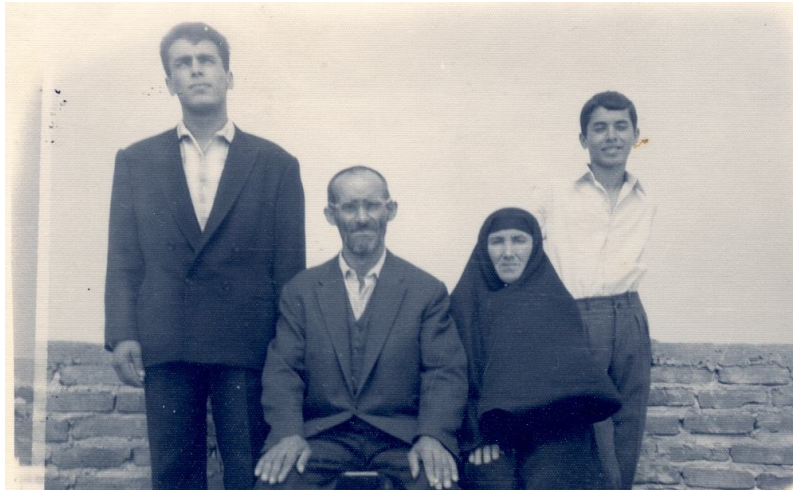
Harşit'a kadar taşınmasında komşularımızdan bize yardımcı olanların olduğunu zannediyorum.

(Annem) Ayşe ve (Babam) Aziz

Eşyâ ve sığırlarımız Harşit'ta bir kamyonun arkasına yüklendi. Çoluk çocuk bizler de eşyâların üstündeydik. En dışta rüzgâr ve yağmura karşı kalın bir örtü vardı. Trebolu'ya geldiğimizde şoförümüzün biriyle döğüşüğünü ve bundan *etkilenererek* “şoförümüzü dövdüler” diye ağladığımı hatırlıyorum.

Samsun'da evimiz olmadığı için, o kışı babamı Samsun'a dâvet eden arkadaşının evinde geçirdik. O yıl çok kar yağmıştı. O yüzden büyük sıkıntılar çektik. Bir evin iki âile tarafından müşterek olarak kullanılması her iki âile açısından çok zor bir durumdu.

(Soldan sağa ayakta olanlar) Ağabeyim İhsan Temiz ve Mehmet Temiz (Ben)
(Ortada oturanlar) Babam ve Annem

Samsun

Samsun, o zaman deniz kenârına sıkışmış büyük bir balıkçı kasabasını andırıyordu. Bir tarafı *Mert Irmağı*'na kadar uzanıyordu. Irmaktan sonra *Tekke Köyü*'ne kadar her yer bomboştu. O sıralar, şimdiki *Atakum*'un olduğu yerler hep tarlalardan oluşuyor, oradaki deniz sâhillerine *Motasyon* deniyordu.

Samsun'un sâhildeki diğer ucu Samsun merkezi ile Atakum'u ayıran *Toraman* tepesine varıyordu. Samsun rıhtımı sonradan yapıldığı için, mendirek falan yoktu. Deniz Koca Câmîî'nin önüne kadar geliyordu. Câmî'nin bahçesinden aşağıya bakarak deniz dalgalarını seyrettiğimi hatırlıyorum.

Bu günkü fuar sahâsının olduğu yerler hep denizdi. Samsun Rıhtımı ve mendirek benim çocukluğum sırasında yapıldı. Bunun için gerekli taşlar, kayalar başka yerlerden trenle getirilip kullanılıyordu. Koca koca kaya yüklü trenin geçtiği kırlarda çobancılık yaparken, sık sık duyduğumuz trenin siren seslerini şu anda dahî aynı tâzeliği ile duyuyor gibiyim.

Samsun'un arkasındaki eğimli yerler, deniz kenârından îtibâren yer yer 400 - 500 m'den başlıyordu. Bugünkü *Çiftlik Caddesi*'nin arkasında 250 - 300 m'den yukarılarda ev yoktu. Buralar boş arâzi ya da tarla idi. Ben, bugünkü sigorta hastânesi ve Devlet Hastânesi ile Kolej (sonradan Anadolu Lisesi oldu) binâsı ve tesislerinin bulunduğu yerler dâhil, *Yeşil Tepe*, *Karadeniz* mahallelerinin ve işçi evlerinin bulunduğu yerlerde çobanlık yaptığımı, eğimi 50°-60° eğimli olan kısımlarında değneklerimizin üstünde kaydığımızı gâyet iyi hatırlıyorum.

Sonraları, bu kaymaların daha ilerisi olarak tahtadan dört tekerlekli bir kişilik arabacıklar yapıp, direksiyon yerine ip kullanarak, şöförçülük oynuyorduk. Bu arabacıklar eğimli yerlerde keni kendine gittiği ve ayaklarımızı yerden kestiği için o zaman çok mutlu oluyorduk. Bugün otomobil ile düz ve temiz yollarda seyâhat ederken, o zamanki zor ve meşakkatli uğraşmalarla ayaklarımızın yerden kesilmesinin verdiği sevinçleri hatırladığımda, şimdiki modern teknolojik otomobil ile duyduğum seyâhat rahatlığını karşılaştırıyorum da ayaklarımızın yerden kesilerek yorulmadan sanki uçar gibi seyâhat ettiğimiz, bu günleri bize lutfettiği için Allah'a (CC) hamt ediyorum.

Şimdi yine kaldığımız yere dönelim. *İstasyon*'dan başlayarak *İlyas Köyü*'ne kadar gelen bugünkü *Aziziye Caddesi*'nin iki tarafı tamâmen, her sene ekilip biçilen, tarlalardan ibâretti. Yolun *İlyas Köyü*'ne yakın olan sağ tarafındaki tarlalar ise, *Bağdat Caddesi*'ne kadar gidiyordu. Bugünkü *Aziziye Caddesi*'nin yerinde sâdece tarlaların ortasından geçen çamurlu bir kır yolu vardı. Yağmurlu havalarda bu kır yolunda okula gidip gelirken çamurda bata çıka yürümek çok zor oluyordu.

İlyas Köyü ile *Tepecik Köyü* arasındaki sırtlarda *Askeriye* bulunuyordu. Samsun'dan başlayan *Bağdat Caddesi*, *Askeriye*'nin içinden geçiyordu. Daha sonra *Askeriye*'nin yanına başına ilk havaalanı yapılmıştır. Bu hava alanını, Azot Fabrikası'nda İşletme Kontrol Mühendisliği yaptığım 1974-1976 yılları arasında İstanbul'a gidiş- gelişim sırasında bir kere kullanmışlığım olmuştu.

Aziziye Caddesi'nin bulunduğu tepenin tam karşısına gelen *Toraman Tepesi* bomboştu. Bir müddet sonra *Toraman Tepesi*'nin Karadeniz tarafındaki ucuna Amerikan

Radarları yapıldı. Bağdat Caddesi'nin iki tarafında bulunan Kadıköy, sık olmayan evlerden oluşuyordu.

Bizim misâfir olduğumuz ev, İlyas Köyü'nün sona erdiği, *Gebi Caddesi* ile *Aziziye Caddesi*'ne karşı düşen, keçi yollarının kesiştiği noktada bulunuyor, *Ahmet Ağa*'nın evi olarak tanınıyordu. Soyadı Kabadayı olan *Ahmet Ağa*'nın evinin karşısında ve hemen yanbaşında bakkal dükkânı işleten *Hüseyin Tari*'nin evi vardı.

Göç sırasında hepimiz, bizi Samsun'a götüren kamyonun üstündeki yüklerin arasında bulunuyorduk. Ayrıca, kamyonunda *Fındık*, *Elik* adlı ineklerimiz; *Osman* ve *Tosun* adlı öküzlerimiz olmak üzere, 4 tâne de sığırımız vardı. Kamyonun üstü çadırla örtülmüştü ama seyâhat esnâsında çoğu kere rüzgâra mâruz kalıyorduk. Nihâyet bu vaziyet içinde bir sabah Sonhahar'ın cılız Güneş ışıkları ufukta görünürken Samsun'a ayak basmıştık.

Göç yüklü kamyonumuz, Samsun'un içinden geçip Bağdat Caddesi'nden çıkarak İlyas Köyü'nün üst tarafında Askeriye'nin başladığı tepeye vardı. Oradan Ahmet Ağa'nın evine yol olmadığı için, yüklerimizi yol kenârına indirdik. Eşyâlarımız, *Ahmet Ağa*'nın evine kadar İlyas Köyü'nün içinden geçen keçi yolu kullanılarak öküz arabası ile taşınmıştı.

Ahmet Ağa bizi misâfir etmiş, yaz gelene kadar evini bizimle paylaşmıştı. Sığırlarımız da onun evinin altında kendi sığırlarının bulunduğu ahıra yerleştirilmişti.

Misâfirliğimiz

Büyük Ağabeyim Ali, askerdeydi. Diğer üç Ağabeyim, çeşitli şekillerde çalışarak, âilemizin geçimine yardımcı oluyorlardı. Ben küçük olduğum için çalışmıyordum.

O kışı Ahmet Ağa'nın evinde geçirdik... Akşamları bir odada sobanın bir tarafında Ahmet Ağa'nın âilesi, diğer tarafında bizim âilemiz olmak üzere, vakit geçiriyorduk. Onlar 7, biz de 7 kişiydik. Ahmet Amca'nın Hasan, Firdevs, Ayşe, Fatma, Mustafa adlı çocuklarını anneleri Selime Teyze'yi hatırlıyorum.

Hepimizin üzerinde başkasının evini paylaşmanın verdiği gariplik ve eziklik hissediliyordu. Bir gün ev sâhibinin çocukları ile berâber kaldığımız odanın pencere camını, odayı havalandırmak için, açayım derken kırmıştım. Camın kırılması, başkasının yanında kalmaktan dolayı hayli gergin olan annemi çok kızdırmış, bu yüzden ondan hatırı sayılır şiddette bir dayak yemiştim. Bu dayak da yâdelerde garipliğin tuzu biberi olmuş, bunun üzerine kahırlanarak evi terk etmiştim.

Bir taraftan ağlıyor, bir taraftan da şuursuz şuursuz şehre doğru yol alıyordum. Yollar, tarlalardan geçen keçi yolları olduğu için, kış mevsimi dolayısıyla müthiş şekilde çamurluydu. Samsun çamurunun öyle bir özelliği vardı ki, o tutkal gibi yapışıyor, yürüdükçe ayakkabıların yanlarından başlayıp üst yüzeylerini kaplayarak tâ ayak bileklerine kadar yükseliyordu.

Evi terk ederek çamurlara bata çıka, halk arasında '*Poklu^N Dere*' denen şehir girişine kadar gitmiş, orada bir hendeğin dibinde çamurdan kımıldayamaz hâle gelmişim. Gûya

^N Afedersiniz.

fırar edecektim ama çamur ve çektiğim çile beni yumuşatmış olmalı ki, akşamüzeri tekrar perişan bir şekilde oradan geri döndüğümü hatırlıyorum.

O sene kış mevsimi çok şiddetli geçmişti. 1-2 m kar yağmıştı.

İçme suyu ancak şehir içindeki çeşmelerden sağlanıyordu. Bir-iki günde bir eşekle bu çeşmelerden getirilen içme suyu artık kar yüzünden getirilemiyordu. Bu nedenle hergün kar suyu içeriyor, yemeklerimizi kar suyundan yapıyorduk...

Oturduğumuz ev, şehir tarafına doğru yaklaşık 20° - 25° eğimli olan arâzinin tepesinde bulunuyordu. Evden yaklaşık 100 m kadar aşağıda tarla ortasında yaklaşık 1 m derinliğinde donmuş bir gölet vardı. Buzunu kırarak suyu o göletten alıyorduk.

Hatırlıyorum da tarlanın tepesinde bulunan evin altında, bizim sığırlarımız da dâhil, 10-15 adet sığırın bulunduğu ahır vardı. Ahırın dışında da hayvanların dışkısından meydana gelen büyük bir gübre yığını bulunuyordu. O zamanlar, bu gübre yığımından inen pis suların göle indiği kimsenin aklından bile geçmiyordu. Buna rağmen, bugün o çâresiz günlerde o pis suları içmekle hasta olmadığımızı, şimdi Allah'ın (CC) bir lufu olarak görüyorum.

Misâfirliğimiz Bitiyor

Aziziye Caddesi'nin Toraman Tepesi'ne bakan taraftaki tarlalalar ev sâhibimize âit idi. Ev sâhibi Ahmet Ağa yaz geldiğinde, bize bugünkü Aziziye Caddesi kenârına düşen ve *Yeşil Câmi*'ye 100 - 150 m kadar mesâfede bir yerde bir evlik yer verdi. Daha doğrusu burası, tarlanın o kısmında, İlyas Köyü'nden Deniz kenârına inen keçi yolunun sol kenârında yaklaşık 500 m² kadar bir yerd. Bu yerin bir köşesine güç belâ ahşap bir ev yapmayı başardık. Evin üstünü köyden yanımızda getirdiğimiz hartamalarla kapattık[^].

Zamanla bizim evle şehir arasına gelecek şekilde başka evler de yapılmaya başladı. Bunlardan biri de *Abdullah Odabaş*'in eviydi. Bu âileler, yaklaşık 250 - 300 m uzaklıktaki komşularımız olmuşlardı.

Ahşap evimizin iki odası vardı. Giriş kapısının karşısında 2-3 m²'lik bir yeri mutfak olarak kullanıyorduk. Âile olarak mutfâğa bitişik olan genişçe odaya yerleştik... O sırada Ali Âbim (Ağabeyim) askerdeydi. Âilemizin bütün fertleri bu odada kalıyorduk. O odada ben, yeğenlerim Zeki ile Nâzire'nin yanında yatıyordum. Çünkü o sırada ben sığır çobancılığından başka Zeki ile Nâzire'nin her birinin de âdetâ çobanıydım. Yengem gerektiğinde boş kaldığım anlarda onları sırtıma sarıyor, gezdiriyordum. Sokak kapısına yakın olan diğer odaya, Memleket'ten getirdiğimiz, inek ve öküzlerimizi bağlamıştık. Sığırlarla aynı ana kapıdan girip çıkıyorduk...

Çoban Olmuştum

Bu şekilde muhtemelen birkaç yıl geçmişti.

Sığırları ben otlatıyordum. Yâni çobandım. Kendi inek ve öküzlerimizin yanında, *Abdullah Odabaş* adındaki Oflu komşumuzun ineklerini de otlatırdım.

[^] Boyu yaklaşık 1 m, eni 10 cm ve kalınlığı 5 mm kadar olan bir tahta düşününüz. Bunun özel adı hartamadır.

Oflu komşularımızdan iki inek geliyordu. Birisinin adı *Hohor*, diğerinki *Kıçcan* idi. Bu münâsebetle çok çoban arkadaşı da edinmiştim. Zamanla, mahallede en kıdemli çoban ben olmuşum. Diğer çoban arkadaşları Fadime Kabdayı, Mehmet Tarı, Ali Tarı, Mustafa Kabadayı, Mustafa Çakır, Holali bunlar arasındaydı. Her gün bu arkadaşlardan bir ya da ikisi yanımdaydı. Bâzı hallerde başka yaşlı ve kıdemli çobanlarla kırlarda bir araya gelir, tabiatıyla ben onların yanında yaşça küçük olduğum için hemen kıdemsizleşirdim. Yemeklerimizi birlikte yedik. Herkes çıkınında ne varsa ortaya koyardı. Genellikle benim boynuma takılı azık çantamdan mısır eğmeği ve soğandan başka bir çıkmazdı. Başka kıdemli çobanlar çoğunlukla bize göre daha zengin çeşide sâhiptiler. Meselâ, onlarda çarşı ekmeğinin yanında peynir dahî bulunabiliyordu. Hâlbuki bizim için çarşı ekmeği oldumu bu her şeye bedeldi, soğana, peynire hiç gerek yoktu.

Rıhtıma taş taşıyan taş yüklü tren, çobanlık yaptığımız kırların ortasından geçiyor, uzaktan görüldüğünde düdüğü, kendine mahsus uzun ve / veyâ kısa süren ritmiyle hoş giden ve çığırın bir ses tonunda kırları yankılandırırdı.

Abdullah Odabaş'ın, annesi, eşi Emine Hanım, kız kardeşi, iki oğlu bir kızı vardı. Çocukları benden küçük idiler. Oğullarının büyüğü *Câfer* ve diğeri *Yusuf* idi. *Yusuf* küçüktü, bacağına bir yara vardı, beyaz bir bezle sarılıydı. *Abdullah Amca* ona üç tekerlekli bir bisiklet almıştı. O evlerinin önündeki yaklaşık 10-15 m²'lik bir beton üzerinde bisikletle oynar dururdu. *Câfer* okula gidiyordu^δ.

Abdullah Amca'nın Resul ve Erol adlı iki kardeşi daha vardı. Resul Amca, motoksiklet tutkunuydu.

Emine Hanım'a Emine Abla derdik. Emine Abla ile *Abdullah Amca* daha önceleri ayrılmışlar, ayrı yaşıyorlardı. O sırada Emine Abla şehre yakın bir kulübede oturuyordu. O, bu kulübede otururken, babamın eskiden giydiği 'çavşur'unu bozarak bana bir pantolon dikmişti. Kıyâfetim biraz düzeldiği için sevinçliydim. Hayâtımda ilk giydiğim pantolonum buydu.

Daha sonra, Emine Abla, *Abdullah Odabaş Amca*'nın evinin hemen arkasında bulunan bir küçük kulübeyi satın alarak çocuklarına daha yakın olmayı tercih etmişti. Ama henüz *Abdullah Odabaş Amca* ile Emine Abla barışmamışlardı. *Hohor*, *Abdullah Amca*'nın *Kıçcan* ise Emine Abla'nın ineğiydi.

Daha sonra Emine Abla'nın kardeşi Ali Rıza Amca da *Abdullah Amca*'nın evinin yanına ev yaptırmış, komşu olmuşlardı. Ali Rıza Amca'nın *Holali* adlı bir oğlu vardı. Onunla arkadaş olmuşum. *Holali*, daha sonra hem çoban arkaşım ve hem de sınıf arkaşım olmuştu.

Babam sık sık *Abdullah Amca*'yı ziyâret ederdi. Bir araya geldiklerinde uzun uzun sohbet dalarlardı. Birgün babam hasta olmuş, *Abdullah Amca*'nın muhterem anneleri babamın başından soğuk su dökerek tedâvi etmeye çalışmıştı.

^δ Bu sıralarda (2012). *Câfer*'in kaymakam, *Yusuf*'un vâli olduğunu Samsun'daki bir yeğenimden öğrenmiş bulunuyorum.

Abdullah Amca'nın eli açıktı. Bir bayram günü elini öpmüştüm. Bana parıl parıl bir 50 Krş vermişti. Sevinmiştim. Bu o zaman benim için büyük bir iltifat ve değer sayılıyordu.

Abdullah Amca daha sonra karşı köylerde bir hayvan çiftliği kurmuş, mahallemizden ayrılarak bu çiftliğine taşınmıştı. *Câfer* ile *Yusuf* un ondan sonraki durumlarını bilmiyorum. Yıllar sonra bir gün *Câfer* ile Mecidiye'de Hikmet Yaka'nın yanında görüşmüştüm, o kadar...

Kırlarda inekleri otlatıp doyurduktan sonra, ırmağa sulamaya götürür, bu arada çocukluk bu ya, ırmakta yüzerdik. Bir defâsında civardaki evlerin birinde oturduğunu tahmin ettiğim bir genç, yüzerken yakalayarak bize müthiş sayılabilecek bir dayak atmıştı. Daha sonraları bu yüzme işine pek cesâret edememişim.

O zamanlarda Okumak Sanki Başkalarının Hakkıydı

Bir gün gene kırlarda inekleri otlatıyordum. Yoldan atlı bir subay geçerken atını bana doğru sürerek yanıma geldi. O zaman subaylar hep atla gezerlerdi. At o devirde bugünün sanki mersedesiydi. Subay yanımda atını durdurdu, atın üstünden okula gidip gitmediğimi sordu. Ben de, her hâlde gitmiyorum dedim ki, "*Senin kadar benim kızım var, 3. sınıfa gidiyor.*" demişti. Gâliba oturduğum yerden ayağa da kalkmamıştım, çünkü bizim gündemimiz, okumak değil, geçimdi, günü kurtarmaktı, kendi hayâtımızı idâme ettirebilmektir. Subaylar, devlet adamları ve zenginler başka dünyâların, bizler ise daha başka dünyâların insanlarıydık... Bu bir Kast Sistemi gibiydi, her bir taraf kendi gündemi içinde bulunuyordu. Bunlar arasında, şimdilerde gördüğümüz maddî çekişmelerin zerresi bile yoktu. Her kesim kendi hayâtını sürdürüyordu.

Kesimler arasında mânevî yönden ise, büyük uçurumlar olduğunu, aklımızın başımıza iyice geldiği, daha sonraki yıllarda büyüklerimizden dinlediğimiz konuşma ve sohbetlerinden anladım. Anlatılanlara göre 1950 yılına kadar jandarmalar nerede bir Kur'an Kursu ya da bir Kur'an öğretimi görse, hocalarına ve bu işlerle uğraşanlara çeşitli işgenceler uygularlarmış...

Subayla yaptığım karşılıklı konuşmanın o sırada bende pek etki etmemiş olduğunu söyleyebilirim. Çünkü bu fakirlik ve geçim darlığı sanki bizim kaderimiz ve hayat tarzımızdı; ona uymak zorundaydık. Okumak o sırada bize yalnızca başkalarının ve zengin çocuklarının hakkıymış gibi geliyordu. Çevremizdeki bütün yoksul insanlar da benim gibi düşünüyor, herkes hakkına râzı olduğu için, günümüzdeki hak aramalara benzer durumlar, kimsenin aklının kenârından bile geçmiyordu. Şimdiki anlayışa göre, *meydana getirilmiş bir sınıf farklılığı* olan bu durum, o zamanlar o kadar normal görünüyordu ki, bizim gibi âileler için başka türlü düşünmek aklımıza bile gelmiyordu. Bu anlayış içinde öyle anlarımız oluyordu ki ekmek ihtiyâcımızın bir kısmını askerlerin çöpe attığı artıklardan karşılıyorduk. Böyle bir âilenin benim gibi bir çocuğunun okuma özlemi diye bir şey hiç birimizde görülen bir şey değildi^Y. Her halde, böyle düşünüyorduk ki, subayın sözü karşısında hiç üzülmemiştim. Çünkü herkes kendi kaderini yaşıyordu.

^Y Bu yüzdendir ki her şeyin derece derece farkına vardığım ileriki yıllardaki hayâlimde, hep geçim sıkıntısından uzak mutlu bir yaşam vardı. Bunun dışında bende hiçbir zaman "*Târihe geçmek, büyük makam sâhibi olmak, çok para kazanmak*" gibi, bir dert ve çaba olmadı. Meselâ, ayrıca akademik yükselme gibi bir plânım da hiçbir zaman olmamıştır. Vakti gelince sâdece gereğini yaptım, olan olduğu kadar oldu. Ancak haksızlığı sezdiğim anda mücâdeleden geri kalmadığım gibi, meşrû yollardan hakkımı almak için gereğini yapmaktan da hiç yılmadım. Orta Öğretimdeki çalışkanlığımı, başarıyı hep hocalarımın teşviklerine

Öküzlerimizden Tosun, bir gece evin içinde bağlı bulunduğu yerde ölmüştü. Böylece *Fındık, Elik ve Osman*'dan meydana gelen üç sığırimız kalmıştı.

Babam bana erkek bir kuzu almıştı. Kuzu bana o kadar alışmıştı ki hiç arkamdan ayrılmıyordu. Beni göremeyince hemen “*Me e!.. Me e!..*” diye aramaya başladılar. Büyüyüp bir koç olunca babam onu, yuvarlandığım zaman iyileşmem için adadığı, kurban yerine kesmiş, etini eksiksiz komşulara dağıtmış, bu şekilde adağını yerine getirmişti.

Annem inekleri sağır, yoğurt ve sütün çoğunu satardı. Sütleri daha çok şehrin girişinde bulunan evlere, sabahları torbalara konmuş şişelerle ben götürür, dağıtırdım.

O sıralar, evimizin karşısındaki arâzinin bir kısmını kirâlar, mısır ekerdik. Şimdiki Karadeniz Mahallesi'nin Aziziye Caddesi boyunca uzanan 300-400 m genişliğinde, Dereler Köyü ve *Su Fabrikası*'na giden yola kadar inen, bir arâzî şeridi, başkaları tarafından da kirâlanıp ekilip biçiliyordu. Bu tarlalarda arasına çift sürdüğümü de hatırlıyorum.

Son baharda bu tarlalar hemen hemen boş olur, gece çoğunlukla lüks lâmbası kullanılarak bu arâzilerde insanlar bildircin tutarlardı. Akşam karanlığından gece 12'lere kadar o araziler üzerinde hareket eden ışıklar, güzel bir görünüm arz ediyordu. Ben de birkaç kere büyüklerimin yanında bu şekilde bildircin tutma işine katıldığımı hatırlıyorum.

Bir öküz arabamız vardı, çalışmazken evimizin kapısında duruyordu. Ben ayağımı ona dayayarak perçemimi tarar, taralı ve ense traşlı olarak o güne göre oldukça şık gezerdim. O sırada yoldan geçen İlyas köyündeki tanıdıklar çok dikkat çeken şıklığımdan dolayı bana lâf atmadan geçmezlerdi.

Yeni Ev Yapıyoruz

Sığırlarımızla berâber başımızı soktuğumuz evde geçinip giderken, birkaç yıl içinde hemen yanibaşımızda yeni bir beton ev yapmaya başladık. O evin yapılması esnâsında kullanılan suyun büyük bir kısmını babamla ben taşıyıştım.

Öküz arabasına yerleştirdiğimiz iki bidonu alır, uzaklara gider, yağmur sularıyla oluşmuş su göletlerini arardık. Bulduğumuz göletlerin suyunu aşağıda bulunan babam tenekeyi daldırarak alır, bana uzatırdı. Ben arabanın üstünde bidonun yanında bulunur, yakaladığım su dolu tenekeyi bidona boşaltırdım. Dolan bidonların ağzını bezle bağlayarak yolda giderken suyun dalgalanıp dökülmesini önlerdik. Gölet bulamazsak suyu aynı şekilde Mert ırmağından alır, getirirdik. Böyle bir su seferi yaklaşık 5-6 saat sürerdi.

Bu evin tuğlalarının büyük bir kısmını ve harcını da küçük kardeşim Senem, yaptığı bir düzenekle omuzlarıyla taşıyordu. Sâlim Ağabeyim ise evin ustası olmuştu.

O evde epey oturduk. Ahşap evi artık tamâmen ahır olarak kullanıyorduk. Sâlim Ağabeyim bu yeni evde otururken evlenmişti. Derken, ahır olarak kullandığımız ilk evin arkasına ikinci bir inşaat başlattık. Artık Sâlim Ağabeyim tam bir ustaydı. Ev yapmak bizim için kolaylaşmıştı.

borçluyum. Çalışkanlığımın ana amacı hocalarımı üzmemek ve güvenlerini boşa çıkarmamak için idi. O devirdeki öğretmenlerin kıymet ve değerlerini de buradan ortaya çıkarabilirsiniz.

Durduğumuz evi satıp bu eve yerleştik. Bir müddet sonra evin ikinci katını çıktık, altını kirâyaya vererek, biz üst kata taşındık. Bu katın yan sokağa paralel, Aziziye Caddesi'ne dik gelen balkonu vardı. Evin önüne toprağa söğüt dalları soktuk. Bunlar zamanla büyüyerek balkonun seviyesini dahî aşan büyük ağaç oldular.

Manda Çobanlığı

İlk yıllarda “İlyas Köyü Câmisi'ne hoca tutulmuş... Hoca çocukları okutacakmış...” dediler. Beni câmiye gönderdiler ama bu durum bir hafta sürdü. Babam, köyde zengin birisinin mandalarını otlatmam için, beni câmiden aldı. Bu sefer de manda çobanlığına başlamıştım.

Mandalar bana çok alışmışlardı. Otlatmaya gidip gelirken, birinin boynuzlarına basarak sırtına çıkar, yolda mandanın sırtında gidip gelirdim. Câmi hocasının beni sık sık sorduğunu, hattâ bâzen kendi köyüne gidip gelirken, kırlarda bana rastladığımı, hâlimi, hatırımı sorarak benimle yakından ilgilendiğini hatırlıyorum.

Hayvanları Çok Seviyordum

Benim Çakır adında siyah fino bir köpeğim vardı, bana çok bağlıydı, yanımdan hiç ayrılmazdı. Bir gün Çakır başka bir köpekle döğüşmüş, onu kuduz kontrolü için hükümet baytarına götürmüş, ilâç vereceklerini tahmin etmişim. Maalesef, tahminim tutmadı; gözümün önünde köpeğe zehirli ekmek vermesinler mi?

Eyvaaah!..

Sevgili Çakır, yanımda kısa bir anda titremeye, can çekişmeye başlamıştı. Yattığı yerde can çekişirken, beni kurtar dercesine bana diktiği gözleri gittikçe sönüvermiş, köpeğim ölmüştü yâni köpeğimi öldürmüşlerdi. Bunu o zamanlar kendilerine sığındığımız görevliler yapmıştı. Ne duyarsızlık, gaddarlık Yâ Rab'bi!..

Kendi elimle ölümüne sebep olduğum Çakır'ın acısı, içimde hâlâ hiç eksilmiş değil...

Okul Yıllarım

Mustafa Ağabey'im Memleket'te Harşıt Deresi'ni geçerek ta Taşlıca'ya gidip gelip 3. sınıfa kadar okumuştur. Âilemiz, Samsun'a geldiğimizde, Mustafa Ağabey'imi Memleket'teyken ayrıldığı, ilkokul 3. sınıftan devâm ettirmek istedi. Fakat geç olmuştu. Samusun'a geldiğimiz zaman Ağabey'imın bir okula yazdırılması mümkün olmamıştı. Ağabeyim, o zaman çok üzölmüştü. Bunun üzerine o da o zaman İbrahim İlik adında iyi bir terzinin yanında çalışmayı tercih etmişti.

Babamın sık sık bize gelip misâfir olan bir pazarcı arkadaşı vardı. İsmi unuttum. Her gelişinde babama, “Aziz gardaşım!.. Bu çocukların hiç olmazsa birini okut!..” derdi.

İlkokula Kaydoluyorum

Babam beni okula vermeyi kabul etmiş olacak ki 1961 yılında birgün Ali Ağabey'ime aynen, “Git şu oğlanı okula yazdır!..” dedi.

Ali Ağabey'im beni aldı; Çiftlik Caddesi'nin hemen yakınında bulunan *İsmetpaşa İlkokulu*'na, Mustafa Ağabey'imın nüfus kâğıdını göstererek kaydettirdi. Çünkü doğduğum anda kütüğe yazılamadığım için, benim yaşım nüfusta küçük görünüyor, okula kaydım mümkün olmuyordu. Dolayısıyla okula Ağabey'imın nüfus kâğıdı ile kaydolmuş, okulda benim adım *Mustafa* olmuştu.

İlkokula kaydolacağım sırada, Cumhûriyet Meydanı'na yakın olan o günkü PTT binâsının yanında kaldırımındaki bir fotoğrafçıya vesikalık fotoğraf çektirmiştik. O zamanki fotoğraf makineleri kapalı birer karanlık kutudan ibâretteler^{*.6}. Fotoğraf çektirirken, iyi hatırlıyorum, fotoğraflarım güzel çıksın diye gözlerimi olanca kuvvetiyle açmışım. Fakat zamanla farkına vardım ki, fotoğrafların güzelliği gözün çok açılmasıyla hiç ilgili değilmiş... Nitekim fotoğraflarda bu yüzden normali aşan bir kalite yoktu ama bütün gücüyle açılmış olan gözlerim, ilk bakışta cam gibi hemen dikkati çekiyordu^{Ω.7}.

İlkokula kaydolurken (Mustafa Temiz'in) çektiği ilk vesikalık resim

* Lise'de iken bütün bilimleri Batılılar'ın bulduğu inancı içindeydik. Fakat bugün bütün dünyâ artık şunu biliyor: Bütün bilimleri Müslümanlar 9-12. yüzyılda Ön Rönesans Dönemi'nde geliştirmişler, sonra Avrupalılar, bu eserlerin çoğunu kaynak göstermeden kopya etmişler. Batılılar bu eserlere dayanarak Ön Rönesans'tan 300 yıl sonra Avrupa'da Rönesans'ı başlatmışlardır. Bu münâsebetle Optiğin bütün Kırılma Kanûnları'nı ve fotoğrafın ilk çalışma prensibi olan Karanlık Kutu'yu bulan bilim adamının, bugün herkes tarafından Optiğin Babası olarak zikredilen ve Avrupalılar'ın El-Hazen dedikleri (İbnül Heyzem) bilim adamı olduğunu biliyor. Bakınız:

⁶ Temiz, M., *Ön Rönesans Döneminde Fizik Ve Fen Bilimleri*, Alındığı İnternet Elektronik Adresi, [http://gayalo.net/dosyalar/Ön%20\(Erken\)%20Rönesans%20Dönemi'nde%20Fizik%20Ve%20Fen%20Bilimler%20i.pdf](http://gayalo.net/dosyalar/Ön%20(Erken)%20Rönesans%20Dönemi'nde%20Fizik%20Ve%20Fen%20Bilimler%20i.pdf) YA DA

[http://gayalo.net/dosyalar/Ön%20\(Erken\)%20Rönesans%20Dönemi'nde%20Fizik%20Ve%20Fen%20Bilimler%20i.doc](http://gayalo.net/dosyalar/Ön%20(Erken)%20Rönesans%20Dönemi'nde%20Fizik%20Ve%20Fen%20Bilimler%20i.doc) YA DA

[http://mtemiz.pamukkale.edu.tr/bilim/ÖN%20\(ERKEN\)%20RÖNESANS%20DÖNEMİ'NDE%20%20FİZİK%20VE%20FEN%20BİLİMLERİ.doc](http://mtemiz.pamukkale.edu.tr/bilim/ÖN%20(ERKEN)%20RÖNESANS%20DÖNEMİ'NDE%20%20FİZİK%20VE%20FEN%20BİLİMLERİ.doc) YA DA

[http://mtemiz.pamukkale.edu.tr/bilim/ÖN%20\(ERKEN\)%20RÖNESANS%20DÖNEMİ'NDE%20%20FİZİK%20VE%20FEN%20BİLİMLERİ%20\(PDF\).pdf](http://mtemiz.pamukkale.edu.tr/bilim/ÖN%20(ERKEN)%20RÖNESANS%20DÖNEMİ'NDE%20%20FİZİK%20VE%20FEN%20BİLİMLERİ%20(PDF).pdf), En Son Erişim Târihi: 17.01.2013.

^Ω Bu durum bize aslında çok önemli çağrışımlar yapmaktadır. Gözün çok açılmasıyla fotoğrafın güzel olacağı fikri, sâdece bir zan olup gerçek bilginin eksikliğini göstermektedir. Demek oluyor ki, bilgiye, ilme dayanmayan her görüş de bunun gibidir. O zaman bu fikrin yanlışlığı ve isâbetsizliği bana söylenmiş olsaydı bile, belki de, ben bunu gönül rahatlığıyla kabul etmeyecek ve telkin edilmesi düşünülen gerçek bilgiye inanmayacaktım. Çünkü o zaman "*Gözün çok açılmasıyla fotoğrafın güzel olacağı fikri*" bana daha mantıklı geliyordu. Bununla şunu vurgulamak istiyorum: Bilgisizlik öyle bir hastalıktır ki bilgisiz kişi, her şeyin en iyisini sâdece kendisinin bildiğini zanneder. Bu yüzden atalarımız '*Bilgisize (câhile) söz anlatmak, deveye hendek atlatmaktan beterdır*' demişler. Bu örnek aynı zamanda ilim ve bilimin önemine de ayrıca işaret ediyor.

⁷ Temiz, M., *Bilim Târihi'nde Erken (Ön) Rönesans Dönemi-İslâm Çağı*, Alındığı İnternet Elektronik Adresi,

<http://mtemiz.pamukkale.edu.tr/bilim/bilim%20tarihinde%20erken%20rönesans%20dönemi%20İslâm%20çağı%20bilim%20ve%20teknolojinin%20gerçek%20sâhipleri%20türk%20bilim%20adamları.doc> YA DA

[http://gayalo.net/dosyalar/Bilim%20Tarihinde%20Erken%20\(Ön\)%20Rönesans%20Dönemi.pdf](http://gayalo.net/dosyalar/Bilim%20Tarihinde%20Erken%20(Ön)%20Rönesans%20Dönemi.pdf) YA DA

[http://gayalo.net/dosyalar/Bilim%20Tarihinde%20Erken%20\(Ön\)%20Rönesans%20Dönemi.doc](http://gayalo.net/dosyalar/Bilim%20Tarihinde%20Erken%20(Ön)%20Rönesans%20Dönemi.doc), En Son Erişim Târihi: 17.01.2013.

Mustafa Ağabey'im çalışırken benim her türlü ihtiyacımı karşılıyor, bana güzel elbiseler dikerek destek oluyor, hattâ gıdasız kalmasın diye bana haftada bir de et alıyor, okuyamamanın üzüntüsünü benim için yaptığı yardım ve desteklerle kendi hesabına mutluluğa dönüştürüyordu^z. Ağabeyim, yıllar sonra Samsun'da hatırı sayılır meşhur terzilerden biri olmuştur.

Daha sonra Ağabey'im mahkemeye mürâcaat ederek, benden kendisine kalmış olan Mehmet adlı nüfus kâğıdının yaşını büyüttü. Dolayısıyla onun adı nüfusta M. Mehmet oldu. Böylece, Ağabey'imle isimleri değişmiş olduk. Okul yıllarında ben yazın çobanlık yapıyor, kışın okula gidiyordum.

Motasyon'da yüzme hazırlıkları

(Sağdan ayakta olan) İhsan Ağabeyim, (Önde oturanlardan soldan) Mustafa Ağabeyim (Adı sonradan değişti, M. Mehmet oldu) ve (Diğerleri) ağabeylerimin arkadaşları ve (elinde çanta olan) benim (Mustafa)

Birinci sınıfın ilk aylarında Asrî Mezarlık tarafında yeni bir okul açılmış, bizim okuldaki bir takım talebelerin oraya kaydırılması düşünülmüştü. Bu münâsebetle Müdürümüz *Hayri İmre Bey*, bir gün sınıfa geldi, bir takım talebeleri seçmek için sınıfta bizleri süzmeye başladı. Müdür Bey, sınıfta bizleri süzerek bir uçtan bir uca gitti-geldi, gitti-geldi...; sonra bana doğru döndü, "Söyle ismini!.." dedi. Yanıbaşında da öğretmenimiz *Âfet Yaşbala Hanım Efendi* duruyordu. Ben okula ve öğretmenime çok ısınmış olacağım ki durumdan haberli olduğum için ağlamaya başladım.

Öğretmenim gözyaşlarına dayanamadı; bu yüzden onun Müdür Bey'i bu işten vazgeçirdiğini hatırlıyorum.

^z Allah (CC) râzı olsun.

Okulumuz evimizden çok uzaktı. Üstelik yollar da çok çamurluydu. Her gün okula girmeden evvel okul yakınındaki İsmetpaşa Çeşmesi'nde ayakkabılarımın çamurunu yıkardım. Sâlep satanlar da vardı, çeşme başından eksik olmazlardı.

Ders gurupları	Kanaat Notları			Ortalama	Sınıf V. Bütürme notu	Bütürleme
	I Not	II Not	III Not			
Hayat bilgisi	Pekiyi	Pekiyi	Pekiyi	Pekiyi		
Türkçe	Pekiyi	Pekiyi	Pekiyi	Pekiyi		
Tarih-Coğrafya						
Yurttaş bilgisi						
Matematik	Pekiyi	Pekiyi	Pekiyi	Pekiyi		
Tabiat bilgisi						
Aile bilgisi						
Tarım - İş						
Din Bilgisi						
Reh. - İş	Pekiyi	Pekiyi	Pekiyi	Pekiyi		
Yazı						
Beden eğitimi	Pekiyi	Pekiyi	Pekiyi	Pekiyi		
Müzik	Pekiyi	Pekiyi	Pekiyi	Pekiyi		

Ders gurupları	Kanaat Notları			Ortalama	Sınıf V. Bütürme notu	Bütürleme
	I Not	II Not	III Not			
Hal ve gidiş	Pekiyi	Pekiyi	Pekiyi			
Temizlik	Pekiyi	Pekiyi	Pekiyi			
İntizam	Pekiyi	Pekiyi	Pekiyi			
Diş koruma	Pekiyi	Pekiyi	Pekiyi			
Gelmediği günler						
Gec kaldığı günler						
Öğretmenin imzası						
Başöğretmenin imzası						
Vefsinin imzası						
Sonuç	Bütürleme					
	Çeçti					
	Kaldı					
Derecesi	Pekiyi					

Karne
Mustafa Kemal İlkokulu 1. sınıf

Okula başladığım sıralarda 11-12 yaşlarımda olduğumu zannediyorum.

İlkokul arkadaşlarım
İlyas Aydemir

İsmet Köse

Okul sabahtan akşama kadardı. Öğle tâtîlinde eve gelemiyorduk. Okulda Amerikan sütü veriliyordu. Her gün bunun için yanımızda torbalar içinde süt bardakları taşırdık. Süt için ellerimizde bardaklar sınıfta sıraya girerdik. Sütü öğle saatlerinde öğretmenimiz ya da yardıma gelen bayan velîler bardaklarımıza koyarlardı.

Öğretmenimiz Âfet Hanım'ın *Fisun* ve *İzzet* adlarında 2 çocuğu vardı. Onların sütlerini de haftada birkaç gün evden ben getiriyordum.

Ben sınıfın çalışkan öğrencisiydim. Benden başka *Osman Yaşar Yoldaşcan* ve *Gülen Köroğlu* adında iki arkadaşı daha vardı. Görünürde ya da sözde üçümüz sınıf birinciliği için âdetâ yarışiyorduk. Ben her zaman bir puan öndeydim (Aslında bu, şimdiki bir durum tespittir, aklımdan hiçbir zaman birinci olmak gibi bir şey geçmiş değildir. O zamanlar böyle birincilik, ikincilik gibi bir şeylerin olduğundan bile habersizdim).

Yıllar yılı kovaladı. Ben sınıfın çalışkanı oldum. Yaşım fazlaca olduğu için okuldaki simiti de ben satıyordum. Hattâ simitleri dahî, her sabah fırından sepet içinde ben getiriyor, her akşam Müdür Bey'e kendi odasında hesap vererek hâsılatı teslim ediyordum. Hesap sonunda Müdür Bey takdir ettiği birkaç kuruşu da bana veriyordu.

Her halde simit satma konusunda tecrübeli olduğum için, bir zaman sabahları Güneş doğmadan Hakkı adındaki komşu çocuğuyla Rasathâne'nin yanındaki Gündoğdu Fırını'na gider, bir miktar simit alır, bâzı tatik günleri öğle vaktine kadar simit satardım.

Kadıköy'de simit satarken, "*Simit!.. Simit!.. Simitçi...*" nakaratlarıyla bağırarak geziyordum. Sesi duyan çocuklar para almak için "*Anne!.. Anne!.. Para !.. Anne!.. Para!...*" diyerek annelerine koştuklarında, anneleri öfkeyle evden çıkar, "*Buralara gelip de çocukları ayartma!..*" diye öfkelenerek bâzılarının arkamdan kovaladıkları olurdu. Ben de hızlı hızlı kaçarak oradan uzaklaşırdım.

Çalışkanlığımın ana amacı hocalarımın teviklerine lâayık olmaktı. Yoksa makam ve mevki sâhibi olmak aklımdan bile geçmiyordu. Benim gibi yoksulluk içinde bulunan bir köylü çocuğuna hocalarımın yakınlığı benim için yeterli bir şerefti, üstünlüktü. Beni teşvik bu durumdu. O yüzden okula gidiyorsak aklımızda yalnızca gereğini yapmak vardı. Ayrıca sonraları akademik yükselme gibi bir plânım da hiçbir zaman olmamıştır. Vakti gelince olan olduğu kadar olmuştur. Daha sonraları Kültürümüz'ü öğrendikçe makam ve mevki sâhibi olmak için gayret sarfetmenin makbul olmadığını, asıl amacın insanlara hizmet olduğunu, sarfedilen gayretlerin insanlara hizmet olması durumunda kıymet kazanacağını öğrenmişim.

Hep huzurlu bir hayat istedim. Huzurdan kastım vicdanî rahattır. Vicdanî rahattığın hatırı için şu fikri bir parola olarak her zaman tekrarlıyorum: "*Bulunmam gerekli bir makâmın bir alt kademesinde bulunayım da görevlerimi mümkün olduğunca daha kusursuz yapmış olayım.*"

Son zamanlarda vücûdum çalışma yorgunluklarını duymaya başlayınca buna bir de rahattık kavramı eklendi. Bu sıralar da hep huzur ve rahattık demeyi sürdürüyorum. Ama

rahatlığın da aşırısının zararlı olduğunu Kültürümüz'ü öğrendikçe öğrendim Şimdi peşin olarak artık bu tehlikeyi de biliyorum[▼].

Ayrıca Kültürümüz'ün, insanlara hizmet etmek için çalışırken en önem verdiği konunun insan hakları olduğunu, bu nedenle idâreci olmaktan kaçınılması gerektiğini de öğrendim. Onun için hiçbir zaman idâreci olmak istemedim. Bunun için kimseden bir makam talep etmedim, hâlâ da etmiyorum. Makâma düşkün olsam, kullanılacak çok imkânlar mevcut... Devletin en yüksek kademesinden başlayarak hemen hemen her kademe bu mümkündür. Liseden itibaren Sakarya'da Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademisi'nde görev alarak akademik hayâta atıldığımdan beri çok arkadaşlarım ve tanıdıklarım oldu. Reisicumhurumuz, Abdullah Gül Bey de o zaman Sakarya'da Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademisi'nde Prof. Dr. Sabahattin Zaim Bey'in asistanlığını yapıyor ve 15 günde bir İstanbul'dan gelip gidiyordu. 22 Nisan 2011 târihinde Pamukkale Üniversitesi'ni ziyâreti sırasında 30-35 yıl sonra Abdullah Gül Bey ile tekrar karşılaşmıştım^{*}. Dolayısıyla, Devlet'in en yüksek kademesinden başlayarak hemen hemen her kademesinde bu, benim için mümkün olmayan bir durum değildir.

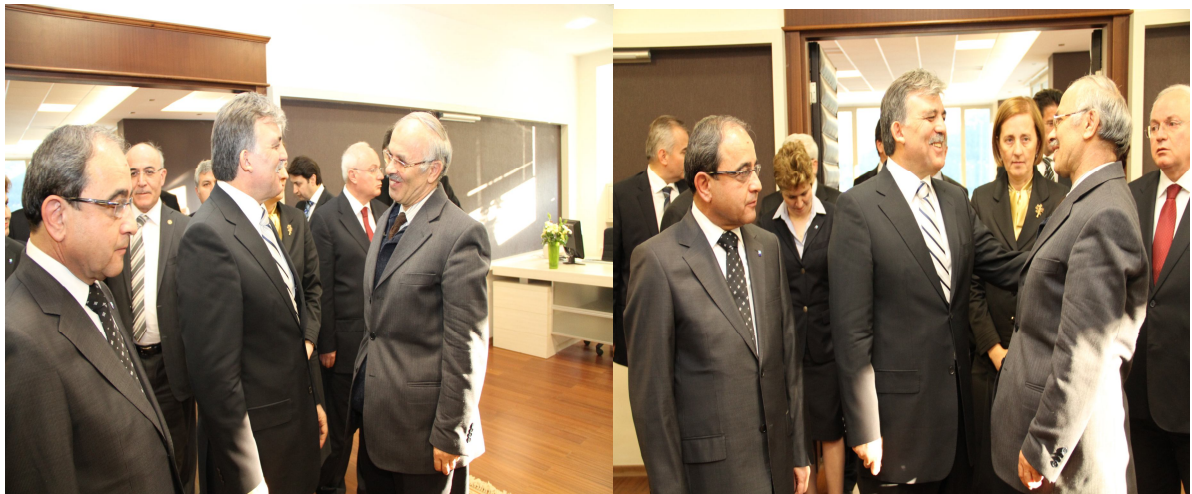
İlkokul'da Nihal Teoman, Güngör Teoman, İlyas Aydemir, Jale Özuysalca, Nazıma Mutlu, İsmet Köse burada hatırladığım İlkokul arkadaşlarıdır. Bir ara Nazıma Mutlu'nun tüccar olan babası ile de tanıştığımı hatırlıyorum.

Üçüncü sınıfta *Matematik* dersine *Musa Bey* gelmişti. Dört işlem üzerine yaptığı bir sınavda soruların hepsini sâdece ben yapmıştım. Bu başarılar beni daha da gözde bir öğrenci yapmıştı.

Osman Yaşar Yoldaşcan Ortaokul'da da sınıf arkadaşım, Lise sonrası ODTÜ Fizik Bölümü'nü kazanmıştı. Zekiydi. Ankara'da bir gün beni evine dâvet etmişti. Babası bir

▼ Peygamberimiz (SAV) Efendimiz, “*Dünyâ'da rahatlık yoktur.*”, “*Bu Dünyâ Müslüman'ın Cehennem'i, kâfirin Cennet'idir*” demiştir. Alman başbakanlarında biri, “*Hayatta rahatlık kadar tehlikeli bir şey yoktur.*” diyor.

* 22 Nisan 2011 târihinde Pamukkale Üniversitesi Rektörlüğü'nü ziyâreti sırasında Reisicumhurumuz Abdullah Gül Bey ile tekrar karşılaştım.

(Genç gözlüklü olan rektörümüz Prof. Dr. Hüseyin BAĞCI'dır)

bürokrattı. İki ablası, daha yüksek sınıflarda okuyordu. Bu onu en son görüşüm olmuştu. Osman Yaşar Yoldaşcan adını haberlerde en son İzmir Yolu üzerinde bir banka soygununda duymuştum. Gerçekten o muydu, değil miydi bilemiyorum (İnşallah o değildir). Osman, Pırlanta gibi bir çocuktur.

Sınıfımızda İsmet Keklik adında uzun boylu bir arkadaş vardı. Sınıfta çok kaldığı için sınıfımızın içinde en yaşlı olanı o idi. Bir gün bütün sınıfların açıldığı holde elim arkamda olduğu halde, sırtım duvara dayalı vaziyette dururken birden karşıdan geldi beni şiddetli bir şekilde kucakladı. Tam o sırada uzaktan geçen bir hoca, sükûneti bozma bahânesi ile her birimize birer tokat patlatmış, ilk defâ dayak yemiş bir öğrenci olarak fenâ şekilde şaşırmıştım.

Ders Grupları	Kanaat Notları			Ortalama	Sınıf V. Bitirme notu	Bütünlene
	I Not	II Not	III Not			
Hayat Bilgisi	Pekiyi	Pekiyi	Pekiyi			
Türkçe	Pekiyi	Pekiyi	Pekiyi			
Tarih-Coğrafya						
Yurtdaşlık bilgisi			P			
Arithmetik						
Geometri	Pekiyi	Pekiyi	Pekiyi			
Tabiat Bilgisi						
Atle Bilgisi						
Tarım-İş						
Din bilgisi						
Resim-İş	Pekiyi	Pekiyi	Pekiyi			
Yazı	Pekiyi	Pekiyi	Pekiyi			
Beden eğitimi	Pekiyi	Pekiyi	Pekiyi			
Müzik	Pekiyi	Pekiyi	Pekiyi			

	Kanaat Notları		
	I Not	II Not	III Not
Hal ve giidiş	Pekiyi	Pekiyi	Pekiyi
Temizlik	Pekiyi	Pekiyi	Pekiyi
İntizam	Pekiyi	Pekiyi	Pekiyi
Dış koruma	Pekiyi	Pekiyi	Pekiyi
Gelmediği günler	-		
Geç kaldığı günler	-		
Öğretmenin imzası	Ağ.	Ağ.	
Başöğretmenin imzası			
Velisinin imzası			

Okul 29 Eylül 1950
de olacaktır

Sonuç { Bütünlene Geçti Kaldı } - 195
Derecesi (Pekiyi) Başöğretmenin imzası

SAMSUN MATBAASI Samsun

Karne Mustafa Kemal İlkokulu 2. sınıf

Zannederim üçüncü sınıfta din dersi vardı. Din dersine *Bayram Bey* girmişti. *Bayram Bey*'in dersinin birinde şöyle konuştuğu hâlâ hatırımda bulunuyor:

“Çocuklar!.. Allah'ın (CC) bizi insan olarak yarattığına şükredelim. O bizi bir eşek olarak da yaratabilirdi!..”

Evet!.. Gerçekten çok şükredelim!.. Ne zaman savunmasız ve yardıma muhtaç hayvanları görünce hep bu söz aklıma geliyor, ardından insan olarak yaratıldığım için çok seviniyor, şükrediyorum⁶. Tabiatıyla bu arada bir hak adaletsizliğinden bahsederek Allah'a (CC) kafa tutanları da hatırlamadan geçemiyorum⁹.

Sınıf hocamız Âfet Hanım, çok şık giyiniyordu. Kuvvetli bir Atatürk hayrânıydı. On Kasım'larda dersi keser, ağlama oturumları yapardı. Fakat o günlerin Atatürkçü'lerinde günümüzde gördüğümüz ayrımcılık yoktu. Meselâ Kur'an'ın söz konusu olduğu bir gün hocamız Âfet Hanım, "*Ben Kur'an bilmem ama Mustafa Yâsin'i bilir.*" demişti.

Demek oluyor ki, bâzı târihçilerin dedikleri gibi, bugün Atatürkçü'lüğü mecrâsından saptırdılar. Atatürk'le ilgili kitapları okuduğunuzda O'nun "*Memleket ve millet sevgisi, yalan ve dolandan uzak sağlam karakter, çalışkanlık, ahlâk ve dürüstlük, adâlet, fırsat eşitliği vb. şeyler...*" istediğini göreceksiniz. O zamanlar, Atatürkçü'lük dendiğinde vatan, Millet için çalışmak, ahlâk ve dürüstlük akla geliyordu. Ya şimdi?

Şimdi sorarım size!.. Bugün bunların hangisi var? Atatürkçü'lük dendiğinde bu güzel meziyetlerin hangisi akla gelebiliyor? Her şeyin sahtesi gibi, Atatürkçü'lüğün de sahteleri türedi⁸. Bugün bu durum öyle bir hâle geldi ki, güzel davranışları çağrıştıran, gerçek anlamda bir Atatürkçü bulmak istesen, bunun en gerçeği belki dindar geçinenler arasında bulunabiliyor.

Nitekim bir zamanlar Erbakan'ın "*Asıl Atatürkçü benim*" demesini ve Erbakan'ın bu sözü ile özellikle neleri kast ettiğini de şimdi bir kere daha düşününüz!..

İnsanlarımızın çoğu, Atatürkçü'lüğün şahsî menfaat vesilesi yapıldığı ve de bir kısım insanların horlandığı bu devirde, bu nedenlerden dolayı, Atatürkçü'yüm demekten çekinir duruma düşmüşlerdir. Öyle ki Atatürkçü geçinenlerin büyük bir kısmı, sırf kendi inhisarlarında gördükleri Atatürkçü'lüğü bir kısım insanlara lâıyk görmemekte, onları "*Atatürk Düşmanı*" gibi tanıtmaya çalışmaktadırlar. Bu da zannediyorum yeni türeyen bu Atatürkçü'lerin (!), bir takım şahsî çıkar uğruna, insanların bir kısmına karşı olan şartlandırılmış zihni yapılarından ileri geliyorTM.

⁶ Her bir hayvanın 3 şeyi her an tanıdığını biliyor muydunuz? Her bir hayvan her an 1) Kendini yaratan Allah'ı (CC), düşmanını ve sâhibini tanır.

⁸ Geçmişte adının önünde prof. olan birisi, "*en adâletsiz olan Allah*" demişti de şaşırılmışım. Son zamanlarda Allah (CC) için çok yersiz ve saygısızca konuşanlara daha çok rastlanmaya başladı. Bu belirtiler toplumumuzda câhilerin sayılarının gittikçe arttığının bir belirtisidir.

⁹ Temiz, M., **Atatürkçü Ha!..** Teşhiste Sakalım Turnosol Kâğıdı Olmuştu, Alındığı İnternet Elektronik Adresi, <http://mtemiz.pau.edu.tr/bilim/ATATÜRKÇÜ%20HA!..%20Teşhiste%20Sakalım%20Turnosol%20Kâğıdı%200Olmuştu%20Artık%20Her%20Atatürkçüyüm%20Diyene%20İnanamıyorum!...doc> YA DA <http://gayalo.net/dosyalar/Atatürkçü%20Ha!..%20Teşhiste%20Sakalım%20Turnosol%20Kâğıdı%200Olmuştu..pdf>, En Son Erişim Târihi: 03.06.2012.

TM Bâzı târihçilerimizin "*Atatürkçü'lüğü mecrâsından saptırdılar.*" görüşlerine ben de tereddütsüz katılıyorum. Benim gerçekten samîmi olduklarını bildiğim birçok arkadaşım var ama bu arkadaşlarım, Kültürümüz'ün ne olduğunu, kıymetini ve Atatürk'ün Kültürümüz ile gerçek ilişkilerini yeteri kadar bilememeleri sebebiyle, tahrif edilmiş gerçek dışı sığ bilgilerle her tarafa at gözlüğüyle bakıyorlar. Bundan dolayı, bu arkadaşların da gerçekleri yeteri kadar göremedikleri kanısındayım. Bu sapmalar konusunda öğrencilerimi aydınlatılabilmek için onları her zaman "*Atatürk, şu anda Dünyâ'ya gelse, bugünkü Atatürk'çü geçinenlerin çoğunu kovalar. Bu saptırılmış Atatürk'çüler ise, 'Sen bizim kafamızdaki (şablonlaşmış) Atatürk değilsin.' derler.*" şeklinde bilgilendirmişimdir. Kafaları şablonlaştırılmış çoğu Atatürkçü geçinenler, özellikle

Adı ve Soyadı : *Mustafa Cemiy*No. *584*

Ders Gurupları	Kanaat Notları		Ortalama	5. ci Sınıf Bitirme Notu	Bütünleme Notu	
	1.ci Not	2.ci Not				
Hayat Bilgisi	<i>Pekiyi</i>	<i>Pekiyi</i>	<i>Pekiyi</i>			
Türkçe	<i>Pekiyi</i>	<i>Pekiyi</i>	<i>Pekiyi</i>			
Tarih - Coğ - Yurtbilgisi						
Aritmetik - Geometri	<i>Pekiyi</i>	<i>Pekiyi</i>	<i>Pekiyi</i>			
Tabiat bilgisi						
Aile bilgisi						
Tarım - iş						
Din dersi						
Resim - iş	<i>Pekiyi</i>	<i>Pekiyi</i>	<i>Pekiyi</i>			
Yazı	<i>Pekiyi</i>	<i>Pekiyi</i>	<i>Pekiyi</i>			
Beden eğitimi	<i>ay</i>	<i>Pekiyi</i>	<i>Pekiyi</i>			
Müzik	<i>ay</i>	<i>Pekiyi</i>	<i>Pekiyi</i>			
Hal ve gidiş	<i>Pekiyi</i>	<i>Pekiyi</i>	<i>Pekiyi</i>			
Temizlik	<i>Pekiyi</i>	<i>Pekiyi</i>	<i>Pekiyi</i>			
İntizam	<i>Pekiyi</i>	<i>Pekiyi</i>	<i>Pekiyi</i>			
Diş Koruma	<i>Pekiyi</i>	<i>Pekiyi</i>	<i>Pekiyi</i>			
Gelmediği günler	<i>3</i>					
Geç kaldığı günler						
Öğretmenin imzası	<i>ay</i>					
Başöğretmenin imzası	<i>ay</i>					
Velinin imzası	<i>ay</i>					

Bütünlemeye Kaldığı Dersler :
Okul *28 - IX - 1959* Tarihinde derslere başlar.

SONUÇ : BÜTÜNLEME *28 - IX - 1959*
GEÇTİ
KALDI Başöğretmen

Geçme Derecesi : *Pekiyi*

Samsun Matbaası - Tel : 2317 Samsun .

Karne Mustafa Kemal İlkokulu 3. Sınıf

dindar insanlarımızı haksızca Atatürk ve Cumhûriyet düşmanı gibi gösterme çabaları içine giriyorlar (Aşırı gitmeyen gerçek Atatürkçü'leri bunun dışında tutmak gerekiyor). Bu nedenle, Danıştay saldırısında olduğu gibi, suçu karşı tarafa yükleyerek insanlarımızı kutuplaştırmak için meşhur olmuş bazı insanları öldürmekten bile çekinmemişlerdir. Hâlbuki incelendiğinde görülecektir ki dindar insanlarımızın Atatürk ve Cumhûriyet ile hiçbir probleminin olmadığı kolayca görülecektir. **Bu gerçeklerin böyle olduğunu bilmeyen yoktur ama bu gerçek dışı saptırmaları yaymaya çalışanlar çoktur.** Bu ayrışmanın (kutuplaşmanın) başta gelen sebebini gerçek anlamıyla öğrenmek isteyenlere yardımcı olmak için şu cümleleri de eklemek istiyorum. "Atatürkçü'lüğü mevrâsından saptıranların", Cumhûriyet'in çeşitli elma şekerlerini sırf kendi taraftarlarına kanalize etmek için sözde (sunî) Cumhûriyet düşmanları üretip meydana getirdikleri Cumhûriyet - Cumhûriyet Düşmanı kutulaşmasıyla Cumhûriyet'i devamlı olarak kendi inhisarlarına tutmak isteyenlerin, Atatürk'ün resmini Türk parasından silen zihniyet ve bu zihniyetin devamı olduğunu hatırlamakta fayda vardır.

Adı ve Soyadı : Mustafa CemilNo. : 589

Ders Gurupları	Kanaat Notları		Ortalama	5 ci sınıf bitirme notu	Bütünleme Notu	
	1. Not	2. Not				
Hayat Bilgisi						
Türkçe	Pekiyi	Pekiyi	Pekiyi			
Tarih - Coğ.-Yurt Bil.	Pekiyi	Pekiyi	Pekiyi			
Aritmetik - Geometri	Pekiyi	Pekiyi	Pekiyi			
Tabiat Bilgisi	Pekiyi	Pekiyi	Pekiyi			
Aile Bilgisi	Pekiyi	Pekiyi	Pekiyi			
Tarım - İş	Pekiyi	Pekiyi	Pekiyi			
Din Dersi	Pekiyi	Pekiyi	Pekiyi			
Resim - İş	Pekiyi	Pekiyi	Pekiyi			
Yazı	Pekiyi	Pekiyi	Pekiyi			
Beden Eğitimi	Pekiyi	Pekiyi	Pekiyi			
Müzik	Pekiyi	Pekiyi	Pekiyi			
Hal ve Gidiş	Pekiyi	Pekiyi	Pekiyi			
Temizlik	Pekiyi	Pekiyi	Pekiyi			
İntizam	Pekiyi	Pekiyi	Pekiyi			
Diş Koruma	Pekiyi	Pekiyi	Pekiyi			
Gelmediği günler	-					
Geç kaldığı günler	-					
Öğretmenin imzası	<i>SA.</i>	<i>SA.</i>				
Başöğretmenin imzası	<i>SA.</i>					
Velinin imzası	<i>SA.</i>					
Bütünlemeye Kaldığı Dersler :						Tarihinde derslere başlar
Okul 26 / 1X / 1960						
SONUÇ : <u>Geçti</u>						28 / V / 1960
Geçme Derecesi : <u>(Pekiyi)</u>						Başöğretmen

Karne

Mustafa Kemal İlkokulu 4. Sınıf

Bu yüzden yakın geçmişte dürüst olanların önlerinin açılmadığını, yükseltmelerinin her hususta engellendiklerini gördük. İncelendiğinde:

Doğru ve dürüst olan, Millet'ini seven ve adâlete riâyet eden, Memleket malına el uzatmayan, içi-dışı Memleket sevgisi ile yanıp tutuşanların, dürüst insanların arasından çıktığı / çıkacağı, aksine gerçek Atatürkçü'lükten ayrılanların ise Atatürkçü'lüğü bölücü ideolojileri ya da şahsî, grup ve politik menfaatleri için bir şemsiye olarak kullandıkları / kullanacakları hemen görülebilir.

Yakın geçmişe kadar dürüst ve işinin ehli olanların yükseltilmemeleri için, onlar özellikle karalanmıyorlar mıydı? Ya da bunların önleri tıkanmıyor muydu, kesilmiyor muydu? Üstelik bunları yapmak için de Atatürkçü'lüğü kullanmıyorlar mıydı? Bu Atatürk'ü istismar etmek değil miydi? 21. yüzyıla girerken Türkiye'nin 5 paraya muhtaç hâle gelmesi, Atatürk'ün resmini bile Türk lirasından silen bu zihniyet ve istismarcılar yüzünden olmamış mıydı?

Sırf bunlar yüzünden “*Millet fakr-u zarûret içinde harâp ve bitâp*” düşmemiş miydi? “*Memleketin dâhilinde iktidâra sâhip olanlar gaflet ve delâlet içinde*” değiller miydi? “*Hattâ bu iktidar sâhipleri şahsî menfaatlerini müstevlîlerin siyâsî emelleriyle tevhîd edebilirler*” uyarılarının 21. Yüz yıla girerken tekrar tekrar haykırıldığını ne tez unuttuk?

Mustafa Temiz'in bir vesîkalık resmi

Yine dönelim konumuza...

İlkokul 4. sınıfta gruplar kurulmuş, beni arkadaşlar grup başkanı seçmişlerdi. Arkadaşlar, ondan sonra bana hep “*Başkan*” diye hitap etmeye başladılar.

O sıralarda Müdür'ümüz değişmiş, yeni müdürümüz *Murat Bey* olmuştu. 4. veyâ 5. sınıfta *Sindirellâ* adlı bir piyes tertip edilmiş, bu piyeste baba rolünde oynamıştım. Piyes esnâsında benim rolüm içeri girip ilk olarak “*Sana ne oldu Sindirella...*” demekle başlıyordu.

Hattâ bir gün provalar esnâsında rol icâbı giydiğim şortu kaybetmiştim. Fatma Yenge'min bir gecede bana yeni bir şort diktğini hatırlıyor, onu takdir ediyorum.

Kendi âilem, okul durumumla hiç ilgilenemiyordu. Bir kere Ağabeyim, okula kaydımı yaptırmıştı, o kadar...

Bir gün öğretmenim bana “*Hiç kimse bir kere olsun seni bana sormaya gelmedi. Ben senin anneni görmek istiyorum!..*” demişti.

Bunu anneme söylediğimde annem, “Öğretmenin beni ne yapa c a a k?” diyerek buna îtiraz etmesine rağmen, okula gitmeden de edemedi. Dolayısıyla bir gün çarşafı bir şekilde ilk ve son olarak sıkıla sıkıla okula gitmiş, öğretmenimle görüşmüştü.

1960 İhtilâli Günleri

Ben ilkokul 4. sınıfta iken 1960 İhtilâli olmuştu. Hocalar İhtilâli kutlamak için program düzenlemişlerdi. Bu nedenle iyi şiir okuyan bir öğrenci arıyorlar, seçmek için namzetlere şiir okutuyorlardı. En sonunda şiiri benim okumama karar vermişlerdi.

Adı ve Soyadı : *Mustafa Cemil* No. : *554*

Ders Gurupları	Kanaat Notları		Ortalama	5 ci sınıf bitirme notu	Bütünleme Notu	
	1. Not	2. Not				
Hayat Bilgisi						
Türkçe	<i>Pekiyi</i>			<i>Pekiyi</i>		
Tarih-Coğ.-Yurt Bil.	<i>Pekiyi</i>			<i>Pekiyi</i>		
Aritmetik - Geometri	<i>Pekiyi</i>			<i>Pekiyi</i>		
Tabiat Bilgisi	<i>Pekiyi</i>			<i>Pekiyi</i>		
Aile Bilgisi	<i>Pekiyi</i>			<i>Pekiyi</i>		
Tarım - İş						
Din Dersi	<i>Pekiyi</i>			<i>Pekiyi</i>		
Resim - İş	<i>Pekiyi</i>			<i>Pekiyi</i>		
Yazı	<i>Pekiyi</i>			<i>Pekiyi</i>		
Beden Eğitimi	<i>Pekiyi</i>			<i>Pekiyi</i>		
Müzik	<i>Pekiyi</i>			<i>Pekiyi</i>		
Hal ve Gidiş	<i>Pekiyi</i>			<i>Pekiyi</i>		
Temizlik	<i>Pekiyi</i>					
İntizam	<i>Pekiyi</i>					
Diş Koruma	<i>Pekiyi</i>					
Gelmediği Günler	<i>31</i>					
Geç Kaldığı Günler						
Öğretmenin İmzası	<i>A.</i>			<i>A.</i>		
Başöğretmenin İmzası	<i>V.</i>			<i>A.</i>		
Velinin İmzası	<i>[İmza]</i>					
SONUÇ : <i>Geçti</i> <i>10/6/1961</i>						
Geçme Derecesi : <i>Pekiyi</i> Başöğretmen <i>[İmza]</i>						

Bütünlemeye Kaldığı Dersler : / 196 Tarihinde Derslere Başlar.
Okul /

Karne
Mustafa Kemal İlkokulu 5. Sınıf

Geniş bir topluluk önünde şiir okuduğum ilk merâsim, İhtilâli göklere çıkararak bu kutlamaydı. Bu sırada Müdürümüz Murat Bey, çok üzgün görünüyordu, kutlama hazırlıklarında pek isteksiz görünüyordu.

1960 İhtilâli ile Menderes ve arkadaşları îdama mahkûm olmuşlardı. O zamanlar TV yoktu, haberleri radyolardan alıyorduk. Mahkûmiyet haberlerini 15 Eylül 1960 târihinde bir Pazar akşamı öğrenmiştik. Haberleri dinlediğimiz sırada açık havada imece usulü ile mısır soyuyorduk^é. Haberleri duyanların o anda bütün enerjileri azalmıştı. Her ağızdan bir ses çıkmaya başlamıştı.

Derken birgün sonra *Hasan Polatkan* ile *Fatin Rüştü Zorlu*'nun asıldıkları haberleri her yeri kaplamıştı. Bu arada Menderes'in hap içerek komaya girdiği, doktorlar tarafından müşâhade altına alındığı haberleri geldi. İnsanlar, karışık bir kafa içinde şuursuz vaziyette bekliyordu. Kimisi, bu Millet, Menderes'i astırmaz diyor, kimisi ise, Menderes asılırsa karışıklıklar çıkar diye söyleniyordu.

Böyle bir hava içinde 17 Eylül 1960 târihi sabâhında ilk geçen radyo haberlerinde Menderes'in cezâsının infaz edildiği bildiriliyordu. Bir akıl durgunluğuna tutulmuş olan insanlardan hiçbir hareket doğmamıştı. Her şey bir olupbittiyle hallolmuştu[♥].

Ortaokul'da Vedat Çakmak, okul bahçesinde sık sık sohbet ettiğim bir arkadaşımı

Ortaokul ve Lise Yıllarım

İlkokul'dan mezun olduktan sonra da İlkokul öğretmenim benimle ilgisini kesmedi. Onun beyi *Galip Yaşbala*, Lise'de beden öğretmeni ve Müdür Muâvini'ydi. O sıralarda açılan Lise Orta kısım methediliyor, benim de oraya kaydolmam tavsiye ediliyordu.

Lise Orta Kısım'na kaydımı, İlkokul Hocam'ın beyi *Galip Bey* yaptırmıştı. Ortaokul'da beni sınıf mümessili yaptılar. Bu görev, tâ lise sonuna kadar beni bırakmadı. Ortaokul'da daha başka hocalarla karşı karşıya gelmiştim. İlkokul öğretmenim *Âfet Hanım*

^é Mısır koçanlarının talaş ve mısır kısmını ayırmaya “mısır soymak” deniyor.

[♥] Olayların hukûkî durumu anlaşıldıkça, bu olayın bir gece baskını, asılmaların da birer cinâyet olduğu fikri ağırlık kazanıyor. Allah (CC) her birine rahmet etsin!..

da dışarıdan dersimize geliyordu. Bütün hocaların hepsi de beni çok seviyorlardı. Sınıf mümessili oluşum da bunu hızlandırıyordu.

Pâkize Hanım Türkçe hocamızdı, biraz yaşlıydı. Sınıfa elinde cetvel ile girer, yerine geçmeden önce cetveli sıralara vurarak sessizliği sağlardı. Gürültüyü bastıramazsa bu sefer cetvel, öğrencilerin başlarında şangırdamaya başlardı.

Pâkize Hanım, sınıfın sessizliğini sağladığım, çalışkan olduğum ve ayrıca bütün hocalarıma karşı çok saygılı olduğum için beni çok severdi. Hattâ bir gün sınıfın huzûrunda benim için 'Hârîka Çocuk' demişti.

1961 — 1962 Yılı Ortaokul Ara Sınıflar 1.A Şubesi Öğrencilerinden
336 No.lu Mustafa Feriz'in Not Karnesidir

DERSLER	NOTLAR			
	Sınıf Geçme			Yazı ile
	1. Kanun Notu	2. Kanun Notu	Rakamla	
Türkçe	8	9	9	Dokuz
Tarih	9	10	10	On
Coğrafya	9	10	10	On
Yurttaşlık Bilgisi	9	10	10	On
Matematik	10	10	10	On
Fizik	/	/	/	/
Kimya	/	/	/	/
Tabiat Bilgisi	9	9	9	Dokuz
İş Bilgisi	8	9	9	Dokuz
Yabancı Dil (İng.)	9	10	10	On
Beden Eğitimi	8	9	9	Dokuz
Resim	10	10	10	On
Müzik	5	6	6	Altı
Din Bilgisi	9	10	10	On
Sonuç				

Cezalar	Öğrencinin öğretim yılı içinde aldığı cezalarla devamı	Birinci kanaat dönemi	İkinci kanaat dönemi
	İhtar	—	—
Tektir	—	—	—
Okuldan uzaklaştırma	—	—	—
Devamı	Devam etmediği günler	—	—
	Devam ettiği günler	103	85
Geç kaldığı Günler	Öğ. evvel	—	—
	Öğ. sonra	—	—
Müdür Yardımcısının İmzası	[İmza]		
Okul Müdürünün İmzası	[İmza]		
Öğrenci Velisinin İmzası	[İmza]		
Öğrencinin sınıfını geçip geçmediği	[İmza]		
Öğrencinin sınıfını geçmişse derecesi	[İmza]		
Müdür	Müdür Yardımcısı		

Karne
Ondokuzmayıs Lisesi Orta 1A

İlk yıllarda Târih dersimize Nuri Günay hocamız giriyordu. Daha sonraki yıllarda bu dersimize Doğan Üstün hocamız girmeye başlamıştı. O da müdür muâviniydi.

T.C.
MILLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ONDOKUZMAYIS LİSESİ
Müdürüğü
240

31/1/1962

Sayın Veli

Velisi bulunduğunuz *A. A.* sınıfı öğrencilerinden *336* numaralı *Abdullah Temiz*..... okul içinde ve dışında Millî ve insani bakımdan fazilet olarak kabul ettiğimiz iyi hareketleriyle ve derslerindeki başarısıyla sınıf arkadaşları arasında üstünlük göstererek I inci kıssat döneminde "TAKDİR" değer öğrenel listesine geçmeğe hak kazanmıştır.
Bu muvaffakiyetinden dolayı sizi tebrik eder başarısının devamını dilerim. Saygılarımla.

Müdür
Abdurrahim Gündüz

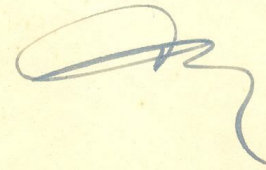
T.C.
MILLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ONDOKUZMAYIS LİSESİ
Müdürüğü
SAYI 521-1095

31/7/1962

Sayın Veli

Velisi bulunduğunuz *A. A.* sınıfı öğrencilerinden *336* numaralı *Abdullah Temiz*..... okul içinde dışın Millî ve insani bakımdan fazilet olarak kabul ettiğimiz iyi hareketleriyle ve derslerindeki başarısıyla sınıf arkadaşları arasında üstünlük göstererek II inci kıssat döneminde "TAKDİR" değer öğrenel listesine geçmeğe hak kazanmıştır.
Bu muvaffakiyetinden dolayı sizi tebrik eder başarısının devamını dilerim. Saygılarımla.

Müdür
Abdurrahim Gündüz

(Ondokuzmayıs Lisesi Orta 1A) I. ve II. Yarıyıl Takdir Belgeleri

Doğan Üstün hocamızın aptal sözünü hiç unutamam!.. Fakat sonradan beni iyice tanımış olacak ki, her yerde lehimde konuşuyor, beni methediyordu. Öyle ki bir gün

yanlarında ayaküstü bulunduğum sırada Doğan Hanım bir başka hocay benim için başarılarımı kastederek "Atatürk'e lâyık bir evlât!.." demişti. Bu vasıflandırma bugünkü gibi ideolojik bir açıdan yapılmıyordu. Bunda esas olarak *çalışkanlık, dürüstlük, büyüklere saygı kavramı* yatıyordu. Sonradan araştırmalarım neticesinde öğrendiğime göre *çalışkanlık, dürüstlük, büyüklere saygı kavramları, Kültürümüzün temelini oluşturuyordu*. Meselâ Peygamber (SAV) Efendimiz, "Büyüklerine saygı göstermeyen, küçüklerini sevmeyen bizden değildir" demişti. Buradan da o zamanki öğretmenlerimizin kıymetini anlayınız!..

Resim dersimize *Vildan Hanım* geliyordu, çok iyi bir hanımefendiydi, Müdür Muâviniydi de...

Görevimde başarılıydım, sınıftaki sessizliği iyi sağlıyordum. Ama arkadaşlar, benim yüzümden ara sıra gürültü yaptıkları için Müdür Bey'den ya da müdür muâvinlerinden zılgıt işitiyor hattâ bâzen de dayak yiyorlardı.

1962 — 1963 Yılı Ortaokul *2-A* şubesi öğrencilerinden
336 no.lu *Mustafa Temiz* in not karnesidir.

DERSLER	Notlar						Yazı ile
	1. Kanaat no'u	2. Kanaat notu	Ortalama	Haziran sözlü	Eylül Sözlü	Rakamla	
Türkçe	10	10	10	Da			
Tarih	10	10	10	Da			
Coğrafya	10	10	10	Da			
Yurttaşlık Bilgisi	10	10	10	Da			
Matematik	8	7	8	Sekiz			
Fizik	10	7	9	Dokuz			
Kimya							
Tabiat Bilgisi	10	10	10	Da			
İş - Bilgisi	8	9	9	Dokuz			
Y. dil (İng)	9	10	10	Da			
Beden eğitimi	7	10	9	Dokuz			
Resim	8	9	9	Dokuz			
Müzik		10	10	Da			
<i>Din Bil</i>	10	10	10	Da			
Sonuç							

Cezalar	Öğrencinin öğretim yılı içinde aldığı cezalarla Devamı	Birinci kanaat dönemi	İkinci kanaat dönemi
	İhtar		
Tekdir			
Okuldan uzaklaştırma			
Devamı	Devam ettiği günler	106	80
	Devam etmediği günler	—	1
Geç kaldığı günler	Öğleden evvel		1
	Öğleden sonra		
Müdür Yardımcısının İmzası			
Okul Müdürünün İmzası			
Öğrenci velisinin imzası			
Öğrenci sınıfını geçip geçmediği		Öğrencinin sınıfı geçmişse derecesi	
<i>peçti</i>			
Müdür		Müdür Yardımcısı	

Karne
 Ondokuzmayıs Lisesi Orta 2A

T.C.

YAZI KAYIT
MÜHÜR
1962-1963
1385

31 Mayıs 1963

Sayın Veli

336. numaralı *Mustafa Cemir* Velisi bulunduğunuz *2A*. sınıfı öğrencilerinden
hergün devam ettiğinden öğretmenlerinin ve idarenin teşekkürlerine
haklı olmuştur. Durumu kivağla bildirir alakanızın sürekli olmasına
teşekkürlerimle rica ederim.

Ondokuzmayıs Lisesi Müdürü
Abdurrahim Gündüz

(Ondokuzmayıs Lisesi Orta 2A) Devam Teşekkür Belgesi

Okulda biraz da başarılıydım ya hani!.. Kendimi bulunmaz Hint kumaşı gibi düşünüyordum, yani...

Müdür Muâvini olan, *Tarih, Coğrafya, Yurttaşlık Bilgisi* hocamız *Nûri Günay* aynı zamanda okulun Kütüphâne Müdürü'ydü. Beni çok seviyor, bizim sınıfla ve benimle de yakından ilgileniyordu. Geçim darlığımızı bildiğinden, çalıştırmak için bana öğrenci buluyor, bu sâyede elime biraz para geçiyordu.

Kendimi Bulunmaz Hint Kumaşı Zannetmeye Başlamıştım

Hocalarım tarafından sağda solda hakkımda duyduğum “Atatürk’e lâyük bir evlât!..” gibi sözler, her insanda olduğu gibi, bende de benlik gururuna sebep olmuş olabilirdi.

Böyle durumlarda insanın aklına üzerinde bulunduğu başarılarından faydalanarak en çok zorlandığı şeylerden kurtulma çâreleri aramak ve ondan kurtulmak geliyor. Bu nedenle aklımın olgunlaşmaya başladığı günlerde ölen insanları gördükçe, sıranın bir gün bana da geleceğine akıl erdirmiş olacağım ki, Cehennem’den korktuğum ve Cennet’e gitmek istediğim için, kendi aklımca kestirme yollardan plânlar yapmaya başlamıştım.

O sıralarda namaz kılmak ve ibâdet yapmak nefsimde çok zor geliyordu. Fakat Cennet’e gitmek isteğimden de vazgeçemiyordum.

Düşünüyordum!.. Bu tür ibâdetlerin yerine geçecek başka kolay şeyler bulmalıydım!.. Bulduklarım da oluyordu, tabii!..

Ama uzun sürmüyordu, bu tedbirlerin getirdikleri!..

Bir müddet, “İspanya’da şato kurmaya devam ettim, böyle!..” Bu bir hayal âlemiydi.

Kurtarıcı bir çâreymiş gibi, çok çalışıp para kazandığımı, kendim için bir câmi yaptırıp öldüğümde bahçesine gömüleceğimi hayâlimde canlandırıp plânladım. Böylece sıkıntım biraz geçmiş gibiydi. Sanki her plânlanan şey gerçekmiş gibi!..

Aklımca, böylece namazdan kurtulup Cennet’e gidebilirdim.

Bu hayallerle namaz ve ibâdetlerden kurtulabileceğimi düşünerek bir müddet kendi kendimi avuttuğumu hatırlıyorum. Bu rahatlığın câhillikten ileri geldiğinin o zaman farkına varmak mümkün değildi.

Fakat zamanla yaratılış hikmetleri konusunda Kültürümüz’ün temel esaslarını öğrenip bilgilendikçe anladım ki pabuç yine pahâliya geliyordu.

Gerçek bir ilim öğrenmeden, enerji harcamadan, sıkıntı çekip sabır suyundan içmeden, itilip kakılmadan, her bir sıkıntıya ve olumsuzluklara karşı ayrı ayrı sabır göstermeden, kısacası nefsi tanımadan, onun hevâ ve heveslerini ayaklaltına almadan, öyle eften püften şeylerle Cennet kazanılmayacak gibi görünüyordu. Nitekim sonra gördüm ki bu konuda, meğer Allâhü Teâlâ “İnsana çalışmasından başka bir şey yoktur⁹.” diyordu.

“Hay!.. Allah!..” dedim kendi kendime... “Mustafa sen ne kolaycıymışsın!..”

Görüyorsunuz!.. İnsan düşünmenin bu seviyesine öyle kolay gelemiyor.

⁹ Necm Sûresi, âyet 39: “Doğrusu insana çalışmasından başka bir şey yoktur.”

(Soldan Sağa) Sınıf arkadaşım Ali Şahin, Târih, Coğrafya, Yürттаşlık Bilgisi Hocası ve Müdür Muâvini Nuri Günay, Müzik Öğretmeni ve (Ben) (Mustafa Temiz)

‘*Pabucun pahâli*’ olduğuna kanaat getirdikten sonra bile nefsim, uzun yıllar, ilim öğrenmeden cübbe-sarık misâli kıyâfetler ve “*kerâmetli iş ve hikâyelerle!..*” meşgul olup ilmi bunlara bir engel gibi gördü, ilimsiz ibâdet yaparak kestirme yolları aradı ve yıllarca oyalandı, durdu...

Sonunda, bu hercümerç içinde meslekî ve akademik faâliyetler esnâsındaki ilerlemelerimin yanında, meslek dışı bir merak (hobby) olarak özellikle gerçek ilmî gayretlerim de gösterdi ki, aslında şu âlemde kolaycılığa, şansa dayalı tesadüfî hiç bir şey yok... Her bir şey şaşmaz, gerçek ve matematiksel sonuçlar üzerine dokunmuş... Bu nedenle anladım ki, ilim olmadan da hiç bir gerçek anlaşılabilir, hiç bir şey yapılamaz, yapılamıyor da!..

Bir Dayak Festivali

Müdürümüz değişmiş, *Abdurrahim Gündüz Bey*, Lise Müdürü olmuştu. Daha yeni gelmişti. Bir gün dersin hocası, her nedense, vaktinde derse gelmemişti.

O gün sınıfın sükûnetini tam sağlayamamıştım. Gürültü, pencereden dışarı taşmıştı. Müdür Bey evden gelirken gürültüyü duymuş, doğruca sınıfa gelmişti. Elimde gürültü yapanların numaraları olduğu halde, gürültüyü bastırmaya uğraşıyordum.

Müdür Bey kapıyı açıp içeri girer girmez gürültü birden kesilmişti. O sırada Müdür Bey kürsüye doğru ilerledi, “*Mümessil kim?*” dedi. Ben kendimi tanıttım. Müdür Bey yeni olduğu için, ne olacağını kimse tahmin edemiyordu. “*Bana bir cetvel verin!..*” dedi.

T. C.
MILLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
SAMSON ONDOKUZMAYIS
LİSESİ MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : 363

Sayın Veli

28 Subat 1962

Velisi bulunduğunuz ..2A..sınıfı öğrencilerinden ..336...numaralı *Mustafa Temiz*.....Okul içinde ve dışında milli ve insani bakımdan fazilet olarak kabul ettiğimiz iyi hareketleriyle ve derslerindeki başarısıyla sınıf arkadaşları arasında üstünlük göstererek I inci kazaat döneminde "TAKDİR" değer öğrenci listesine geçmeğe hak kazanmıştır.

Bu muvaffakiyetinden dolayı sizi tebrik eder başarısının devamına dilerim.Saygılarımla.

29
Ondokuzmayıs Lisesi Müdürü
Abdurrahim Gündüz

T. C.
MILLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
SAMSON ONDOKUZMAYIS
LİSESİ MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı :

31 Mayıs 1962

Sayın Veli

Velisi bulunduğunuz ..2A..sınıfı öğrencilerinden ..336...numaralı *Mustafa Temiz*.....Okul içinde ve dışında milli ve insani bakımdan fazilet olarak kabul ettiğimiz iyi hareketleriyle ve derslerindeki başarısıyla sınıf arkadaşları arasında üstünlük göstererek II inci kazaat döneminde "TAKDİR" değer öğrenci listesine geçmeğe hak kazanmıştır.

Bu muvaffakiyetinden dolayı sizi tebrik eder başarısının devamına dilerim.Saygılarımla.

Ondokuzmayıs Lisesi Müdürü
Abdurrahim Gündüz

(Ondokuzmayıs Lisesi Orta 2A) I. ve II. Yarıyıl Takdir Belgeleri

Cetvel geldi. Müdür Bey sağ elimin bileğinden tuttu, elimin içine “Şaak!.. Şaak!..” diye iki cetvel patlattı. Öyle ki acısından ayak tabanlarım bir karış havaya fırlamıştı. Dayanamadım ağlamaya başladım. Ardından elimdeki kâğıdı aldı, numaraları okudu. “Bunlar, benim odama gelsinler!..” dedi; çıktı koridoru geçerek odasına gitti.

Ortalık bir anda anababa gününe dönmüştü. Benim ağlamama, dayak korkusundan sızlananlar da eklenince koridorlarda gürültü oldukça artmıştı. Sınıflardan hocalar, “Ne oluyor? Ne oluyor?” diye dışarı fırlamaya başlamışlardı.

O arada Vildan Hanım da sınıftan çıkmış, benim hüngür hüngür ağladığımı görünce, “Ne oluyor?” diye seslendi.

1963 — 1964 Yılı Ortaokul 3.1.A Şubesi Öğrencilerinden
576 No.lu Mustafa Tanır in Not Karnesidir

DERSLER	N o t l a r						BİTİRME	
	1. Kanaat Notu	2. Kanaat Notu	Ortalama	Haziran Sözlü	Eylül Sözlü	Rakamla	Yazı ile	
Türkçe	10	10	10					
Tarih	10	10	10					
Coğrafya	10	10	10					
Yurttaşlık Bilgisi	10	10	10					
Matematik	8	10	9					
Fizik	9	10	10					
Kimya	9	10	10					
Tabiat Bilgisi	10	10	10					
İş - Bilgisi	10	10	10					
Y. Dil (ing)	10	10	10					
Beden Eğitimi	10	10	10					
Resim	10	10	10					
Müzik	10	10	10					
Sonuç								

Öğrencinin öğretim yılı içinde aldığı cezalarla Devamı	Birinci Kanaat Dönemi	İkinci Kanaat Dönemi
Cezalar		
İhtar		
Tekdir		
Okuldan uzaklaştırma		
Devamı		
Devam ettiği günler	77	
Devam etmediği günler	5	
Geç kaldığı Günler	Öğleden evvel	
	Öğleden sonra	
Müdür Yardımcısının İmzası		
Okul Müdürünün İmzası		
Öğrenci Velisinin İmzası		
Öğrenci sınıfını Geçip Geçmediği	Öğrencinin sınıfı geçmişse Derecesi	
Müdür	Müdür Yardımcısı	

Karne Ondokuzmayıs Lisesi Orta 3A

Ben, hem ağlıyordum hem de:

“Müdür Bey beni dövdü, ben daha mümessillik yapmayacağım!..” diye cevap verdim.

Vildan Hanım, durumu hemen kavramıştı. “Yook!.. Yook!.. Mustafa!..” dedi, devam etti:

“Sen nasıl devlet idâre edeceksin, zoru görünce öyle hemen kaçacak mısın?” demesin mi?

T.C.
Millî Eğitim Bakanlığı
Samsun Ondokuzmayıs
Lisesi Müdürlüğü

Samsun

31.1/1964

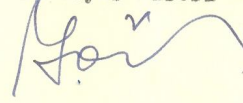
Sayı: 520.1/519

Konu:

Sayın Veli

Velisi bulunduğunuz okulumuz 3.A sınıfı öğrencilerinden 336 numaralı Mustafa Temiz 1963-1964 öğretim yılı I. Kanaat döneminde, okul içinde ve dışında millî ve insani bakımdan fazilet olarak kabul ettiğimiz iyi hareketleri, derslerindeki gayret ve muvaffakiyetleriyle üstünlük göstererek takdire layık öğrenci seçilmiştir. Sizi tebrik eder, öğrencinin başarısının devamlı olmasını dilerim.

Yusuf Özkılıç
Ondokuzmayıs Lisesi Müdürü

S/Ş

T.C.
Millî Eğitim Bakanlığı
Samsun Ondokuzmayıs
Lisesi Müdürlüğü

Samsun

30/5/1964

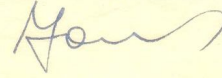
Sayı: 520.1-1567

Konu:

Sayın Veli

Velisi bulunduğunuz okulumuz 3/A sınıfı öğrencilerinden 336 numaralı Mustafa Temiz 1963-1964 öğretim yılı II. Kanaat döneminde, okul içinde ve dışında millî ve insani bakımdan fazilet olarak kabul ettiğimiz iyi hareketleri, derslerindeki gayret ve muvaffakiyetleriyle üstünlük göstererek takdire layık öğrenci seçilmiştir. Sizi tebrik eder, öğrencinin başarısının devamlı olmasını dilerim.

Yusuf Özkılıç
Ondokuzmayıs Lisesi Müdürü

S/Ş

(Ondokuzmayıs Lisesi Orta 3A) I. ve II. Yarıyıl Takdir Belgeleri

Bir taraftan da tek koluyla beni kucaklayıp bağrına bastı.

Vildan Hanım'ın bu söz ve davranışı bana öyle etki etmişti ki, o anda feryâdımın kesildiğini, gözyaşımın birden durduğunu hatırlıyorum.

T. C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Orta Öğretim Genel Müdürlüğü

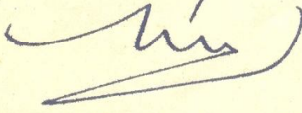
9 Mart 1965
Ankara
/ /196

Öğretim. Subesi
Sayı: ...053,.....
Konu: 5553

Mustafa Temiz
19 Mayıs Lisesi Öğrencilerinden
Samsun

Ortaokuldaki üç yıllık öğreniminiz süresince okul içinde ve okul dışında millî ve insani bakımdan fazilet olarak kabul edilen davranışlarınızla, derslerinizdeki gayret ve başarınızla, sosyal faaliyetinizle üstünlük göstererek her yıl iftihar listesine geçtiğinizi kıvançla öğrendim.

Sizi örnek bir öğrencimiz olarak tebrik eder, hayatınız boyunca başarılı ve mutlu olmanızı dilerim.

Millî Eğitim Bakanı

M. Sıtkı Bilmen
Ort. Öğ. Gn. Müdürü

(Ondokuzmayıs Lisesi Orta Kısımında 3 Yıllık Öğrenimim Esnâsında Her Yıla İlişkin İftihardan Dolayı) Milli Eğitim Bakanlığı Orta Öğretim Genel Müdürü M. Sıtkı Bilmen'in Tebrik Belgesi

Müdür Bey'in odasına gidenler cetvelden nasiplerini alıp geri geliyorlardı. Bunların içinde Müdür Bey'in oğlu *Fahri Gündüz* de vardı. O da babasından cetvel nasibini fazlasıyla almıştı.

Bu olay, Müdür Bey'in daha kısa zamanda beni tanmasına sebep olmuştu. Çünkü beni seven hocalar ve müdür muâvinleri, benim hakkımda Müdür Bey ile konuşmuşlardı.

Dayak olayından sonra Matematik dersimize gelen Müdür Bey, her ne zaman sınıfa gelse, öğrencileri ikâz eder, “*Mustafa kimin adını getirirse, onu fenâ yaparım!..*” der, öğrencileri bana itaat etmeye teşvik ederdi. Hattâ oğlu Fahri Gündüz’e “*Sakin karşıma gelme, sana iki kat cezâ veririm!..*” derdi. Lise’den sonra Fahri’yi bir daha görmedim. Geçmişte bir ara CHP’den milletvekili olduğu haberlerde dikkatimi çekmişti.

Müdürümüz, biz mezun olmadan Ödemiş’e tâyin olmuştu. Üniversitede iken onu İstanbul’da son kez görmüştüm. Emekli olmuş, Fatih’te emekli hâkim olan ağabeyini ziyârete gelmişti

(Ayakta olanlar soldan sağa) Nuri Günay ve Müzik Öğretmeni
(Öndekiler soldan sağa) Ali Şahin ve Ben

Ortaokul bitince bizi otomatik olarak Lise’ye kaydettiler. Çünkü Lise’nin Orta Kısımındaydık. Orada da yeni arkadaşlar ve yeni hocalar kazandım. *Nûri Günay, Doğan Üstün, Vildan Hanım* orada da hocamızdı. Ayrıca *Sâmiye Hanım, Nûran Tunca, Meliha Atasagun, Solmaz Yavuz, Perihan Akıncı* Lise’de iyice tanıdığım hocalardandı.

Solmaz Bey’in arkadaşı *Bahattin Bey* dışardan Kimyâ dersimize gelirdi. Dışardan yine Kimyâ dersimize gelen *Ata Giritli* ile askerlik dersine gelen Garnizon komutanı *Binbaşı Şaban Gökür*’ü de burada anmadan geçemeyeceğim.

Perihan Akıncı Hocam da dâhil, hocalarımın hepsi de beni çok severlerdi. Onların hepsi ile ayrı ayrı çok hâtîrâlarım ve bâzıları ile resimlerim de var...

Perihan Akıncı Hocam, daha sonra İstanbul'a tayin olmuştu. Onu, İstanbul'da da bulmuş, evinde ziyâret etmiştim.

Şimdi düşünüyorum da sert-yumuşak ne kadar hocam varsa, hepsi elinden tutulacak öğrencinin elinden tutarlar veyâ takdir edilecek öğrenciye hakkını teslim ederlerdi. Şimdilerde olduğu gibi hiçbir zaman ideolojik ya da dindar-dinsiz ayrımcılığı da yapmazlardı.

1964 — 1965 Yılı Lise ara sınıflar **4. A** şubesi öğrencilerinden
336 no.lu **MUSTAFA TEMİZ** in not karnesidir.

D E R S L E R	N o t l a r			Yazıyla
	1 kanaat notu	2 kanaat Notu	Ortalama	
Edebiyat	9	8	9	Dokuz
Kompozisyon	8	7	8	Sekiz
Pisikoloji				
Tarih	10	10	10	On
Coğrafya	9	10	10	On
Cebir	9	9	9	Dokuz
Geometri	9	9	9	Dokuz
Biyoloji	10	9	10	On
Fizik	10	10	10	On
Kimya	9	9	9	Dokuz
Y. Dil (İnk.)	9	9	9	Dokuz
Yardımcı ders (İnk.)	9	10	10	On
Beden eğitimi	2	2	2	İki
Sanat tarihi				
Askerlik	9	10	10	On

Öğrencinin öğretim yılı içinde aldığı cezalarla Devamı		Birinci kanaat dönemi	İkinci kanaat dönemi
Cezalar	İhtar		
	Tekdir		
	Okuldan uzaklaştırma		
Devamı	Devam ettiği günler	78	88
	Devam etmediği günler	17	4
	Geç kaldığı günler		
	Öğleden evvel öğleden sonra	1	—
Müdür Yardımcısının İmzası			
Okul Müdürünün İmzası			
Öğrenci velisinin İmzası			
Öğrenci sınıfını geçip geçmediği	Öğrencinin sınıfı geçmişse derecesi		
Müdür	Müdür Yardımcısı		

Karne
Ondokuzmayıs Lisesi Lise 1F A (4F A)

Bugün hocalarımı döven, bıçaklayan öğrencileri gördükçe hayretler içinde kalıyorum. Günümüzdeki teknolojik ve refah imkânları karşısında öğrencilerin bize göre daha saygılı ve başarılı olmaları gerekirken, öğrenciliğin içine düştüğü bu durum neyin nesi oluyor?

Bence bu toplumun bütün fertlerinin, bu arada öğretmenlerin de genel değer yargı seviyelerinin gittikçe düşmesinden kaynaklanmaktadır.

Nuran Hanım biz mezun olduktan sonra *Kolej*'e, daha sonra da *Anadolu Lisesi*'ne geçmişti. *Kolej*'de iken ziyâretine gitmiştim. *Anadolu Lisesi*'nde iken ziyâret etmek mümkün olmadı.

T.C.
Millî Eğitim Bakanlığı
Samsun Ondokuzmayıs
Lisesi Müdürlüğü

Samsun
30/11/1965

Sayı: 520-1/302

Konu:

Sayın Veli

Velisi bulunduğunuz okulumuz, 4.A. sınıfı öğrencilerinden 336..numaralı, Mustafa Feriç.....1964-1965 öğretim yılı I.kanaat döneminde, okul içinde ve dışında millî ve insani bakımdan fazilet olarak kabul ettiğimiz iyi hareketleri, derslerindeki gayret ve muvaffakiyetleriyle üstünlük göstererek takdire lâyık öğrenci seçilmiştir.

Sizi tebrik eder, öğrencinin başarısının devamlı olmasını dilerim.

24

Yusuf Özkılıç
Ondokuzmayıs Lisesi Müdürü

SÖ/

T.C.
Millî Eğitim Bakanlığı
Samsun Ondokuzmayıs
Lisesi Müdürlüğü

Samsun
29/11/1965

Sayı : 520-1/1044
Konu :

Sayın Veli

Velisi bulunduğunuz okulumuz, 4.A. sınıfı öğrencilerinden 336..numaralı, Mustafa Feriç.....1964-1965 öğretim yılı II.Kanaat döneminde, okul içinde ve dışında Millî ve insani bakımdan fazilet olarak kabul ettiğimiz iyi hareketleri, derslerindeki gayret ve muvaffakiyetleri yle üstünlük göstererek takdire lâyık öğrenci seçilmiştir.

Sizi tebrik eder, öğrencinin başarısının devamlı olmasını dilerim.

24

Yusuf Özkılıç
Ondokuzmayıs Lisesi Müdürü

[Ondokuzmayıs Lisesi Lise 1F A (4F A)] I. Ve II. Yarıyıl Takdir Belgeleri

Lise'de iken her bayram *Pâkize Hanım, Nûri Günay, Doğan Üstün, Meliha Atasagun, Solmaz Yavuz, Müdürümüz Abdurrahim Gündüz ve Nûran Hanım*'ın evlerine gider, ellerini öperdim. Biyoloji öğretmenim *Perihan Akıncı Hocam* da ziyâret ettiklerim arasındaydı.

Meliha Atasagun, Fransızca hocasıydı ve Müdür muâvinliği de yapardı. Derslerinde oğluna yardımcı olduğum için, çoğu kere beni evine öğle yemeğine götürürdü.

Lise'de Resim, Müzik, ikinci Yabancı Dil, seçime bağlı derslerdendi. *Meliha Hocam*, seni ben de okutayım diyerek benim Fransızca dersini seçmemi istemişti ama ben Almanca'yı seçmiştim. Çünkü Fransızca pek hoşuma gitmiyordu. Lise'de Almanca'dan üç kitap bitirmiştik. Dersten çok da iyi notlar almıştım. Hocamızın adı *Ayten Birinci*'ydi.

1965 - 1966 Yılı Lise ara sınıflar 5E-A şubesi öğrencilerinden
336 no.lu *Mustafa Temiz* in not karnesidir.

DERSLER	Notlar				Yazıyla
	1 kânaat Notu	2 kânaat Notu	Ortalama		
Edebiyat	8	10	9		Dokuz
Kompozisyon	7	7	7		Yedi
Psikoloji	9	9	9		Dokuz
Tarih	10	10	10		On
Coğrafya	10	10	10		On
Cebir	6	6	6		Altı
Geometri	8	6	7		Yedi
Biyoloji	10	10	10		On
Fizik	9	9	9		Dokuz
Kimya	8	9	9		Dokuz
Y. Dil (ing)	8	9	9		Dokuz
Yardımcı Ds (Alın)	10	10	10		On
Beden eğitimi	R	R	R		Raporlu
Sanat tarihi					
Askerlik	10	10	10		On

Öğrencinin öğretim yılı içinde aldığı cezalarla Devamı		Birinci kânaat dönemi	İkinci kânaat dönemi
Cezalar	İhtar		
	Tekdir		
	Okuldan uzaklaştırma		
Devamı	Devam ettiği günler	38	
	Devam etmediği günler	2	
	Geç kaldığı günler		
	Öğleden evvel		
	Öğleden sonra		
Müdür Yardımcısının İmzası		<i>[İmza]</i>	
Okul Müdürünün İmzası		<i>[İmza]</i>	
Öğrenci velisinin İmzası		<i>[İmza]</i>	
Öğrenci sınıfını geçip geçmediği		Öğrencinin sınıfı geçmişse derecesi	
<i>[Geçti]</i>			
Müdür		Müdür Yardımcısı	
<i>[İmza]</i>		<i>[İmza]</i>	

Karne
Ondokuzmayıs Lisesi Lise 2F A (5F A)

Burada yeri gelmişken *Samiye Hanım* ile ilgili bir hatıramdan bahsetmeden geçemeyeceğim.

Lise'de ilk mümessil olduğum sıralardaydı. Okulda *Saime Hanım* adında bir müstahdem vardı.

Bir gün Müdür Muâvini *Solmaz Bey* bana *Saime Hanım*'ı bana çağır demişti. O sıralarda herkesi iyice tanıyamıyordum. İlk durumlarda *Saime* ile *Samiye* bende aynı çağrışımı yapıyordu. *Solmaz Bey*'den '*Saime Hanım*' sözünü duyunca aklıma doğrudan doğruya *Samiye Hanım* gelmişti. Bu durumda bir terslik olduğunu sezmiştim ama onu o anda çözememişim. Çünkü "*bir öğretmenin bir öğretmeni bu şekilde çağırması*" gibi bir şey olabilir miydi? Bir sonuca varamadım, kafam karıştı.

T.C
Millî Eğitim Bakanlığı
Ondokuzmayıs Lisesi Müdürlüğü

Samsun
22/1/1966

Sayı: 520.1/373
Konu:

Sayın Veli

Velisi bulunduğumuz okulumuz 5.F.A. sınıfı öğrencilerinden..336.. numaralı *Mustafa Feri*..1965-1966 öğretim yılı I. Kanaat döneminde, okul içinde ve dışında Millî ve İnsani bakımdan fazilet olarak kabul ettiğimiz iyi hareketleri, derslerindeki gayret ve başarıları ile üstünlük göstererek Okul İdaresinin ve Öğretmenlerinin takdirini kazanmıştır.

Sizi tebrik eder, öğrencinin başarısının devamlı olmasını dilerim

M.Kenan Burkut
Ondokuzmayıs Lisesi Müdürü

T.C
Millî Eğitim Bakanlığı
Ondokuzmayıs Lisesi Müdürlüğü

Samsun
30/1/1966

Sayı: 520.1/1647

Sayın Veli

Velisi bulunduğunuz Okulunuz 5/Fen A sınıfı öğrencilerinden..336.. numaralı *Mustafa Feri*..1965-1966 öğretim yılı II. Kanaat döneminde, okul içinde ve dışında Millî ve İnsani bakımdan fazilet olarak kabul ettiğimiz iyi hareketleri, derslerindeki gayret ve başarıları ile üstünlük göstererek Okul İdaresinin ve Öğretmenlerinin takdirini kazanmıştır.

Sizi tebrik eder, öğrencinin başarısının devamlı olmasını dilerim.

M.Kenan Burkut
Ondokuzmayıs Lisesi Müdürü

[Ondokuzmayıs Lisesi Lise 2F A (5F A)] I. ve II. Yarıyıl Takdir Belgeleri

Dolayısıyla, Solmaz Bey'den ayrıldıktan sonra sınıf defterini imzalamak için öğretmenler odasına gitmişim. Samiye Hanım'ın da öğretmenler odasında olduğunu

gördüm. Orada işimi bitirince Samiye Hanım'a döndüm, zorlanarak kararsızca hocam bir kere "Sizi Solmaz Bey istiyor" demiş bulundum.

Samiye Hanım biraz tereddüt etti ve "O Saime Hanım'ı çağırıştır, öyle mi?" dedi. Ben de işin düzeldiğini düşünerek "evet!.." demem üzerine, Samiye Hanım biraz sertleşerek "Eeeh!..." demesin mi?

(İki parmağı ile işaret eden) Fahri Gündüz

"Eyvah!.." dedim içimden "Saygısızca büyük bir pot kırdık..." Mahcup bir şekilde hemen hocanın önünden sessizce ayrılmıştım.

Solmaz Bey'le yarı arkadaş gibiydik. Daha doğrusu o öyle davranıyordu ama ben ölçüyü kaçırmıyor, kim olursa olsun saygıyı elden bırakmıyordum (Bırak saygıyı!.. Bâzı okullarda bugünkü öğrencilerin hocalarıyla birlikte sigara içip şakalaşmaları, birlikte oyun oynamaları bile normal sayılıyor. Böyle hocalara da ne demeli? Balık baştan kokar!..). Bir dönem sonu sınıf birincisi olduğum için bana bir elbiselik kumaş, arkadaşı Bahattin Bey ise bir ayakkabı hediye etmişti.

Ata Giritli, Çarşamba Hastânesi'nin baştabibiydi. Evi Samsun'da olduğu için hergün Çarşamba'ya gidip geliyordu. Bizim Kimyâ dersimize girerdi. Kendisine tahakkuk eden parayı da almaz, bana verdirirdi.

Bir Cumartesi ya da Pazar günü çok hastalanmıştım. Ağrıdan durmadığım için Ata Bey'in evine gitmiş ve kendisine muâyene olmuşum. Verdiği ilâçları kullandığımda ağrılarımın gittiğini görünce kendisine gıyâbında çok duâ ettiğimi şimdi dahî hatırlıyorum. Allâhü Teâlâ râzı olsun!..

T.C -
Millî Eğitim Bakanlığı
Ondokuzmayıs Lisesi Müdürlüğü

Samsun
21/1/1967

Sayı: 520.1/591

Sayın Veli

Velisi bulunduğunuz okulunuz 6.Fen A sınıfı öğrencilerinden 336... numaralı Mustafa Temiz..1966-1967 Öğretim yılı f. Kazaat döneminde, okul içinde ve dışında Millî ve İnanî bakımdan fazilet olarak kabul ettiğimiz iyi hareketleri, derslerindeki gayret ve başarıları ile üstünlük göstererek okul idaresinin ve öğretmenlerinin takdirini kazanmıştır. 21 - I - 1967

Sizi tebrik eder, Öğrencinin başarısının devamlı olmasını dilerim.

-M. Kenan Burkut
Ondokuzmayıs Lisesi Müdürü

T.C
Millî Eğitim Bakanlığı
Ondokuzmayıs Lisesi Müdürlüğü

Samsun
3.7.1967

Sayı: 520.1/1662

Sayın Veli

B: Aziz Temiz.....

Velisi bulunduğunuz okulunuz 6.Fen A sınıfı öğrencilerinden... 336... numaralı .. Mustafa Temiz..1966-1967 Öğretim yılı II. kazaat dönemi ile yaz dönemi sınavlarında, okul içinde ve dışında Millî ve İnanî bakımdan fazilet olarak kabul ettiğimiz iyi hareketleri, derslerindeki gayret ve başarıları ile üstünlük göstererek okul idaresinin ve öğretmenlerinin takdirini kazanmıştır.

Sizi tebrik eder, Öğrencinin başarısının devamlı olmasını dilerim.

M. Kenan Burkut
Ondokuzmayıs Lisesi Müdürü

[Ondokuzmayıs Lisesi Lise 3F A (6F A)- Lise 3'de Devlet Lise Bitirme Sınavı olduğu için karne verilmedi] I. ve II. Yarıyıl Takdir Belgeleri

(Ayakta ve ortada kollarını kavuşturan) Solmaz Yavuz

Onun için Ata Bey'in de bende çok hakkı vardır. O da bayramlarda ziyâret ettiklerim arasındaydı.

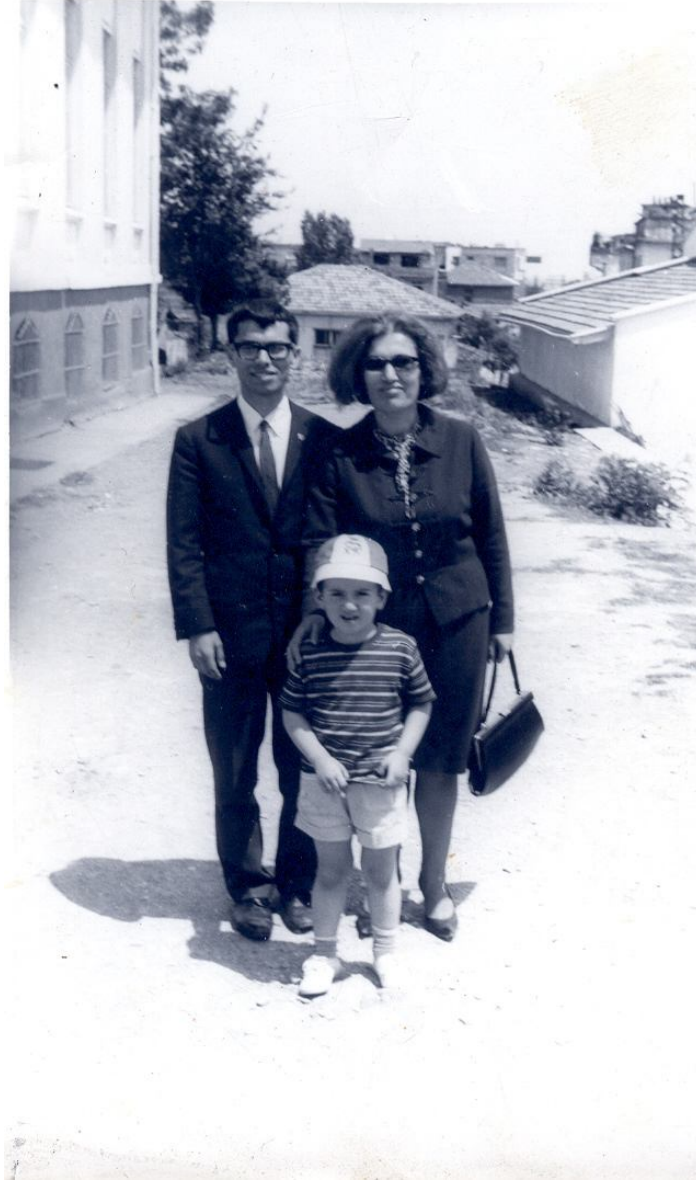
Askerlik Dersi'mize giren *Binbaşı Şaban Gökğür* bir gün "*Ben senin babanı göreceğim.*" demiş onu evimize getirmiş, babamla tanıştırmıştım. İki balkonda epey oturup konuşmuşlardı. Babamın ona süt ikram ettiği hâlâ gözlerimin önünde bulunuyor.

Şaban Bey, beni Garnizon'a götürür, hediyeler verirdi. Bu sıralarda ben Lise 1 veyâ Lise 2'de bulunuyordum.

Şaban Hoca derste kızdığı zaman yüz hatları sanki gülüyormuş gibi görünüyordu. Onu tanımayan kızdığını anlayamazdı. Hoca bir gün sınavda "*Kitaba bakabilirsiniz*" demişti ama herkes kitaptan yazdığı halde, ben kitabı hiç açmamıştım. Çünkü çok çalıştığım için kitaba bakmaya gerek yoktu. Aslında buna alışık olmadığım için bu bana psikolojik olarak kopya çekiyormuş gibi sıkıntı verdiği için kitabı hiç açmamıştım.

Solmaz Bey gençti, ilk göreve başladığı sıralarda o dönem sonu muâvin odasında benim kanaat notlarımı görmüş, hepsi *pekiyi* olduğu için beni görmek istemiş, muâvinimiz Samiye Hanım, sırf Solmaz Bey'in görmesi için, beni muâvin odasına çağırmış, âilem

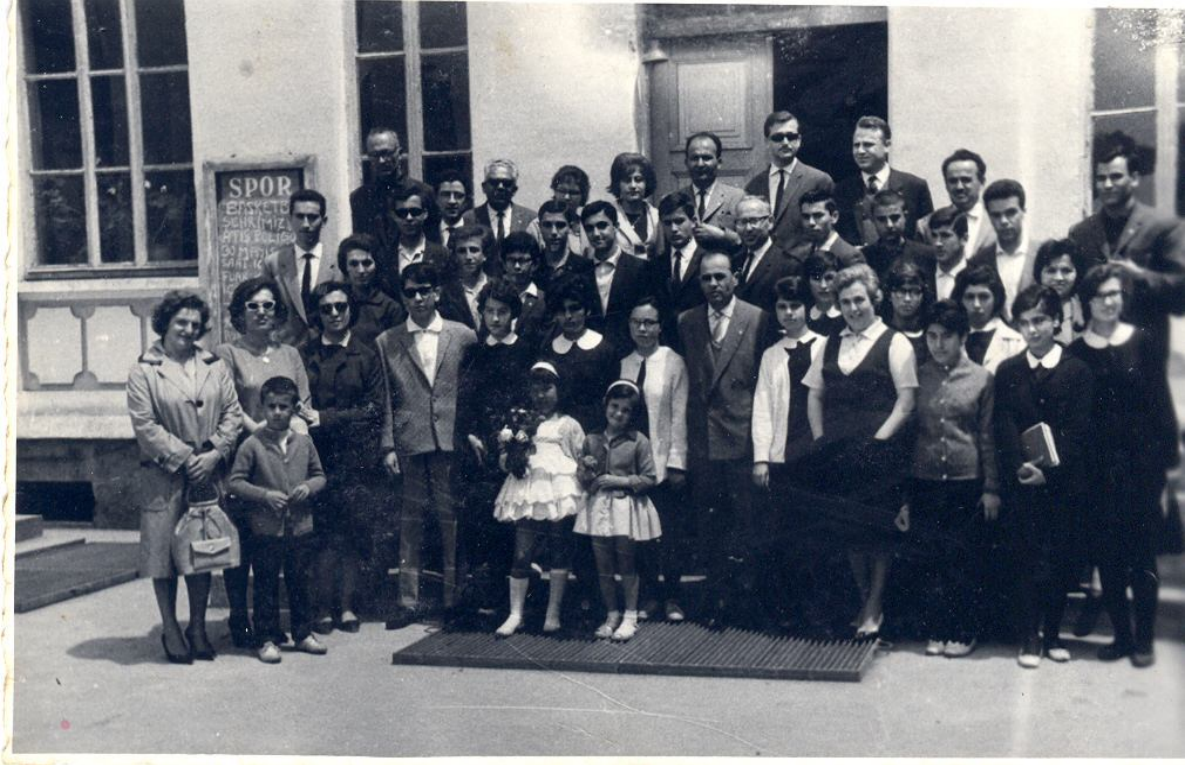
hakkında bir takım sorular sormuştu. Asıl çağırma gâyesinin, bu âilevî bilgiden ziyâde, orada oturmakta olan Solmaz Bey'in görmesi olduğunu, bir münâsebetle sonradan öğrenmişim.

(Samsun Ondokuzmayıs Lise'si bahçesi)
Perihan Akıncı (Öndeki çocuğu) ve Mustafa Temiz (Ben)

Ben Lise 2. sınıftayken bayrak töreninde bayrağı her *hafta Mehmet Âkif Pak* tutuyordu. Lise 2. sınıfın sonunda bahçede yapılan törende *Âkif*ten bayrağı ben teslim almışım. Törende Mehmet'e çiçek vermiş, Mehmet de bayrağı bana teslim etmişti.

Sonraları Mehmet'in bir bilim adamı olduğunu duydum. Onun Ağabeyi *Namık Kemal Pak* idi, 2000'li yıllarda TÜBİTAK başkanıydı.

(Önde Elleri cepte) Meliha Atasagun, [sol uçtan ayakta ikinci (Çocuğun arkasındaki)]
Perihan Akıncı, (Önde ortadaki siyah gözlüklü) Kenan Burkut (Müdür)
(Soldan arkada birinci gözlüklü) Solmaz Yavuz

Ben Lise 2’de TÜBİTAK bursiyeri olmuşum. Bunun için ilk sözlü sınav, Ankara’da Kavaklıdere’deki TÜBİTAK binâsında yapılmıştı. O sırada dudağımda bir uçuk oluşmuş, biraz rahatsızdım. Sınav, psikologlar gözetiminde 2 profesör tarafından yapılmıştı[♦].

TÜBİTAK’ın ilk yazılı sınavına İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi’nde girmiştım. (Şimdiki değerlendirmeme göre) sınav salonunda başımızda, sonradan hocam olacak Prof. Dr. Ahmet Özemre bulunuyordu. TÜBİTAK’ın bu ilk sınavına Samsun’dan sınıf arkadaşım Necmettin Uluhan ile birlikte gelmiştik. Otelimiz, Gülhâne Parkı’nın girişinde belediye otobüs durağının yanında iki katlı ahşap bir binâydı.

Lise 2. sınıftan 3. sınıfa geçtiğimiz 1966 yılı yazında, TÜBİTAK’ın İstanbul Erenköy Kız Lisesi’nde düzenlediği bir aylık *Yaz Okulu*’na katılmışım. *Yaz Okulu*’na Türkiye’nin tanınmış bilim adamları geliyor, seminerler veriyorlar ve onlarla toplu olarak gezilere gidiyorduk.

Bir defâsında da kirâlanan bir feribotla Marmara Denizi’ne açılmıştık... Boğaz İçi Üniversitesi’nden ve TÜBİTAK Bilim Kurulu Üyesi Prof. Dr. Fikret K. de bize eşlik edenler arasındaydı. *Tekâmül (Aydınlanma) Nazariyesi*’ni bu gezi sırasında ilk defâ ondan dinlemiştik... Onunla bu konuda sohbet ederken, “*Bir gün gelecek insanın beyni öyle gelişecek ki, sonunda insan tanrılaşacak...*” demişti.

♦ Profesörlerden biri de Ege Üniversitesi’nden Prof. Dr. Yusuf Vardar idi.

Şimdi anlıyorum ki Hoca da Batı'daki teknik gelişmelerden haddinden fazla etkilenmişti. İlk defâ duyduğum böyle bir görüşe o zaman pek de ihtimal vermediğimi hatırlıyorum. Nitekim şimdiye kadarki gelişmeler, benim haklı olduğumu açıkça belli etmiştir.

Bir iftihar Töreni
(Sağdan birinci ve ikinci sırasıyla) (kasketli) Mustafa Temiz ve Bekir Ergök

Rus yazarı Tolstoy da aklını başına toplayana kadar *Tekâmül (Aydınlanma) Nazariyesi*'nin etkisinde kalmış... (*Aydınlanma) Nazariyesi*'nde “*Aklını kullanacaksın, bilim ve sanatta ilerleyecek, sonunda aydınlanacaksın (tekâmül edeceksin) deniyor ya...*” Bu konuda Tolstoy diyor ki:

“*Sanâtın anlamına ve hayâtın tekâmülüne olan bu inanç bir dindi ve ben bu dinin papazlarından biriydim*¹⁰.”

Gerçek Din'in gereklerinden tamâmen sıyrılan ve sanki kendilerini hapisten kaçarak hürriyetini kazanan kişi gibi hisseden bu insanların tipik yaşayışlarını da Tolstoy şöyle tasvir ediyor:

¹⁰ Tolstoy, *İtiraflarım*, Antik Dünyâ Kütüphaneleri, Sayfa 12, 2005, İstanbul.

“Yazar yoldaşlarının hayat görüşleri şu şekildeydi. Genel olarak tekâmül devam etmektedir ve bu tekâmülde en büyük rol biz fikir üreten insanlara düşmektedir.” ...

“Akla hemen şu soru gelebilir: Ben ne biliyorum ve ne öğretebilirim? Bu kuramda (teoride) açıklandığına göre bunun bilinmesine gerek yoktu. Sanatçı kendisi farkında olmadan öğretir... Bir sanatçı olarak yazıp çiziyor ve insanları eğitiyordum. Ama ne öğrettiğimi ben de bilmiyordum ve bu işin karşılığı belli bir ücret alıyor, nefis yemekler yiyor, hârika bir yerde kalıyor, muhteşem kadınlarla birlikte oluyor ve mükemmel bir câmiânın içinde yer alıyordum. Ünlü biriydim, bu da öğrettiklerimin doğru şeyler olduğunu gösteriyordu¹¹.”

Görüyorsunuz nefis insanı avutucu fikirlerle nasıl aldatıyor?

Tolstoy, bu felsefi hayâtın, yanlış olduğunu sonunda idrak etmişti ama iş işten çoktan geçmişti¹².

¹¹ Tolstoy, Aynı Eser, Sayfa 12, 2005, İstanbul.

¹² **Tolstoy Aydınlanma Kurâmı’ndan Şüphe Ediyor:**

Avrupa’da başlayan Aydınlanma Kurâmı’ndan şüpheye düşen ve mâddî ve mânevî îtikat bütünlüğünü Hıristiyanlık’tan derleyemeyen ve bu yüzden de kendisini bir boşlukta bulan Rus yazarı Tolstoy, hayâtın gerçek anlamını bulmak için kolları sıvamış önce bilimi, sanatı sonra da metafiziği incelemiştir. Fakat bunların hiç birisi, onun sık sık sorduğu “Bugün yaptıklarımın ve yârin yapacaklarımın sonucunda ne olacak?” ya da “Niçin yaşayayım, niçin herhangi bir şeye karşı bir istek duyayım, niçin her hangi bir şey yapayım?” veyâ “Hayâtımın, beni bekleyen, kaçınılmaz olan ölümün yok etmeyeceği bir anlamı var mı?” gibi sorularına tatmin edici bir cevap verememiştir.

Tekâmül Nazariyesi de denen Aydınlanma Kurâmı’na inanmış olan Tolstoy, deneye dayanan bilimle ilgili olarak ilk zamanlar şöyle düşünüyordu:

“Her şey gelişir ve kendisini başka şeylerden farklılaştırır, karmaşıklığa ve mükemmelliğe doğru ilerler ve bu devinimini yöneten yasalar vardır. Sen bütünü bir parçasısın... Bütünü mümkün olduğunca öğrendiğinde ve Tekâmül Yasası’nı öğrendiğinde, o bütün içersindeki yerini de öğrenmiş ve kendini tammış olacaksın...”

Fakat yıllar geçtikçe hiç de böyle olmadığını hisseden Tolstoy, gençlik ve olgunluk yılları geçtikten sonra büyümesinin durduğu zamâna ulaşınca gelişemediğini, kuvvetinin azaldığını hissetmeye, pörsüdüğünü, kısacası ihtiyarladığını, esfle görmeye başlar.

O zaman Tolstoy, ilk zamanlar inanmış olduğu Tekâmül Nazariyesi’nin bir hiç olduğuna karar verir, yeni bir arayışa koyulur.

Tolstoy, ilk zamanlar bilimin her şeyi halledeceğine inanmıştır. O:

“Bilim dünyâsının, elde ettiği, hayâta dâir gerçek sorularla hiçbir ilişkisi olmayan, sonuçları büyük bir önem ve ciddiyet havası içersinde îlan ettiğini gördükçe, bana uzunca bir zaman benim anlayamadığım bir şeyler varmış gibi gelmişti.” demektedir. Ama Tolstoy, Matematik, Fizik, Kimyâ gibi bilimleri inceledikten sonra vardığı sonucu şöyle açıklıyor:

“Varoluşa ilişkin soruların çözümleriyle ilgilenmeyen, sâdece kendi alanlarıyla ilgili bilimsel sorulara yanıtlar veren o bilim dallarına baktığımızda, insan aklının gücü karşısında mest oluyorsunuz ama peşinen de biliyorsunuz ki, bu bilimler hayâtın kendisiyle ilgili hiç bir soruya cevap verememektedirler. Bu bilimler basitçe bu soruları görmezden gelmekte ve şöyle demektedirler: ‘Ne olduğunuz ve niçin yaşadığımız sorusuna verilecek bir cevâbımız yok, biz bu soruyla meşgul de olmayız. Ama eğer, ışığın kânunlarını ve şekillerini, sayıların ve miktarların ilişkilerini, aklınıza hükmeden kânunları bilmek istiyorsanız, bunların hepsine verilecek açık, kesin ve doğruluğu sorgulanamaz cevaplarımız var’.”

Tolstoy, “Niçin yaşıyorum?” sorusuna Fizyoloji, Psikoloji, Biyoloji, Sosyoloji gibi bilimlerin ve Hukuk ve Toplum gibi yarı bilimlerin verdiği:

“Sonsuz uzayda ve sonsuz zamanda sonsuz derecede küçük parçacıklar, sonsuz bir karmaşıklık içersinde biçim değiştirirler ve siz bu dönüşümlerin yasasını anladığınızda yeryüzünde niçin var olduğunuzu da anlamış olacaksınız.” şeklindeki cevâbın da tatmin edici bir cevap olmadığını anlamıştı.

Deneyel bilimden sorularına olumlu bir cevap bulamayan Tolstoy “Ben kimim?”, “Niçin yaşıyorum?” ya da “Ne yapmalıyım?” gibi sorular da dâhil olmak üzere, hayâtın var oluşuna âit sorularına cevap bulmak için bu sefer Meta Fizik ve Felsefe bilimlerini incelemeye alır.

Nasıl ki “Sonsuz uzayda ve sonsuz zamanda sonsuz derecede küçük parçacıklar, sonsuz bir karmaşıklık içersinde biçim değiştirirler ve siz bu dönüşümlerin yasasını anladığınızda yeryüzünde niçin var olduğunuzu da anlamış olacaksınız.” cevâbından tatmin olmamış, benzer şekilde bu bilimlerin de:

“Bütün insanlığın var oluşunu-ki biz bu var oluşun ne başını ve ne sonunu bilebiliyoruz, ne de küçücük bir parçasını bilebiliyoruz-araştırın, o zaman kendi var oluşunuzu anlayacaksınız.” şeklinde verdikleri cevaptan da memnun olmamıştı.

Hele, Tolstoy’un, “Ben kimim ve Evren nedir?” ya da “Niçin varım ve de Evren niçin var?” gibi sorulara karşı felsefe hakkındaki “Felsefe bu soruları cevaplamadığı gibi, kendisi de zâten bu soruları sormakla yetinmektedir.” şeklindeki sözü çok anlamlıdır.

Tolstoy, o arayışlarının sonucunu:

Bayrak Devir Teslimi
(Mehmet Âkif PAK Bayrağı Mustafa Temiz'e teslim ediyor)

“Arayışımı bütün bilim dallarında sürdürdüm ama aradığımı bulmak şöyle dursun, benim gibi, hayâtın anlamını bilimde arayan hiç kimsenin de hiçbir şey bulamadığına iknâ oldum.”

“O insanlar hiçbir şey bulamamakla kalmadıkları gibi beni tam da ümitsizliğe sevk eden şeyin-yâni hayâtın anlamsızlığının-insanın her hangi bir şüpheye yer vermeksizin bilebileceği tek şey olduğunu açıkça da kabul etmişlerdir.” şeklinde özetlemektedir.

Tolstoy, ölümünden bir yıl önce *Nakşî Tarikat Büyükleri'nden Abdullah Sühreverdî'nin* derlediği bir hadis kitabı ile karşılaşılıyor. Kitaptaki hadislerin birer âyet olduğunu zannediyor ve onlara çok ilgi duyuyor. Tolstoy'un bu konudaki eseri, o zamanlar Rus halkının İslâm'a ilgi duymaması için Komünizm döneminde yasaklanıyor. Aşağıdaki sözleri O'nun İslâm'a duyduğu ilgi hakkında bir fikir verebilir: *“Muhammed her zaman Evangelizmin (Hıristiyanların) üstüne çıkıyor. O insanı Allah saymıyor ve kendini de Allah ile bir tutmuyor. Müslümanların Allah'tan başka ilahı yoktur ve Muhammed O'nun peygamberidir. Burada hiçbir muamma ve sır yoktur.”* Alındığı İnternet Elektronik Adresi, <http://forum.islamiyet.gen.tr/islami-bilgi-ve-kaynaklar/24530-unlu-rus-yazar-tolstoy8217un-olumunden-bir-yil-once-hz-muhammed8217in-sas-hadislerini-d.html>, En Son Erişim Tarihi: 21.03.2012.

Yaz Okulu'nda iken başka bir geziyi de, Türkiye'de Karayolları Genel Müdürlüğü'nden sonra ilk bilgisayarı satın alan kurum olan, İstanbul Teknik Üniversitesi'ne yapmıştık. Gezimizin amacı, bu bilgisayarı görmektir.

Bu gezi ile bilgisayar denenen cihazı ilk defâ görüyorduk. Bilgisayar yaklaşık 10x10 boyutlu bir odayı tamâmen doldurmuştu. Sizin anlayacağınız, büyüklüğü bir oda kadardı. Giriş için bilgiler önce makinelerle kartlara deliniyor, sonra delikli kartlar makinelerle bilgisayara okutuluyordu. Çıkışlar da önce delikli kartlara işleniyor, sonra bu kartlar kart okuyucu makinelerle kâğıt üzerinde bildiğimiz şekle çevriliyordu*.

(Soldaki) Mehmet Âkif PAK ve (Bayrağı teslim alan) Ben (Mustafa Temiz)

Yaz Okulu'nda birçok arkadaş edinmiştim. Meselâ *Adnan Kahveci* onlardan biriydi. Adnan da bizim okul mezunuydu, benden bir ya da iki yıl önce mezun olmuştu. Çok zekiydi, *Matematik Kültür* dergisinde çıkan soruların çözümünde çok adı geçiyordu ama şahsen tanışmıyorduk. Yaz okulunda tanıştık, dost olduk. Okul sonrası, İstanbul'dan Samsun'a dönerken babası da gelmişti. Üçümüz trende bir kompartımanı kapatmış, Samsun'a kadar da sohbet etmiştik. Ondan sonra Adnan ile bâzen pastânelerde bir araya

* 1985-1992 yılları arasında önce Denizli Mühendislik ve Mimarlık Akademisi'nde, 1992'de kurulan Pamukkale Üniversitesi'nin çeşitli akademik ünitelerinde ve Elektrik ve Elektronik Mühendisliği'nin 1994'te kuruluşuna kadar Pamukkale Üniversitesi'nin çeşitli akademik ünitelerinde *Bilgisayar Programlama* derslerini yürütmüştüm. 1940'lı yıllarda ilk yapılan bilgisayar 1840 tondu, 1300 m²'lik yer kaplıyordu. Bu kocaman bilgisayar sâdece 4 işlem yapıyordu, bir fabrika gibiydi. Çalışması için işçilerin işbası yapması gerekiyordu. Ancak 4 işlem yapan bilgisayarı ABD ilk defâ seçimlerde kullanmıştır.

gelir, bâzen evine giderdim. Ben üniversite birinci sınıftayken Adnan kazandığı bir bursla Amerika'ya gitmişti.

Aradan yıllar geçti. 1974'de kısa devre askerlik hizmetimi Ankara Mamak'ta Muhabere Okulu'nda yapıyordum. Yemin töreni esnâsında birisi gözlerimin içine bakarak "Sen Mustafa Temiz değil misin?" demesin mi?

Baktım Adnan'dı, askerî elbise içinde olduğu için, dikkatle bakınca tanımıştım. Yıllar sonra tekrar bir aradaydık. O, Amerika'da *Medikal Âletler* üzerine doktora yapmıştı, Türkiye'de özel bir hastâne açmak istiyordu. Para bulmak için Özal'a yaklaşmış ama sonunda Özal'ın çengeline takılmış, siyâsete atılmıştı. Bir trafik kazasında aramızdan ayrıldı. Adnan'ın bir sûikasta kurban gittiği söyleniyor. Allah (CC) rahmet etsin!..

İstanbul Haydarpaşa Gar Merdiven Basamakları
(Sol alt köşede) Ben (Mustafa) ve [benim arkamda (Rahmetli)] Adnan Kahveci

Yaz okulunda tanıştığım diğer arkadaşlardan biri de *Selman Akbulut* idi. Bu arkadaşın daha sonraları Amerika'da meşhur bir Matematik Profesörü olduğunu biliyorum.

Lise 3. sınıfta ise TÜBİTAK'ın İzmir Bornova Kız Lisesi'nde düzenlediği bir aylık *Yaz Okulu*'na da katılmıştım. Orada da Türkiye'nin çeşitli yerlerinden gelen zekî ve çalışkan arkadaşlar edinmiştim.

Lise 3. sınıfın sonunda da TÜBİTAK'ın *İzmir Bornova Kız Lisesi*'nde düzenlediği *Yaz Okulu*'na Fâti̇h Canatan da katılmıştı. Ayrıca bu kursa, Mehmet Âkif Pak da katılıyordu. Bu yaz okuluna Samsun'dan Âkif ile berâberce gidip-geldiğimizi yolda uzun uzun sohbet ettiğimizi hatırlıyorum.

Bornova Yaz Okulu'nda geceleri bahçelerde oturduğumuzu, Fâti̇h Canatan'ın benden şiir okumamı istediğini, okuduğum şiirleri Fâti̇h ve diğeri arkadaşların zevkle dinlediklerini hiç unutamam. Gül Özbay, Övül Güre, Oğuz Tosun da hatırladığım arkadaşlardır[◊].

Geçenlerde eski notlarımı karıştırırken Bornova Yaz Okulu'nda ara sıra arkadaşlara okuduğum şiirlerden bir kısmına rastladım. Okumaya başladım, bir tuhaf oldum. Sanki kendimi tekrar o günlerin içinde buldum. Onlardan biri olan Dr. Fahmi Cumalıoğlu'nun *Yarı Uykuda* adlı şiirini buraya almadan edemedim:

*Uzaklar karıştı, kızıl mı, mor mu sarımı?
Bir fark kalmadı yerdekilerin renginde...
Gecenin maşlağının bir ucu enginde,
Öbür ucunu sırtıma koyuyorum.
Uykuda,
Sonsuzun müziğinde
Kendi hıçkırıklarımı duyuyorum...*

*Uyuyorum, uyanıyorum,
Her şey yerli yerinde, eski biçiminde,
Fakat yıllar, kıvrım kıvrım adan suda
Debeleniyor,
Köpükleniyor, yenileniyor...*

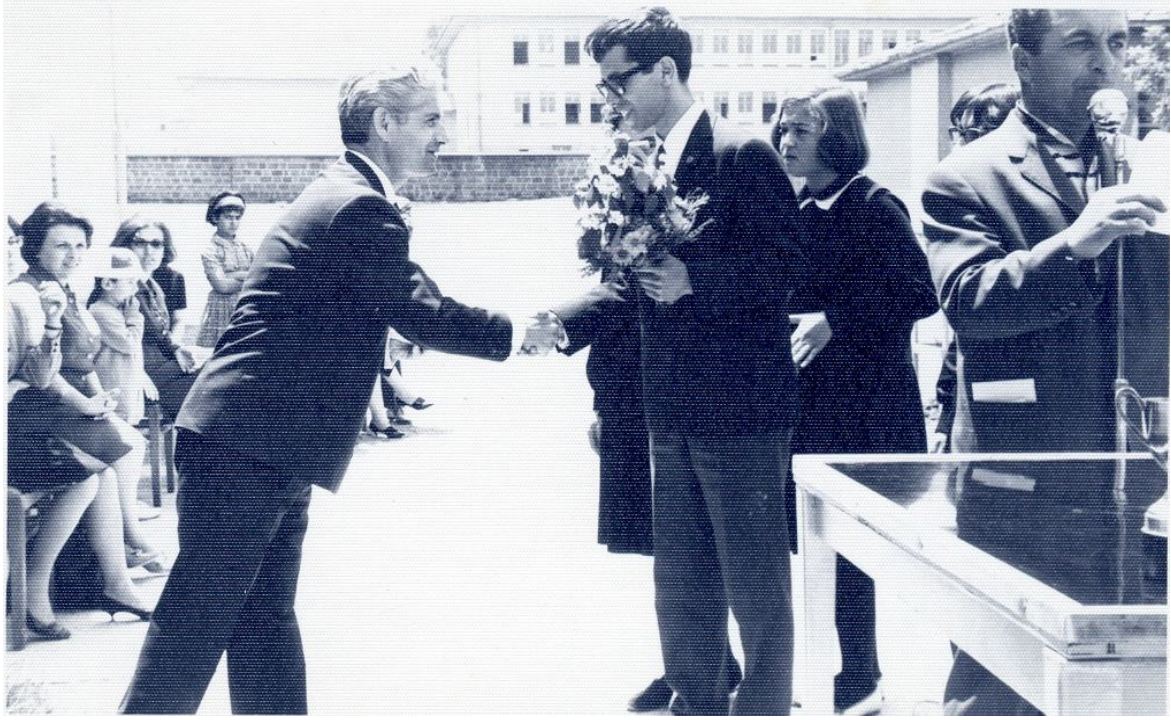
*Yıldızlar ardındaki mavilikler ötesinden
Şeffaf eller kıpırıyor
Bana doğru...
Bense olan sabahlar içinde
Ürperiyorum...*

*Geleceğın şarkısını bestyeleyerek
Boşluđa türkü söyleyerek,
Seranet deyerek,
Karak kara,
Kat kat bulutlara
Gönlümü seriyorum...*

*Şimdi bütün fâniler tasada,
Varlar yalancı gölgeler ayna...*

[◊] Bütün arkadaşların isimlerini içeren bir listem vardı. Her bayram 100 civârında tebrik gönderiyordum. Listemi kaybettiğim için şimdi çoğunun isimlerini hatırlayamıyorum.

Orta ve Lise’de bizim sınıfımız, özellikle seçilmiş öğrencilerden oluşan sınıftı ve orta birden Lise sona kadar, Orta 1-A, 2-A, 3-A ve Lise de ise 1-Fen A, 2-Fen A ve 3-Fen A gibi, A şubelerini meydana getiriyordu.

[Okul Müdürü Kenan Burkut iftihara geçtiğim için beni (Mustafa’yı) tebrik ediyor]

Orta Öğretimde çok arkadaş edinmişim ama *Mehmet Süer, Gönül Dedeoğaç, Gül Durulan, Meryem Zinzade, Nazlı Atahan, Bülent Ulusoy, Leyla Numanoğlu, Nesrin Çelem, Fatma Şahin, Mehmet Aydın, Faik Emre Türkdoğan, Tevfik Fikret Yücebaş, Emin Yılmaz, Serafettin Özdemir, Bülent Kaptan, Gülin Özkefeli, Jale Özuysalca, Servet Zerey, Ünal Ozan, Akın Zihni Aras, Lütfü Ural, Bekir Ergök, Recai Yazıcı, Özcan Şenk, Zeliha Erbil, Hasan Erbil, İlhan Çeçen, Melih Olcay, Tanju Yalın, Yıldız Özkan, Suphi Özparlak, Birol Gülman, Nesrin Yaman, Adnan Yaşbala, ... Daltaban, Fügen Arel, Tanju Yalın, Ülkü Bayramoğlu* gibi isimler hâlâ aklımda... Gülin Özkefeli, Jale Özuysalca ayrıca İlkokul’da sınıf arkadaşım. *İlhan Çeçen* şarkıcı olmuş... TV’lerde görerek tanıdım onu, *Gül Durulan*’ın hatırlatmasıyla... *Ülkü Bayramoğlu* ile *Yıldız Özkan*’ın hep birlikte gezdikleri aklımda kalmış...

Mehmet Süer ve *Gül Durulan*, arasıra berâber ders çalıştığımız arkadaşlardandı. *Birol Gülman*’ın evi Zafer Sinemas’ının yanındaydı. Zafer Sinemas’ı çok sık gittiğimiz sinemalar arasındaydı. Şimdi o çocukluk yılları tatlı birer hâtıra gülleri gibi gözümün önüne geliyor.

Meryem’in babası doktordu, bizim mahallede “*Alman Doktoru*” lâlabı ile tanınıyor, mahallemizde sevilirdi ve âdetâ mahalle doktorumuz gibiydi. *Adnan Yaşbala* ise, Afet Yaşbala öğretmen’inin Beyi Galip Yaşbala’nın yeğeni idi.

Nuriye Durulan Hanım Teyze

Bir gün okula gidiyorum diye evden çıkmış Nûriye Durulan Hanım Teyze'ye uğramış^Y, oradan da Nuriye Teyze'nin vâsıtasıyla, ameliyat olmak üzere âcilen hastâneye yatmışım. Annem ve babama da nedense haber verememişim. Onlar durumu sonradan öğrendiler. Hastâneye bir Cumâ günü yattığımı, Pazar gününün Cumhûriyet Bayramı olduğunu hatırlıyorum. Demek ki, Pazartesi ameliyat olmuşum... 1962, 1963 yılları olabilir.

Ankara Kavaklıdere'deki TÜBİTAK binâsının bahçesi

Ameliyatı bayarak yapmışlardı. Annem ziyâretime geldiğinde, ben henüz narkozdan uyanamamışım. Nûriye Hanım'ın sonradan anlattığına göre, annem o vaziyette beni görünce “Oğlumu öldürdünüz!..” demiş ve ağlamaya başlamış... Sonradan Nûriye Hanım Teyze o ânı bana:

”Çok güç durumda kaldığım o sırada sen gözünü açtın, ‘anne ben iyiyim’ dedin’ o zaman ferahladım.” şeklinde anlatmıştı.

Bu yüzden Nûriye Hanım, benim ikinci annem gibiydi. Samsun'a âni durumların dışında her gidişimde Nûriye Hanım'ı arardım. Fakat Samsun'a çok sık gidememekten dolayı uzun yıllar araya giriyor/giriyordu.

Nûriye Hanım, kahraman bir hanımefendiydi. Bir gün şunları anlatmıştı:

“Çâresiz bir komşum vardı. Doğuda asker olan oğlunu yakın bir yere getirmek için Ankara'ya gittim, bir yolunu buldum, Genelkurmay başkanıyla Genel Kurmay'da bizzat görüştüüm.” demişti.

O zaman Genelkurmay Başkanı ona şöyle demiş:

^Y Nûriye Hanım Teyze, Gül Durulan'ın annesidir.

”İsteğiniz derhal yerine getirilecektir. Sizi tebrik ederim. Bütün Türk kadınları sizin gibi olsa!.. Genel Kurmay’ın târihinde bu kapıdan bir bayan olarak ilk defâ giren sizsiniz!..”

Nûriye Hanım’ın o sıralarda 1 yaşlarında *Muhterem* adlı bir kızı daha vardı. Şimdi büyümüş bir hanımefendidir tabî ki...

Nuri Bey Hocam, İbrahim Süer ile beni tanıştırmıştı. Bu nedenle *Mehmet* ile evlerinde ders çalışırdık... *Mehmet*’in gerek babası *İbrahim Süer Bey (Amca)* ve gerekse muhterem annesi *Huriye Hanım Teyze* beni çok severlerdi. *Huriye Hanım Teyze*’nin çok yemeklerini yemişimdir. Allâhü Teâlâ hepsinden râzı olsun. *Mehmet*’in ablası ve eniştesi *Erol Bey* de çok nâzik ve kibar insanlardı.

İstanbul Erenköy Kız Lisesi
(Öndeki ilk Masada gözlüklü ve Arkası bize dönük olan) Ben (Mustafa) ve (benim karşısındaki) Selman Akbulut

Bütün hocalarım ve beni tanıyan herkes benim memlekete hizmet için büyük ve önemli görevlerde bulunacağımı söylüyorlardı. Hattâ bizim *Ali Çakır Bey (Çakırali)* adlı bir komşumuz vardı, benim için *“İkinci Atatürk olacak”* dermiş... Onun oğlu çoban arkadaşım *Mehmet Çakır*, *AKP*’nin ilk devresinde milletvekili olmuştur.

Ali Çakır Amca’nın bu görüşleri bir özel görüş olup iyi niyetinin bir göstergesidir. İnsana yaraşan da herkes hakkında iyi niyetli olmaktır. Bugün bu görüş, bilim tarafından ispat edilmiş olan pozitif dalga kapsâmında incelenmektedir. İyi niyetin aksi ise negatif

dalga kapsâmına girer. Bilim şu sonuca varmıştır: *Pozitif dalgalar yapıcı ve negatif dalgalar ise yok edici (yıpratıcı) özelliğe sâhiptir*¹³.

Çok daha fazla arkadaş hatırlıyorum ama ilişki ve karşılaşmamız olmadığı için uzun yıllar, isimlerini bana unutturdu. Belki şu anda yolda karşılaşsak birbirimizi tanıyamayız. Ama bir de tanıştıran olursa, sarmaş dolaş olmaktan da kendimizi alamayız, tabiiyle...

Âfet Yaşbala hocamız, İlkokul'da iken Trabzonlu *Ali Şâhin* adında bir arkadaşı, benim yanıma özellikle oturtmuştu. Ali ile Ortaokul ve Lise'de de berâberdik... Zengindiler. Bir gün evlerine gitmiş, Ali ile Atatürk'ün eseri *Büyük Nutuk*'tan ödev yapmıştık... Ondan sonra hep Büyük Nutuk kitabını almayı çok arzû etmiş ve fakat alamamıştım. Her halde o sırada pahalıydı. İçime dert olmuştu.

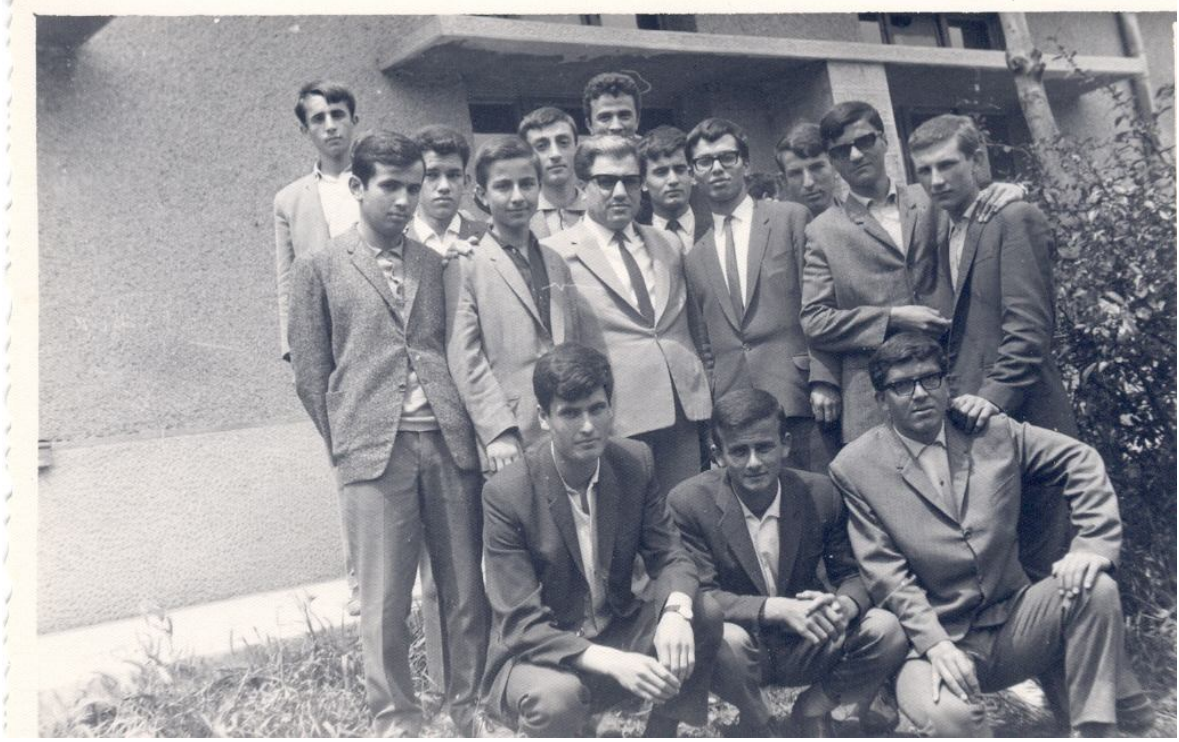
İstanbul Erenköy Kız Lisesi Sınıf İçi
(Sağda 2.sıradaki gözlüklü) Ben (Mustafa Temiz)

Bütün hocalarım, beni tanıyan herkes benim Memleket'e hizmet için büyük ve önemli görevlerde bulunacağımı söylüyorlardı. Lise yıllarımda çevremden gelen pozitif dalgalara alışmış olduğum için hep başarılı olmuşum. Bu aynı zamanda çevremdeki insanların çoğunlukla hep iyi niyetli olduklarını da gösteriyor. Pozitif dalgalar, günümüzdeki araştırmalara göre, sâhibinin ve çevresindeki her şeyin gelişmesi yönünde etki ediyor. Negatif olanları ise tam tersi etkidedir. Ama Lise'den sonra yıllarca hep negatif ve

¹³ Temiz, M., Olumlu Olumsuz Dalgalar Ve Mutluluk, Alındığı İnternet Elektronik Adresi, <http://mtemiz.pau.edu.tr/bilim/OLUMLU%20OLUMSUZ%20DALGALAR.pdf> YA DA <http://gayalo.net/dosyalar/Olumlu%20Olumsuz%20Dalgalar%20Ve%20Mutluluk.pdf>, En Son Erişim Târihi: 03.06.2012.

kötü niyetlilerle uğraştım. Bugüne kadar aleyhime ne dümenler çevirmişlerdir bir bilseniz; üstelik Atatürkçü'lük, ilerencilik adına...

Bu durum, bugüne kadar sürmüş, şimdi ancak bunun etkisi, izi ve kalıntıları kalmıştır. En zor ve çekilmez olanı da bu iz ve kalıntıların ortadan kaldırılmasıymış, meğer... Bunu da yeni öğreniyoruz.

(Ayakta soldan birinci) Lütfü Ural

Günümüzde bu kötü muamelenin iç yüzü anlaşılmalıdır artık... Adına da “*Fişleme*¹⁴” demiyorlar mı? Önceleri çevremdeki insanlar, arkadaşlarım, o zamanlar “*mâkulü*” ifade ediyorlardı, belki... Fakat bugün Atatürkçü'lük gibi her şey tersine döndü, tersinden çalışıyor.

Atalarımız “*Her şeyde bir hayır vardır.*” demişler: Kadere inanmış biri olarak ben de öyle diyorum. Bize şer gibi görünende belki sonunda hayır oluşacaktır, onu bilemediğimiz için hemen zorlanıyoruz. Sabrın önemi de burada başlıyor. Sabredersek o zaman kazanıyor, sabretmez isek kaybediyoruz. Kur'an âyetinde de Allâhü Teâlâ “*Sizin şer gördüğünüzde hayır, hayır gördüğünüzde şer vardır, siz bilemezsiniz.*” diyor. Buna örnek

¹⁴ Temiz, M., **Ben ‘28 Şubat’ Fişlemelerinden Başka ‘Bütün Fişlemelerin’ Mağduruyum**, Alındığı İnternet Elektronik Adresi, <http://mtemiz.pamukkale.edu.tr/bilim/Ben%20'28%20Şubat'%20Fişlemelerinden%20Başka%20'Bütün%20Fişlemelerin'%20Mağduruyum.doc> YA DA <http://gayalo.net/dosyalar/Ben%20'28%20Şubat'%20Fişlemelerinden%20Başka%20'Bütün%20Fişlemelerin'%20Mağduruyum.pdf> YA DA <http://gayalo.net/dosyalar/Ben%20'28%20Şubat'%20Fişlemelerinden%20Başka%20'Bütün%20Fişlemelerin'%20Mağduruyum.doc>, En Son Erişim Târihi: 03.06.2012.

olarak Taiban'a esir düşen Yvonne Ridley verilebilir. Readley için Taliban'a esir düşmek elbette büyük bir şerdi ama bu şer onun için büyük bir hayır getirmiştir¹⁵.

Mehmet Zahit Koktu Hazretleri'nin bir sözünü duymuştum: O, *“Yaşam esnâsında bir insan, ya eğitimle ya da çeşitli baskı sıkıntı ve haksızlıklara uğrayarak eğitilir. Ne mutlu bu ikincilerine!..”* demişti. Bana düşen hayır da belki bu sıkıntılar olduğundan, her zaman huzur ve mutluluğumu kaybetmediğim için Allah'a (CC) şükürler olsun!..

Gönül Dedeğaç'ın babası *Selçuk Dedeğaç*, röntgen doktoruydu. Beni severdi. Bir gün babamın akciğer filmini çekmiş fakat para almamıştı. Selçuk Bey'i de sık sık ziyâret ederdim. Vefat ettiğini öğrendiğimde çok üzülmüştüm, Allâhü Teâlâ çok çok rahmet etsin!..

(Sağdan sola ayakta) Bekir Ergök ve ben (Mustafa)

Gönül eczacılığı tercih etmişti. Samsun'da tanınmış eczacılardan oldu. Samsun'a gittiğimde arasına ona da uğrarım. Gönül Hanım, çok dürüst, samîmi ve insanların özel tercihlerine çok saygılı... Meselâ benim biraz dindar olduğumu bildiği için, karşılaştığımızda elini uzatmaz... Bunu rahatsız olmadan severek yapar. Bu davranışını *“insanların özel görüşlerine çok saygılı olduğu”* şeklinde yorumlamaktayım. Bunu bildiğim için karşılaştığımda elimi gönül huzuruyla uzatmayabiliyorum. Tabî ki huylarını bilmediğim kimseleri bundan ayrı tutuyorum.

Hâlbuki bâzı arkadaşlar böyle özel görüşleri çok tenkit etmektedirler. Bu durum, hiç bir fayda sağlamamakla berâber aradaki sevgi ve saygıyı sarsmaktadır. Şüphesiz böyle davranışlar, evrensel insan haklarını henüz tamâmen özümleyememenin ya da bir ideolojinin sonucudur. Hele bugün bu özel durumun bir ucu da dinî bir tarafa dayanıyorsa, o zaman vay hâlinize!.. İkinci Sınıf bir insan olup çıkarsınız o anda... Sosyal puanınız da hemen %60' düşer!..

¹⁵ Temiz, M., **Talibana Esir Düşen Yvonne Ridley Neden Müslüman Oldu?**, Alındığı İnternet Elektronik Adresi, <http://mtemiz.pamukkale.edu.tr/bilim/Talibana%20Esir%20Düşen%20Yvonne%20Ridley.doc> YA DA <http://gayalo.net/dosyalar/Talibana%20Esir%20Düşen%20Yvonne%20Ridley%20Neden%20Müslüman%20Oldu.pdf>, En Son Erişim Târihi: 20.01.2013.

Kandilli Rasathânesi

Gönül, kendisine uğradığımda tarikatçı mısın diye ara sıra sorduğunda, hayır değilim derdim. Çünkü aslında tarikatçı değildim ama Oktay Sinanoğlu gibi tasavvufçuydum, Lise’de edebiyat dersinde işlediğimiz tasavvuf dersinin¹⁶ bizde bıraktığı zevk derecesinde...

Dolayısıyla İstanbul’da tasavvufçu olarak tanıdığım kimselerden bu yüzden haz duyuyordum. Daha doğrusu, çevremdeki tiksindici politik davranış ve dayatmalar, ikiyüzlükler, çeşitli sâmimietsiz ideolojiler benim, Dünyâ ve Ahiret’te gerçeğe en yakın olduklarına inandığım, tasavvufu tanımama sebep olmuş, zorla sakalımın kesilmesi bunun mühürünün atıldığı gün olmuştu¹⁷

Kandilli Rasathânesi’nin Girişi

¹⁶ Temiz, M., **Tasavvuf ve Püf Noktaları**, Alındığı İnternet Elektronik Adresi, <http://gayalo.net/dosyalar/TASAVVUF%20VE%20PÜF%20NOKTALARI.pdf> YA DA <http://mtemiz.pau.edu.tr/bilim/TASAVVUF%20VE%20PÜF%20NOKTALARI.doc> YA DA <http://gayalo.net/dosyalar/TASAVVUF%20VE%20PÜF%20NOKTALARI.doc> YA DA <http://mtemiz.pau.edu.tr/bilim/TASAVVUF%20VE%20PÜF%20NOKTALARI.pdf>, En Son Erişim Târihi: 20.01.2013.

¹⁷ Temiz, M., **Atatürkçü Ha!..Teşhiste Sakalım Turnosol Kâğıdı Olmuştu** *Artık Her Atatürkçüyüm Diyene İnanamıyorum!..*, Alındığı İnternet Elektronik Adresi, <http://gayalo.net/dosyalar/Atatürkçü%20Ha!..%20Teşhiste%20Sakalım%20Turnosol%20Kâğıdı%20Olmuştu..pdf> YA DA <http://gayalo.net/dosyalar/Atatürkçü%20Ha!..%20Teşhiste%20Sakalım%20Turnosol%20Kâğıdı%20Olmuştu..pdf>, En Son Erişim Târihi: 17.01.2013.

Samsun'a gittiğimde tanınmış doktorlardan olan Lütfü Ural Bey'e de uğrarım. Lütfü Bey, vatansever ve dürüst bir arkadaş, eskiden neyse, şimdi de o... Tersine dönen Dünyâ'nın bugünkü yamuklarına bakarak yamulmamış ve yönünü değiştirmeyen bir arkadaş...

Ben ve benim gibi mazlumlar da bâzı yamuklar gibi kendimizi "*tersine çevirmedik*", istikâmetimizi bozmadık. Dolayısıyla, terslere uyumumuz olmadı ama tersler tarafından devre dışı bırakıldık, o başka...

Bir gün Askerî hastânenin yanındaki *Soley Kırtasiye*'de *Tek Adam*'ı gördüm. Kırtasiyeci de herhalde bana yardım etmiş olacak ki, onu almıştım. O kitap hâlâ 3 cilt hâlinde kitaplığında durmakta, onları her gördüğümde o günleri hatırlamaktayım. Bizim çocuklar da ondan çok ödevler yapmışlardır.

Mecidiye Caddesi'ne girerken Atatürk Kütüphânesi vardı. Orada bir ansiklopedide Atatürk'ü anlatan bir yazı görmüş, onu aynen almış resimlerle de süslemiştim. O da hâlâ durmaktadır kitaplığında... O ödev de bizim çocukların ödevlerine çok yardımcı olmuştur.

Kandilli Rasathânesi Bahçesi

Ansiklopediden o yazıyı çekerken, nerden bilecektim ki, bir gün o sırada Dünyâ'da olmayan iki çocuğumuz, yıllarca sonra Dünyâ'ya gelecek, ondan ödev yapacaklar... Bunlar bana çok mânidar ve enteresan geliyor şimdi, evrende tesâdüfen meydana gelen hiçbir şey olmadığı için...

O yıllarda Lise'de son sınıfta kanaat notları verildikten sonra ayrıca Lise Devlet Bitirme Sınavı yapılırdı. Ortaokul ve Lise'de her sınıfta iftihâra geçtim. Bu münâsebetle, okul idâresinin velîm olan babama yazılan kutlama yazılarını hâlâ saklamaktayım, daha doğrusu saklamışım. Bunları şu yazıyı hazırlarken dikkatli dikkatli incelediğimde, bir de ne göreyim, meğer beni başarılarım nedeniyle Millî Eğitim Bakanlığı bile kutlamış... Hayatta kalma çabalarıyla vakit ayıramadığımız mutluluk ve sevinci ancak şimdi hisseder haldeyim ve böylece o zamanın sevinçlerini şimdi bilinçli olarak yaşamış oldum.

Lise son sınıf kanaat notlarımın hepsi 10'du. Devlet Bitirme Sınavı'nda müzikle Türçe'min 9 gelişi, beni biraz üzmüştü ama gene lise birincisi bendim.

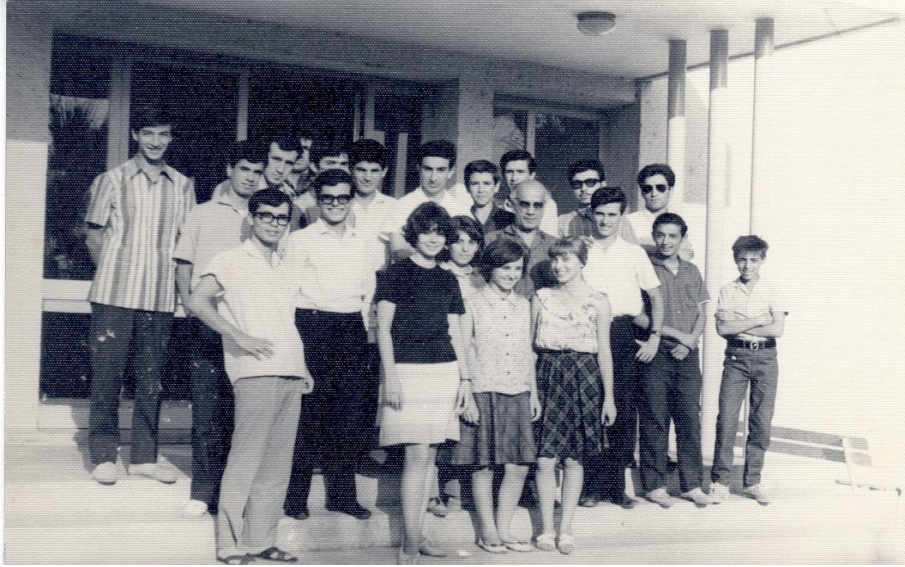
İzmir Bornova Kız Lisesi

O zamanın Akşam Gazetesi Türkiye'deki okul birincilerini ve birinci gelen öğrencilerin hayatta ne olmak istediklerini yazmıştı. İlk zamanlar benim bunlardan haberim yoktu. Gerçi iftihara geçmiş ve ödülümü® almıştım ama birinci olduğumu bilmiyordum.

® ödül: Anabasis adlı bir kitaptı.

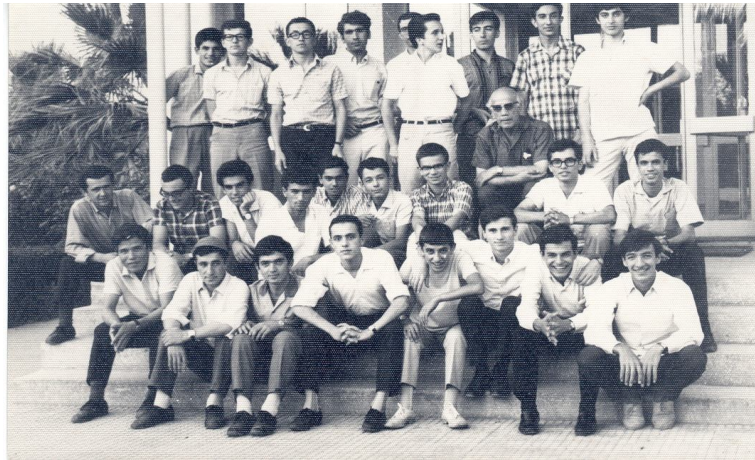
Bir gün yukarıda bahsettiğim Atatürk Kütüphânesi'nin önünde beklerken, bir arkadaş gazeteden bu haberi kesmiş bana getirmişti. O zaman birinci olduğumu anlamıştım. “Ne olmak istediğim konularında” meğer benim adıma hocam *Meliha Atasagun* konuşmuşmuş...

Meliha Atasagun Hocam, beni çok sever ve benimle yakından ilgilenirdi. Bir keresinde ciddî bir şekilde hasta olmuş, *Askeriye Hastanesi*'nin bir doktoru beni muayene edip kültür yaptırmış, para da almamıştı. Hâlâ hatırlıyorum, o zaman 8 iğneye tam 117 lira para ödemişim. Meliha Hanım, o iğnelerin vurulması için beni bir kuruma göndermiş, iğneleri ücretsiz olarak orada vurdurmuşum.

İzmir Bornova Kız Lisesi
(Ayakta Önde Soldan ilk) Ben (Mustafa Temiz)

Bizim Lise'den mezun olduğumuz sırada üniversite test sınavı ilk defâ uygulanmaya başlamıştı. Bu yüzden test tekniği hakkında bir becerimiz olmadığı için ben bu sınavda pek başarılı olamamıştım. Test sınavına Trabzon'da girmiştım. Bu şehri de ilk defâ o zaman görmüştüm.

İzmir Bornova Kız Lisesi
(Ayakta Önde Soldan ilk) Ben (Mustafa Temiz)

İftahara geçenler
(Sağdan sola şapkalı) ben (Mustafa) ve Bekir Ergök

Ben yine başarılı olayım da TÜBİTAK bursum devam etsin istiyordum. Fakat olmadı. Gerçi puanım *Cerrahpaşa Tıp Fakültesi*'ni tutuyordu ama burs alamayacaktım. Bu yüzden bununla hiç ilgilenmedim. Tıbbı tuttuğumu da bir arkadaş söylemişti. Çünkü babam “*Ben seni buraya kadar okuttum, bundan sonrasına gücüm yetmiyor, okuyabilirsen oku!..*” demişti. Onun için bir burs bulmak zorundaydım.

O zaman *Teknik Üniversite*, henüz test sınavına geçmemiş, gene yazılı sınavla öğrenci alıyordu. Hemen *Teknik Üniversite*'nin sınavlarına girdim. Zannediyorum ya 17. ya da 20. oldum. Böylece TÜBİTAK bursunu kurtarmıştım.

O zaman en yüksek bursu TÜBİTAK veriyordu. Lisede 250 T.L. olan bursum üniversitede ayda 500 T.L. olmuştu.

Akşam gazetesinin haberi

[Lisel Müdürü Kenan Burkut iftihara geçtiğim için beni (Mustafa'yı) tebrik ediyor]

Birinci Sınıf Vatandaşlık Günlerimi Bitirken...

Yukarıda hayâtımın önemli bir kısmını gördünüz. Bu süre zarfında *hızlı (aşırı) Atatürkçü'lerimiz*, hissettiklerim veyâ bana hissettirdikleri kadarıyla, *'Hacca gitti ya da namaz kılıyor'* diye; bilimi ilimden saymayan, Müslüman geçinenlerin önemli bir kısmı, *'bilimle uğraşıyor'** diye; mânevî ilimleri ilimden saymayan *bilimle* uraşanların çoğu, *"mâneviyatla da uğraşıyor"* diye; sağcı (renksiz) geçinenlerin çoğu ise, *"uluslar arası tarikatlarla ilişkisi yok, Kültür'üne çok bağlı"*, namazlı-niyazlı ya da *"yalap-dolap değil (kurnaz[£] değil)[£]"* diye bana her zaman soğuk ve mesâfeli davranmışlardır. Hâlâ da öyle, üniversitenin ilk yıllarında, o zamâna kadar yaşadığım itibarlı ve Birinci Sınıf Vatandaşlık'tan, namaz ve sakal sebebiyle, bir kere îkinciliğe düştükten sonra...

Aslına bakarsanız, bunların hiç birisi benim için, bir sivrisineğin kanadı kadar bile, dikkate değer şeyler değildi ve şimdi değil ve de hâlâ aynı inanç içindeyim.

* Hattâ bir öğretim üyesi olarak 1991 yılında hacca gittiğim için, Müslüman'lardan biri tarafından, kimin söylediği önemli değil, benim için *"modern hacı"* dendiği bana kadar ulaşmıştı.

£ "Kendi çıkarı için olanı, olduğundan farklı yansıtmaya *kurnazlık*, algılama hızına *zekâ*, düşünebilme becerisine akıl dersek, genellikle hepimizin anladığı ortak târifleri yapmış oluruz diye düşünüyorum."

Alındığı İnternet Elektronik Adresi,

<http://www.izafet.com/insan-iliskileri/388491-zeka-kurnazlik-ve-akil-nedirc.html>, En Son Erişim Târîhi: 20.01.2013.

£ Modern hayâtın yegâne yoksun tarafı kurnazlığın zekâ sayılmasıdır. ... Kurnazlığın zekâ sayıldığı bir cemiyette, kaabiliyetin kendini göstermesine imkân yoktur.

Olsun!.. Bu dışımdakiler, hep kendi nefislerinin yankılarını yaşıyorlar... Benim ise, gönlüm huzurlu ve mutlu olduktan sonra ha Birinci Sınıf, ha İkinci Sınıf vatandaş olmuşum, ne yazar!..

Ancak burada benim yaptığım bir tespittir. Bu tespitin tetikleyicisi ise, Dünyâ'ya getirilme ilâhi emri içinde, bunları geleceğe aktarmanın sorumluluk hissidir.

Geriye ne kaldı?

Akl-ı selîm yolu, Orta Yol...

“O da bize yeter...” dedik/diyoruz, zâten...

Bir zamanlar bir arkadaş benim için şöyle demişti:

“Kendi kendine bir Ümmet...”

Öyle olsun!..

Günümüzde illâ bir şeye benzeme şartı yok ki...

Hem de sık sık ne diyoruz: *“Orijinal (Özgün) olmak lâzım”* demiyor muyuz?

Şu Dünyâ'da hızlı Atatürk'çüler de yaşıyorlar...

Bilimi ilimden saymayan aşırı Müslümanlar da yaşıyorlar...

Mânevî ilimleri ilimden saymayan bilim tapınağının müntesipleri de yaşıyorlar...

Renksizler ve uluslararası tarikat mensupları da yaşıyorlar...

Çeşitli politikacılar ve bukalemunvarî *yalap-dolap (kurnaz)* olanlar da yaşıyorlar...

Eh!.. Şöyle böyle ben de yaşıyorum işte...

Kafaları karışık, kaprisli olanların, şunun bunun dedikodusu ile uğraşmaktan kendilerine vakit bulamayanların, Kültürü'nden bihaber ama *'medenî insan (!)'* budalalığı ve yakıştırmaları içinde yılışık yılışık lâübâli tavırlarla her çeşit uyanıklılık, yağcılık ya da kurnazlık peşinde koşanların çoğunda bulunan huzursuzluklar hamdolsun bende yok... Bu yüzden çok mutluyum.

Öznellik (orijinalite) dedik ya!..

Beni de bir öznel (orijinal) insan sayarsın olur biter...

İşte mesele bu kadar!..

Bunları düşünecek ve değerlendirecek *akıla, akl-ı selîme* ihtiyaç var...

Akıl ve akl-ı selîm devreden çıkınca, kimse seni kendinden saymıyor, aşırılıkları Orta Yol'a tercih ediyor... Hâl böyle olunca, hayat da bâzıları için çekilmez hâlde işte...

Ama olsun!.. Herkes kendi rolünü oynadıktan sonra, Shakespeare'in dediği gibi[®], karşılığını almak üzere kaderiyle göçüp gidecek birgün... İnanıyorum ki, kim ne kazanmış diye herkesin (kader) defteri O gün muhakkak açılacaktır.

O zaman *Orta Yol* mu yoksa *aşırı yan yollar* mı fayda sağlayacak? Göreceğiz...

Sonuç

Dünyâ döndü dolaştı, bizleri de nihâyet Türkiye'mizin yaşlılar grubuna doğru gittikçe yaklaştırıyor. Şimdi düşünüyorum da, belki bâzı istisnâlar hâriç tutulursa, en sâf ve mâsum arkadaşlık dönemini *Orta Öğretim*'deki dönemde geçirmiş bulunuyorum, hem de *Birinci Sınıf Vatandaş* olarak...

Günümüzdeki öğretmenleri ve mezun ettikleri öğrencilerini ve hattâ öğretmenlerini döven, onları öldürmeye teşebbüs eden öğrencileri göz önünde bulundurarak, bunda her halde en etkili tarafın, birinci elden kendilerini örnek aldığımız kıymetli ve şefkatli öğretmenlerimiz olduğu inancındayım. Bu yüzden dönem arkadaşlarımızın, gözlemlediğim kadarıyla, belki istisnâları olabilir ama üzerinde buldukları olgunluk, dürüslük ve samîmiyet bu tespitimin bir işâretidir.

Çünkü Dünyâ'nın en karakterli milleti bizim Milletimiz, en temiz çocukları Türk çocuklarıdır¹⁸. İdârecileri ve önderleri örnek olduklarında, bu güzel huylar insanlarımızda hemen ortaya çıkıyor. Bu sebepten asîl Milletimiz'in önü her zaman açıktır¹⁹.

Dolayısıyla, yıllar geçtikçe her bir okul arkadaşım gözümde daha da çok büyüyor. Bu sözü bilinçli olarak söylüyorum. Örneğin, son yıllarda bir gün akşam haberlerinde, bir okulda bâzı öğrencilerin, isimlerini yazdı diye sınıf temsilcisinin yolunu keserek dayak atıp hastânelik yaptıklarını dinledim. Bu, o eski zamanlardan beri, olagelen binlercesi arasından belki yalnızca biri...

Hâlbuki çoğu arkadaşlarımın isimleri tarafımdan yazılıp sınıf muâvini ya da hocalara verilmiş, az ya da çok cezâlandırılmış oldukları halde, bırakınız onların yolunu kesmelerini,

[®] “*Dünyâ bir sahnedir, herkes rolünü oynadıktan sonra çekip gider.*”

¹⁸ Temiz, M., **Milletimiz'in (Türk Milleti'nin) Üstün Hasletleri-Sırrımızı Nasıl Keşfettiler**, Alındığı İnternet Elektronik Adresi,

[http://gayalo.net/dosyalar/Milletimiz'in%20\(Türk%20Milleti'nin\)%20Üstün%20Hasletleri-Sırrımızı%20Nasıl%20Keşfettiler.pdf](http://gayalo.net/dosyalar/Milletimiz'in%20(Türk%20Milleti'nin)%20Üstün%20Hasletleri-Sırrımızı%20Nasıl%20Keşfettiler.pdf) YA DA

[http://gayalo.net/dosyalar/Milletimiz'in%20\(Türk%20Milleti'nin\)%20Üstün%20Hasletleri-Sırrımızı%20Nasıl%20Keşfettiler.doc](http://gayalo.net/dosyalar/Milletimiz'in%20(Türk%20Milleti'nin)%20Üstün%20Hasletleri-Sırrımızı%20Nasıl%20Keşfettiler.doc) YA DA

[http://mtemiz.pau.edu.tr/bilim/MİLLETİMİZ'İN%20\(TÜRK%20MİLLETİ'NİN\)%20ÜSTÜN%20HASLETLERİ.doc](http://mtemiz.pau.edu.tr/bilim/MİLLETİMİZ'İN%20(TÜRK%20MİLLETİ'NİN)%20ÜSTÜN%20HASLETLERİ.doc), En Son Erişim Târihi: 3.06.2012.

¹⁹ Temiz, M., **Millî Kimliğimiz'in Hayat ve İnsanlığımıza Yansımaları**, Alındığı İnternet Elektronik Adresi,

<http://gayalo.net/dosyalar/Millî%20Kimliğimiz'in%20Hayat%20Ve%20İnsanlığımıza%20Yansımaları.pdf> YA DA

<http://gayalo.net/dosyalar/Millî%20Kimliğimiz'in%20Hayat%20Ve%20İnsanlığımıza%20Yansımaları.doc> YA DA

<http://mtemiz.pau.edu.tr/bilim/millî%20kimliğimiz'in%20hayat%20ve%20İnsanlığımıza%20yansimalari.doc>, En Son Erişim Târihi: 3.06.2012.

ufak bir asık surat ya da gönül kırgınlığı bile göstermediklerini biliyorum. Bu nedenle okul arkadaşlarımın değerlerini bir kere daha anlamış bulunuyorum. Demek ki bizim öğretmenlerimiz bizlere çok güzel örnek olmuşlar.

Orta Öğretimde iken Türkiye’imizde koyu bir *Kast Sistemi*’nin ve *Fişleme Olayı*’nın olduğundan habersiz olarak meğer bu kıymetli arkadaşlarımla *Birinci Sınıf Vatandaşlık Dönemi*’mi yaşamışım. Bu bakımdan bu dönem benim *Asr-ı Saadet*’im sayılıyor. Arkadaşlarımla bu mutluluğu hissedişimde yazımın girişindeki "*Canım kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki sizler îman etmedikçe Cennet'e giremezsiniz. Birbirinizi sevmedikçe de îman etmiş olmazsınız. Yaptığınız takdirde birbirinizi seveceğiniz bir şey söyleyeyim mi? Aranızda selâmi yayınız!.. ♥*" hadîsi şerifinin temiz çocukluk ruhlarımıza sessizce sızmasının büyük payının olduğuna inanıyorum*.

Birkaç yıldan beri bâzı arkadaşlarım Facebook’a üye olmamı istiyor, ben de "*Beni meşgul eder*’ endişesiyle hep erteliyordum. Son zamanlarda yapılan bilimsel araştırmalar da gösteriyor ki, Facebook ile çok uğraşanlar, daha kıskanç ve mutsuz oluyorlarmış^δ...Her neyse... Mayıs Ayı’nda bir arkadaşım beni iknâ ederek Facebook’a üye yaptı. Henüz Facebook’un işleyiş mekanizmalarını gereği gibi kullanamam da eski değerli arkadaşlarımın resimlerini görüp isimlerini hatırladıkça ayrı bir haz aldığımı hissettim. Facebook’la fazla meşgul olamam bile bu mutluluk bana yeter de artar bile...

Peygamberimiz (SAV) Efendimiz, "*Kişi arkadaşının dini üzerinedir.*" buyurmuşlar...

Ey Allah’ımız!..

Dini güzel olan arkadaşlarımızdan bizleri ayırma!..

Hz. Ali, "*Bana bir harf öğretenin kölesi olurum.*" demiş...

Ey Allah’ımız!..

Her tarafı şefkat dolu olan, o hocalarımıza karşı bizleri saygısızlıktan koru, onların duâcılarından eyle!..

Ey Allah’ımız!..

Milletimiz’in yaşlıları grubuna girmiş bulunuyoruz. Birer ayağımız çukura daha da yaklaşmış bulunuyor.

Senin güzel Peygamberin:

♥ "*Aranızda selâmi yayınız!..*", birbirinize duâ ediniz (birbirinize iyi niyetli olunuz, birbirinizin gizli taraflarını araştırmayınız, bilimsel anlamıyla pozitif dalga yayınız!..) demektir. Çünkü îmanın 6 şartından biri "*Hayır ve şerri Allah (CC) yaratır*" maddesidir. Buna göre *Allah (CC)* insanların öz irâdeleriyle kurdukları niyetleri yaratmaktadır. Bu nedenle insanlar her an iyi niyetli olduklarında (pozitif dalga yaydıklarında) *Allah (CC)* yalnız bunları yaratacağına göre, her taraf daha çok iyiliklerle dolar (Bu sözlerim sâdece Müslüman’ım diyenler içindir).

* Türk Milleti’nin çamuru (bilim diliyle donanımı) çok temizdir. Güzel örnekler karşısında bu temiz ciblilyetlere asıl ve temiz mânevî değerler akar (Ya örnekler kötü ise, o zaman gerisini siz düşününüz!..)

δ Anonim, Facebook kıskanç ve mutsuz yapıyor, Alındığı İnternet Elektronik Adresi, <http://www.ntvmsnbc.com/id/25416118/>, En Son Erişim Târîhi: 24.01.2013.

"Canım kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki sizler îman etmedikçe Cennet'e giremezsiniz. Birbirinizi sevmedikçe de îman etmiş olmazsınız." buyuruyor.

Ey Allah'ımız!..

Birbirimizi sevdiğimizi samîmi olarak işte îtiraf etmiş bulunuyoruz. Bu îtirafımızla îmanlarımızı olgunlaştır, yardımını her birimize arkadaş (refik) eyle de bizler de Cennet'ine kolayca dâhil olalım...

Âmin!...

Zekânla pek övünme!.. Aklın varsa ona güven!.. Çünkü, bâzen zekâ aptallıkla yer değiştirebiliyor.
Prof. Dr. Mustafa TEMİZ